

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان درس : سوزن دوزی مدرن

مدرس: سرکار خانم سمیرا حیدرپور

بهار ۱۳۹۹

عنوان سر فصل :

آشنایی با مواد ومصالح ابزار وسایل و پارچه های

موارد و مصالح رودزیه‌های ایرانی

مواد اولیه مورد مصرف این رشته به چهار دسته کلی تقسیم می‌شود. نخ، سوزن و سایر مواد کمکی.

پارچه.

- پارچه‌هایی که برای تهیه انواع رودزیه‌های ایرانی مورد استفاده قرار می‌گرفت درست به تعداد انواع رودزی‌های ایرانی متنوع بود بعبارت دیگر هر یک از رودزیه‌ها بر روی پارچه خاصی انجام می‌شود. این پارچه‌ها که دوزندگان بر اثر تکرار و تجربه نوع آن را برای انواع مختلف رودزی‌های مناسب تشخیص می‌دادند و به همین جهت در حال حاضر نیز استفاده از آنها عمومیت یافته عبارت است از:
  - ۱- پارچه کتان: از گیاه یکساله کتان که از خانواده گیاهان لینیوم باشند برای تهیه گیاه مورد مصرف در صنعت نساجی استفاده می‌شده است. از روزگاران بابلی، بسیار دور کشت آن رواج داشته و ملت‌هایی مانند: مصریان فینیقی‌ها و قوم یهود اهمیت ویژه‌ای برای این گیاه قائل بوده‌اند، ها و بقایای پارچه‌هایی که از چهار پنج قرن پیش از میلاد بر جا مانده است به همراه تصاویری که طرز کاشت و پرورش این گیاه را به همراه وسایل مورد نیاز جهت کاشت و برداشت نشان می‌دهد همگی این ادعاست. از این نوع پاپاچه برای رودزی نیز استفاده می‌شود آثار بدست‌آمده از حفاریات شوش در ۴۰۰۰ تا ۳۵۰۰ قبل از میلاد که اکنون در موزه بوفالوی نیویورک موجود است بیانگر این امر می‌باشد.
  - ۲- پارچه زربفت: پارچه زری با الیاف زرین و سیمین یکی دیگر از انواع پارچه‌هایی بوده که برای رودزی‌های ایرانی مورد استفاده قرار می‌گرفت که آثار کشف شده از حفاری‌های تپه حصار توسط دکتر اریک به اشمید مربوط به ۵ هزار سال قبل و باز یافته‌های دیگر مربوط به سالهای ۲۵۰۰ تا ۲۷۰۰ قبل از میلاد موید نظر فوق می‌باشد
  - ۳- پارچه ابریشمین: ابریشم رشته‌ای نازک باطول کافی و پروتئینی است که بر اثر انجماد موادی که گرم ابریشم ترشح می‌کند به دست می‌آید و از دو فیلامنت موازی که توسط ماده چسبناکی به نام صمغ به یکدیگر چسبیده‌اند تشکیل شده است. پارچه ابریشمی از ادوار کهنی برای سوزن دوزی‌ها مورد استفاده قرار می‌گرفتند که کاوش‌های باستانشناسی در منطقه‌ی لولان پرده از این اثر بر می‌دارد.
  - ۴- پشم: پارچه پشمین یکی دیگر از پارچه‌های مورد استفاده در رودزی‌های ایرانی است که قدمتی طولانی و تاریخی همزمان با آغاز ریسندگی و بافندگی دارد پارچه پشمی یکی از مهم‌ترین پارچه‌های مورد استفاده در رودزیه‌های ایرانی به‌شمار می‌آید.
  - ۵- پارچه پنبه‌ای: یکی دیگر از پارچه‌های پنبه‌ای است که از ۱۵۰۰ سال قبل از میلاد برای دوخت و دوزها مورد استفاده قرار می‌گرفت ولی این پارچه با توجه به دوام کمترش نسبت به سایر پارچه‌ها خیلی مورد علاقه سوزندوزان قرار نگرفت. از دیگر پارچه‌های مورد استفاده می‌توان به پارچه‌های: پوپلین، کرباس، گاندی، فاستونی ساده، پارچه توری و درشت باف تافته گاباردین و چلوار، ماهود اطلس، مخمل ترمه، دبیت، تترون اشاره نمود.

نخ:

نخ های مصرفی سوزندوزان ایرانی شامل انواع زیر بوده است :

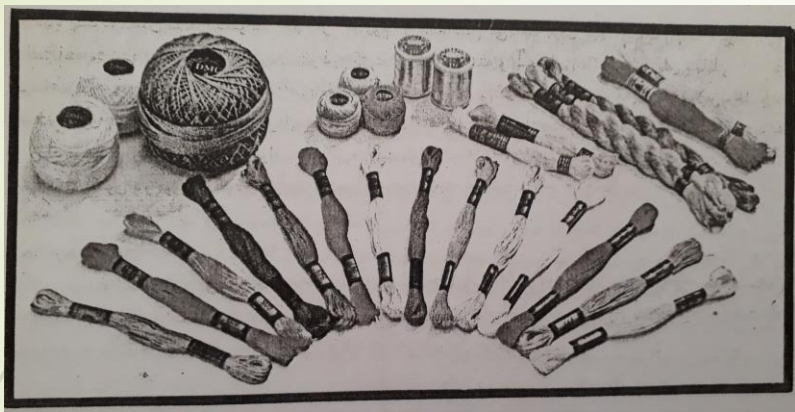
- الف: نخ ابریشمی: ابریشم بواسطه نرمی شفافیت ظرافت و استحکام فوق العاده ای که دارا است یکی از معروف ترین و ارزنده ترین نخ های مورد مصرف در بعضی از رشته های سوزن دوزی می باشد ابریشم به دو صورت عمامه یا کلاف در بازار عرضه می شود عمامه ابریشمی معمولاً "ضخامت نسبتاً زیاد و حالت تابیده ای دارد و بیشتر برای حاشیه دوزی و بافت کروش از آن استفاده می شود کلاف های ابریشمی هم به صورت کلاه های کوچک و هم به صورت ابریشم خام (این نوع نخ ابریشم مخصوص ابریشم دوزی است) در بازار عرضه می شود. نخ های دمسه که به صورت کلاف های کوچک در بازار در دسترس سوزندوزان قرار می گیرد از یک رشته نخ شش لا تشکیل شده اند و این نخ ها از لحاظ رنگ بسیار متنوع بوده و کار کردن با آن بسیار ساده است.
- ب: نخ پشم: پشم یکی از الیاف است که مانند مو و کرک از پروتئین مخصوصی به نام کراتین که بعلت دارا بودن مقدار زیادی گوگرد و سایر پروتئین های متمایز می باشد تشکیل شده است این الیاف یا به صورت کلاف کاموا و یا به صورت الیاف خام در بازار عرضه می شود معمولاً برای سوزن دوزی از الیاف پشم نتابیده کم استفاده می شود.
- ج: الیاف مصنوعی: به موازات تهیه الیاف مصنوعی جهت بافت پارچه کارخانه های تهیه نخ های گلدوزی نیز از الیاف مصنوعی مانند نایلون و غیره استفاده کرد و نخهای گوناگونی جهت سوزن دوزی و گلدوزی به بازار عرضه داشته اند ظاهر این گونه الیاف تفاوتی با الیاف طبیعی ندارد و گاه به جای الیاف طبیعی مصرف می شود.
- و: نخ مللیله: یکی از انواع نخ های فلزی نخ (مللیله) میباشد که نخ است طلایی و نقره ای و بدون مغزی که نحوه تابیدن آن به صورت فنری بوده و کاملاً حالت ارتجاعی دارد از این نخ علاوه بر مللیله دوزی در زغره دوزی نیز استفاده می نمایند. نحوه تولید این نخ ها مثل نخ نقد بوده و فقط تابیدن فنری آن است که این نخ را از نقده متمایز می سازد. الان نمونه هایی از شیشه الوان به صورت لوله صاف و کوچک تولید و به نام نخ مللیله در بازار عرضه می شود که این نوع جنس کلا با نوع مللیله اصلی و قدیمی تفاوت دارد.
- ز: نخ سرمه: نمونه دیگری از نخ های فلزی سرمه است سرمه نخ طلایی یا نقره ای بی مغزی است که بدین صورت تابیده می شود: ۱- سرمه لوله ای ساده: که بصورت لوله و خیلی فشرده بهم تابیده می شود. ۲- سرمه الماسی که تابیدن آن بشکل مربعی و مکعبی انجام می گیرد. و تنها فرق آن با سرمه نوع تابیدن آن می باشد ۳ - سرمه بلورسنت که به صورت لوله های بسیار ظریف تابیده می شود که جنس نخ فلزی این نوع سرمه نسبت به دو نوع بالا کلفت تر و در نتیجه حالت ارتجاعی آن کمتر می باشد.

د: گلابتون : نخ گلابتون تازی است که در زری دوزی، زرد بافی گلابتون دوزی و، ده یک دوزی به کار می رود. مغز آن ابریشم است و برگردان رشته های نازکی از نقره آمیخته با طلا می پیچند. معمولاً مقدار طلا در این رشته ها های ۳ تا ۲ درصد است. اما در گلابتون بعضی از زری های عصر صفوی تا ۵۰% طلا بکار رفته است. دکتر محمد معین در تعریف گلابتون می گوید: "گلابتون طلایی است که از حدیده کشیده و به هیأت ریسمان های باریکی ساخته باشند." طلای مصرفی در تهیه نخ گلابتون معمولاً دارای عیار ۲۲ تا ۲۰ می باشد و اصطلاحاً لفظ گلابتون بیشتر به الیافی که از طلای حدیده کشیده شده به دست آمده اطلاق می شود. گلابتون هایی که در حال حاضر ساخته می شود هر متقالش ۳۰ متر در ازا دارد ولی اسنادی در دست است که نشان می دهد در دوره صفوی گلابتون هایی به مراتب ظریف تر از آنچه فعلاً میسازند تولید می شود و گاهی در ازای حدود هر متقال به بیش از ۲۵۰ متر می رسید و برای بافت هر متر زری حدود ۲۰ متقال نخ گلابتون بکار می رفته است

ه: نخ نقره از این نوع برای نقد دوزی، خوس دوزی، نقد یراق دوزی و گاهی برای زغره دوزی استفاده می شود شکل این نخ بصورت نوار پهن یا کم عرض می باشد که فاقد مغزی ابریشمی است. در گذشته این نخ از طلا یا نقره ساخته می شود ولی اکنون فلزات سفید و روشن جای طلا و نقره را گرفته است. در قدیم جنس این نوع نخ را بیشتر نقره و روکش آن را طلا تشکیل می داده و هنرمندان با آگاهی به اینکه نقره در معرض هوا بر اثر هیدروژن سولفور و هوا اکسیده می گردد ترجیح می داد جنس نخ را مطلع انتخاب نماید و رویه آن حتماً طلایی باشد. اکنون در ایران به غیر از کارگاه اداره کل هنرهای سنتی و یک کارگاه در اصفهان کس دیگری به تولید این نخ نمی پردازد و نحوه تولید نخ مزبور بدین صورت می باشد که هنرمند برای تهیه نخ نقره از طلا و نقره استفاده می کند بدین ترتیب که ابتدا نقره را در بوته زرگری ریخته و در کوره ذوب می نماید سپس طلا ب مذاب را در داخل وسیله ای بنام ریچه می ریزد. نقره بعد از اینکه در داخل ریچه ریخته شد به صورت مفتولهایی باریک به طول ۳۰ تا ۲۰ سانتی متر در می آید که ابتدا با ظرافت تمام آن را سوهان می زنند تا سطحی هموار پیدا کند. به موازات انجام این کار و تهیه مفتولهای باریک نقره ای قطعات طلا را با دقت بیش از اندازه به وسیله چکش آنقدر می کوبند تا به صورت ورقه ای بسیار نازک درآید سپس ورقه های طلا را به دور میله های نقره ای می پیچند و آنها را داخل کوره قرار می دهند و بعد از خارج کردن از کوره روی آن یشم می کشند در این حالت ورقه طلا کاملاً بر روی مفتول نقره چسبیده و ب هیچ وجه قابل جدا کردن از آن نیست در مرحله بعد میله نقره ای را که دارای روکش طلایی می باشد با کمک ضربات چکشی آنقدر می کوبند تا طول افزایش یابد و به حدود ۲ متر برسد سپس آن را به کارگاه برده با کمک دستگاه حدیده آن را بصورت نخ در می آورند.

بعد از حدیده کشی با کمک دستگاه نوردی که اصطلاحاً دستگاه نخ کوبی نامیده می شود رشته های نقد به دست آمده را کوبید واز آن را به صورت نخ نقره که دارای حالتی تسمه مانند می باشد در می آورد.

سوزن در انواع مختلف یافت می شود به طور کلی سوزن نباید قابل انعطاف باشد هر مدل سوزن جهت دوخت بخصوصی ساخته شده است زمانی که انواع سوزن ها را بشناسیم و مورد مصرف هر یک را بدانیم خواهیم توانست کار را سریع تر و صحیح تر به پایان برسانیم انواع معروف سوزن ها عبارتند از:

۱- **سوزن شارپ:** این نوع سوزن دارای نوک بسیار تیز میباشد قالب دوخت ها را توسط سوزن های شارپ انجام می دهند اگر نخ قرقره ، ابریشمی به کار می برید سوزن شماره (۷) شارپ را تهیه کنید. برای پارچه های لطیف ای مانند حریر و ارگانزا و غیره سوزن شماره ۱۱ تا ۹ شارپ مناسب است. و برای پارچه های ضخیم سوزنهای شماره ۱ و ۲ و ۶ توصیه می گردد به صورت کلی انواع سوزنهای شارپ دارای طول متوسط است و چون در اندازه های مختلف ساخته می شود در خیاطی مورد استفاده فراوان دارد کافی است هنگام خرید به مارک سوزن توجه کنید.

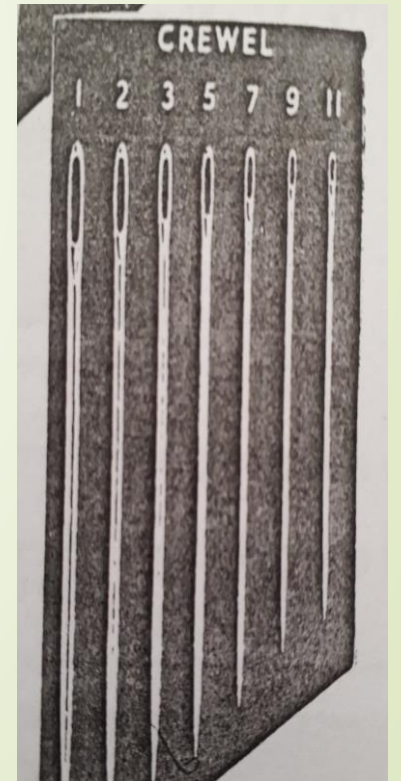
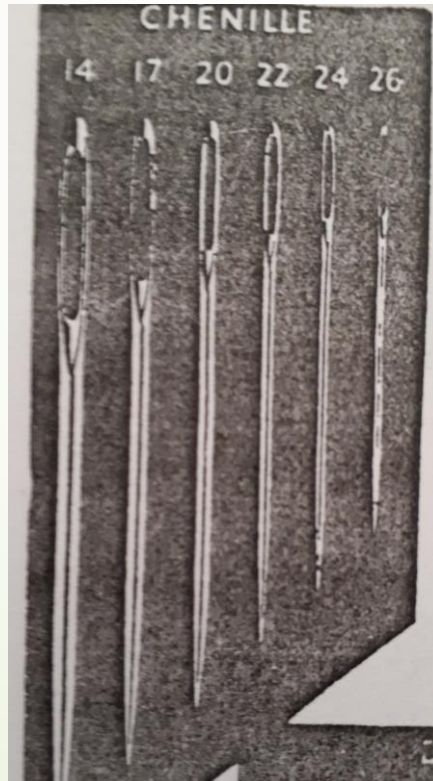
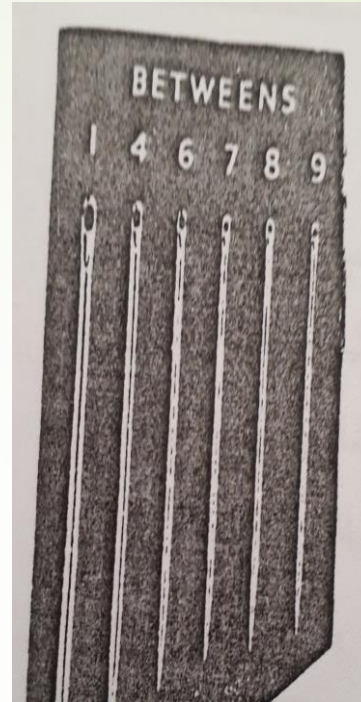
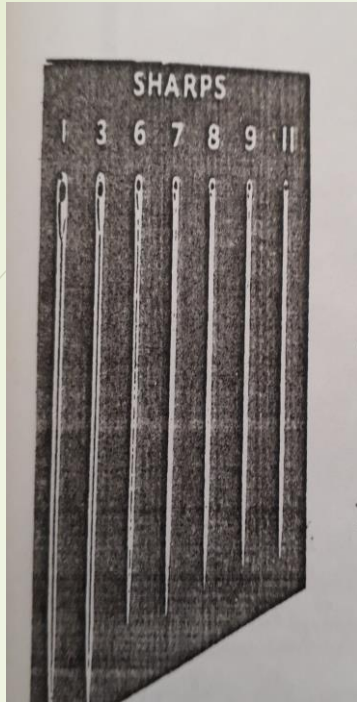
۲- **سوزن بیتوین:** این نوع سوزن دارای طول متوسط است و دوخت پارچه هایی با ضخامت زیاد و همچنین ضخامت متوسط به کار می رود برای پارچه های نسبتاً ضخیم سوزن بیتوین شماره (۸) مناسب. برای پارچه های کلفت تر سوزن های شماره (۱ و ۴ و ۶) مناسب می باشد.

۳- **سوزن کرول:** این نوع سوزن مختص گلدوزی است با سوزن شماره (۹) کرول می توان نخ دمسه یک لا را دوخت و از شماره (۵) آن برای نخ (۶) لا میتوان استفاده کرد باید توجه داشته باشیم که جهت دوختن با نخ ضخیم یا نخ چندلا سوزنی به کار ببریم که دارای سوراخ درشت تر باشد تا نخ به راحتی از پارچه خارج شود.

۴: **سوزن چنایل:** این نوع سوزن برای روی پارچه های ضخیم و درشت بافت به کار می رود الیاف ابریشم . خام و بدون تاب را توسط سوزن شماره (۲۰) چنایل می دوزند اگر بخواهید روی پارچه های درشت بافت کانوا دوزی کنید و یا با الیاف پشم بدون تاب بدوزید باید از سوزن شماره چنایل ۱۷ یا ۱۴ استفاده کنید.

۵- **سوزن تاپستری:** از این سوزن جهت دوخت تاپستری روی تور درشت شماره دوزی استفاده می کنند به جهت آنکه نوک سوزن گرد و نرم می باشد پر کردن سوراخ های تور توسط آن آسان خواهد بود و خراش به دست وارد نخواهد آمد اگر الیاف انتخابی خیلی ضخیم و از نوع پشم باشد سوزنهای شماره ۱۴ و ۱۳ و ۱۷ به کار می آید و چنان الیاف پشم دارای ضخامت متوسط است سوزن های شماره ۲۲ و ۲۰ و ۲۴ و ۲۶. توصیه می گردد

۶- **سوزن منجوق دوزی:** این سوزن بسیار نازک و ظریف است بطوریکه که عبور آن از داخل دانه های منجوق بسیار راحت انجام می گردد شماره ۱۳ تا ۱۰ با نخ قرقره و شماره ۶۰ برای منجوق و ملیله دوزی مورد استفاده می باشد .

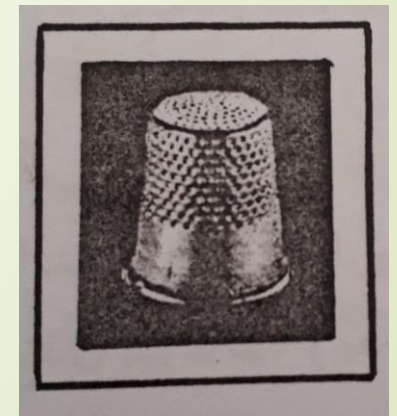
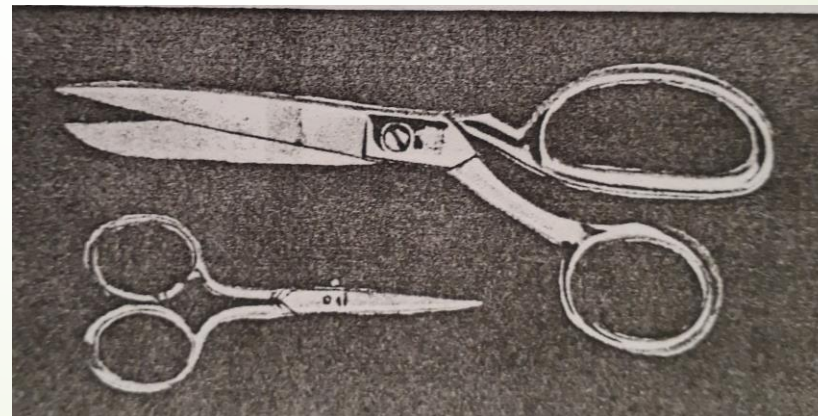
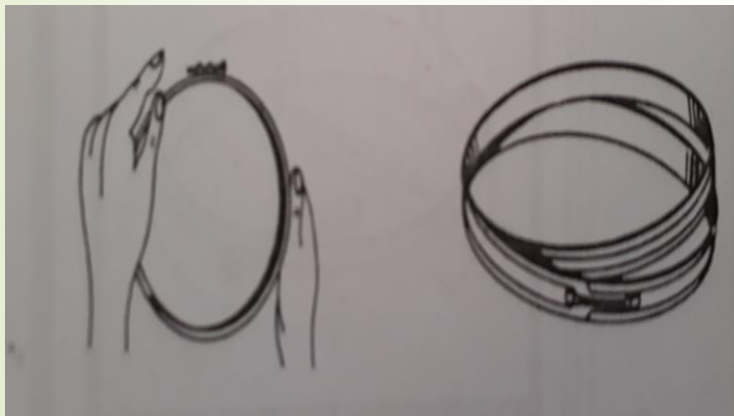

موارد کمکی دیگر برای سوزندوزی

۱: -انگشتانه یکی از وسایلی که هم در کارهای سوزن دوزی و هم در خیاطی به کار میرود انگشتانه است انگشتانه یک وسیله بسیار لازم و ضروری است که بدون آن سرعت عمل در کار کم شده و کار از ظرافت و زیبایی کامل برخوردار نخواهد شد. انواع مختلف آن از نوع فلزی پلاستیکی و چرمی می باشد که نوع فلزی ضد زنگ آن بهتر از نوع دیگر است انگشتانه می بایستی چگونه فشاری را بر انگشت وارد نساخته و کاملاً متناسب با انگشت سوم دست باشد.

۲ -قیچی : برای برش پارچه باید از قیچی تیز به اندازه استفاده نمود و جهت سوراخ کردن پارچه و چیدن سر و انتهای نخ ها قیچی کوچک مورد نیاز است قیچی در شکل های مختلف سر صاف سرکج برای چیدن دالبر ها و سوراخ کردن شبکه ها به کار می رود.

۳: -کارگاه گلدوزی یکی از اساسی ترین وسایل سوزن دوزی کارگاه می باشد که معمولاً به دو نوع گرد و مستطیل دیده می شود از نوع گرد آن معمولاً برای کارهای کوچک و ظریف استفاده می گردد استفاده از کارگاه در کار سوزن دوزی به این دلیل است که باعث می شود کار بر اثر دوخت روی آن جمع و چروک نشود به همین علت در به کار بردن کارگاه در سوزن دوزی ها باید دقت کرد تا سطح پارچه کاملاً کشیده و صاف درون کارگاه قرار گیرد.

کارگاه گرد: این نوع کارگاه از دو دایره بزرگ و کوچک تشکیل شده که دایره کوچک در درون دایره بزرگ قرار می گیرد

همچنین پیچی بر روی

دایره بزرگ وجود دارد که جهت تنظیم کار مورد استفاده قرار می گیرد استفاده از کارگاه به این صورت است که دایره بزرگ را روی میز قرار داد پارچه را روی آن می کشیم سپس دایره

کوچک تر را داخل دایره بزرگ تر روی پارچه قرار می دهیم و با دو دست پارچه را بین دو دایره کشیده پیچ مخصوص را سفت

می کنیم پارچه درون کارگاه کشیده و محکم شود کارگاه

های گرد به صورت کارگاه های باید کاملاً رومیزی و پایه دار

نیز برای کارهای مختلف ساخته شده که کار روی پارچه را

راحت تر می کند کارگاه پایه دار بدو صورت دایره یا مستطیل

شکل است که یک نوع مستطیل آن برای کارهای بزرگ می

باشد کار با این کارگاه ها بسیار ساده و راحت است چرا که

با پیچی که به پایه متصل است میزان ارتفاع پایه را می

توانیم به طور دلخواه تغییر دهیم طرز کار با کارگاه های پایه

دار دایره نیز مانند کارگاه های ساده می باشد در مواردی که

پارچه از جنس ابریشم طبیعی مانند ساتن و پارچه های

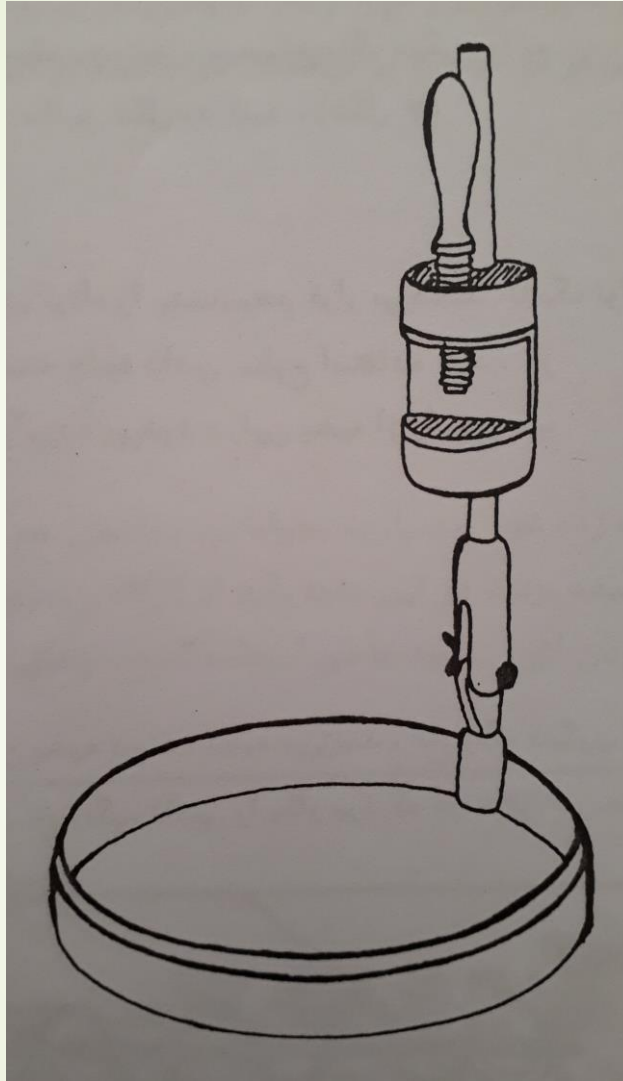
خیلی لطیف مثل ارگانزا و حریر و غیره است باید روی سطوح

پارچه را با یک لا کاغذ نازک بسته بندی بپوشانید و بعد پارچه

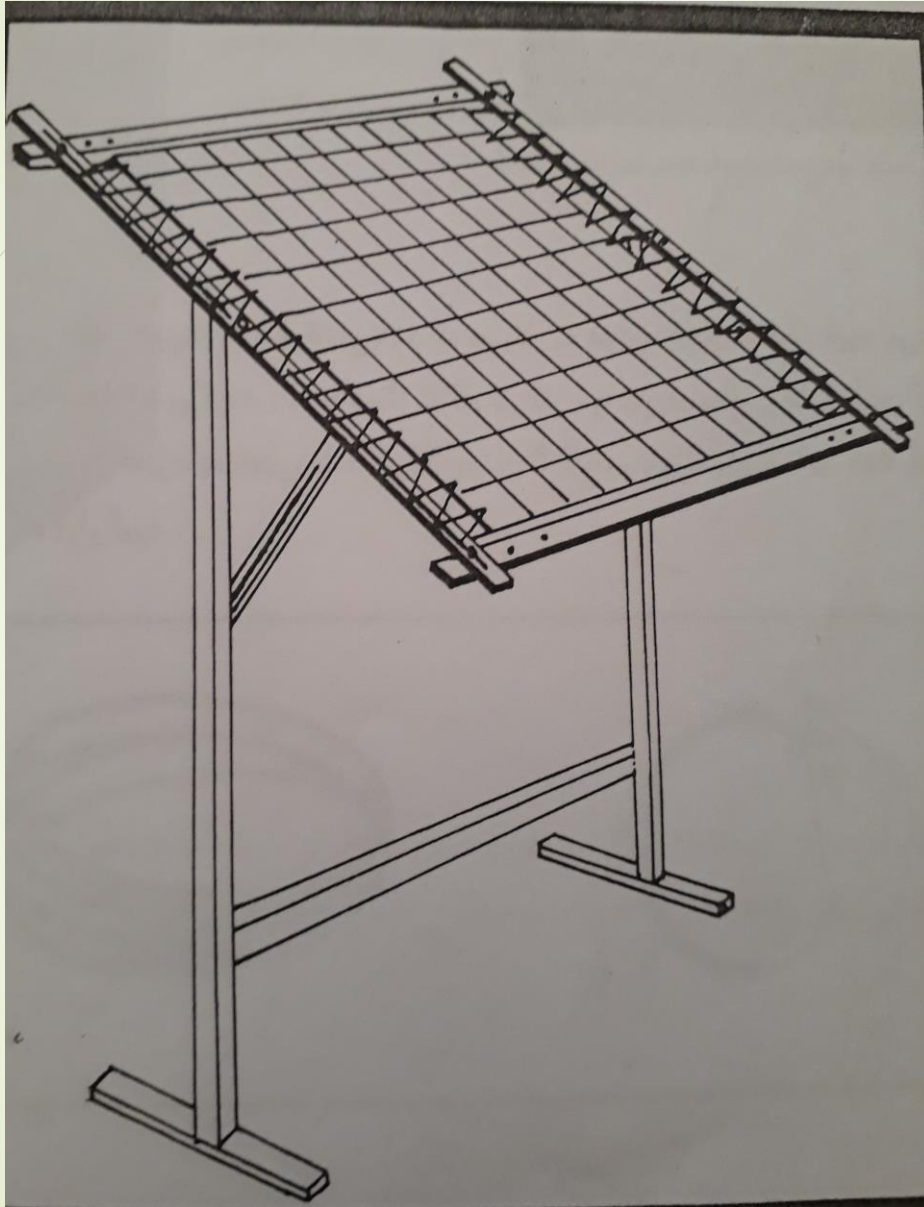
را با کاغذ داخل کارگاه قرار دهید سپس حدود طرح مورد نظر

را بدوزید آنگاه کاغذ را از پارچه جدا کرده و شروع به دوخت

نمایید تا کار دوخت تمام شود

کارگاه مستطیل شکل روی این کارگاه ها که بیشتر کاربرد آن برای کارهای بزرگ است معمولا پایه قرار دارند به نحوی که قابل جدا کردن از پایه بوده و کلا روی پایه آزاد هستند در مورد این کارگاه ها این نکته قابل اشاره از که عرض پارچه انتخاب شده نباید از عرض کارگاه بیشتر باشد اما از آزاد هستند چرا که پس از دوخت هر قطعه می توانند نظر طول کاملا قسمت های دوخته شده را لوله کنیم و قسمت بعدی را در داخل کارها قرار داده و دوخت را همچنان ادامه دهیم به طور کلی برای انجام چشمه، یک سری از سوزن دوزی ها مانند دوخت توپر و ابریشم دوزی باید از کارگاه استفاده شود چه گلابتون دوزی حتما ، قلاب دوزی ، دوزی در غیر این صورت کار آن چنان که باید جالب و یکدست نخواهد شد. طرز کار با کارگاه مستطیل شکل:

در دو طرف بالا و پایین کلاف کارگاه دو نوار از پارچه ضخیم و محکم پیچیده شده است که طرفین پارچه مورد نظر را به آنها می دوزیم نکته قابل توجه این است که قبل از دوختن پارچه به کارگاه سطوح پارچه را توسط دو ردیف کوچک عمودی و افقی به چهار قسمت تقسیم می کنیم سپس دو قسمت بالا و پایین پارچه را به دو نوار داخل کارگاه میدوزیم به طوری که مرکز پارچه درست در مرکز کارگاه قرار گیرد این موضوع بی نهایت اهمیت دارد چرا که اگر پارچه در ب روی کارگاه کج و راست شود پس از اتمام کار دوخت ما ❖ موقع نیز به همان حالت باقی می ماند پس از دوخت پارچه به نوار داخل کلاف کارگاه باید آن را روی پایه کارگاه محکم و به وسیله پیچ های موجود در گوش های کارگاه با چه را ثابت کرد حال اگر عرض و طول پارچه مورد به نظرم آن کوتاه تر و کوچکتر از عرض و طول کارگاه باشد باید محیط داخل کارگاه را با نصب چند نوار اضافی کوچک کرد و سپس پارچه را به آن متصل کنیم همیشه باید به خاطر داشته باشیم که در کارگاه کار سوزن دوزی را از قسمت بالای کارگاه به طرف پایین انجام دهیم و برای اینکه کار همچنان شفافیت و جلوه خود را داشته باشد باید قسمت های دوخته شده را با پارچه نازکی پوشانیم تا پایان پذیرد کار کاملا پایان پذیرد .

عنوان سر فصل :

اجرای یک نمونه تکه دوزی به روش دندان موشی، زنجیره
زیگزاگ و روش بست دوزی
چهل تکه دوزی در انواع مختلف اشکال
هندسی، ترنج، لچک، مناظر و غیره

تکه دوزی، لندره دوزی، خاتمی دوزی یا چهل تکه دوزی

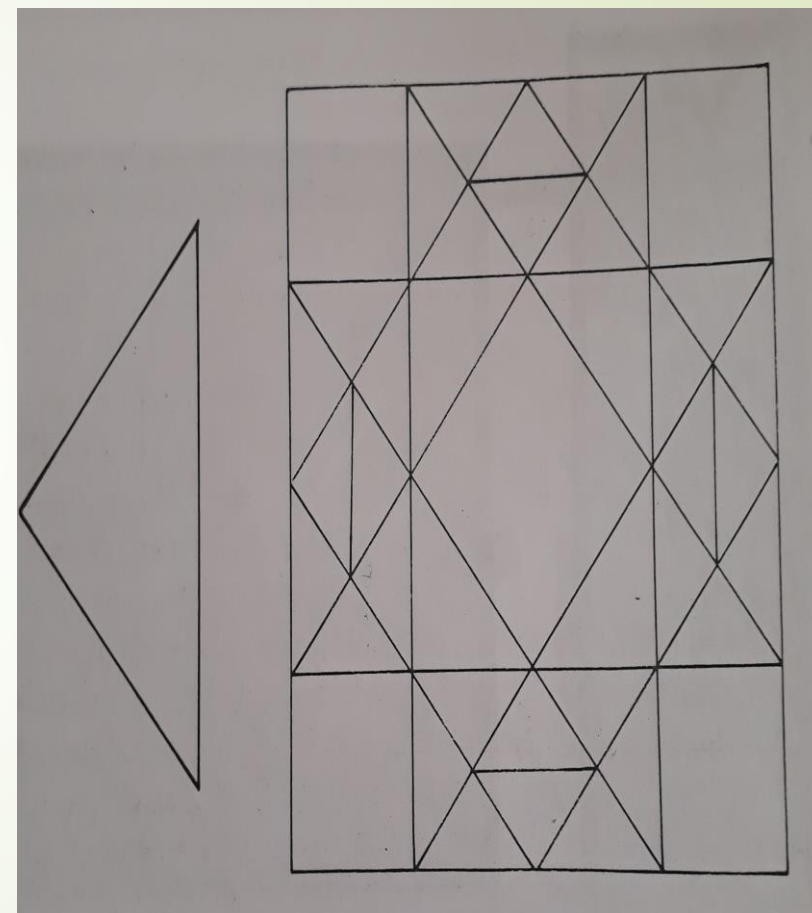
این دوخت معمولا به دوخت قطعات ریز و درشت و رنگارنگ پارچه های مختلف به یکدیگر اطلاق می شود این قطعات معمولا از نوع پارچه های ساده گلداز چهارخانه محرمانی (راه راه) خالدار تهیه می شود و نام چهل تکه نیز به مناسبت استفاده تکه های مختلف در تعداد زیاد روی این هنر دستی نهاده شده است تکه های پارچه عموما به شکل مربع ، مثلث، مستطیل های ریز و درشت و لوزی بریده و از پشت با کوک به یکدیگر وصل می شوند و سپس به وسیله دوخت های ریز وبهم دوخته و محکم می گردند جاذبه تکه دوزی یا خاتمیدوزی در حالت رنگارنگی آن است که در طراح با استفاده از قطعات گوناگون پارچه از رنگ های مختلف حاصل می شود گاهی ممکن است برای زیبایی بیشتر در بعضی قسمتها مثلا روی بخیه دوزی ها را ابریشم دوزی کنند که البته این کار بیشتر در نمونه های قدیم دیده شده است این دوخت از دوران گذشته در ایران رایج بوده ولی تاریخ مشخصی برای پیدایش این هنر درد در دست نیست . ولی آثار بازمانده در موزه های ارمیتاژ لنینگراد و متروپولیتن و موزه ایران باستان حکایت از رواج خاتمی دوزی در دوره سلجوقی دارد. در دیگر دوره ها نیز با ویژگی های خاص ، این هنر ، جلوه گری نموده به طوری که در قطعات مختلف پارچه با مهارت هر چه تمام تر با توجه به هماهنگی کامل رنگ ها و بغل یکدیگر دوخته می شود که شباهت کامل به شالهای کشمیر داشت . روی بخیه هارا نیز با گل دوزی های ابریشمی الوان هم را می ساختند که جلوه دیگری به دوخت می بخشید طبیعی است که این کار توام با زحمت زیادی بوده و انجام آن نیاز به مهارت زیادی داشته و به همین جهت نیز همه کس قادر به انجام آن نبوده و کسانی که می توانسته اند آن را انجام دهند و دستمزد خوبی دریافت می داشتند و گواه این مدعا نیز آن است که استاد سید محمدعلی جمالزاده در کتاب گنج شایگان خود ، ضمن اشاره به وضعیت این هنر در دوره قاجاریه قیمت یک قطعه ۵ تا ۶ ضلعی آن را ۵۰ تا ۶۰ تومان ، قیمت بعضی از انواع پرده را ۱۰۰ تا ۲۵۰ تومان و قیمت یک زین پوش اسب (غاشیه) را به تناسب نوع کار انجام شده بر روی آن بین ۱۲۰ تا ۲۵۰ تومان برآورد کرده که با توجه نوشته استاد جمالزاده پاره ای از مواد مصرفی لندر دوزی نیز مشخص می شود و علاوه بر آنچه ایشان نوشته لندردوزی برای تهیه روی لحاف ، روی کرسی رختخواب پیچ ، روی پشتی ، روفوری ، رونختی کوسن پشتی رومبلی پرده های مختلف دامن بقچه سوزنی سجاده حاشیه بعد از پرده ها و سفره ها کیف بعضی از وسایل آشپزخانه تابلوهای تزئینی و دیوارکوب مورد استفاده قرار می گرفته است . مرکز اصلی این رودوزی در گذشته: رشت اصفهان تبریز کاشان یزد کردستان و آذربایجان غربی بوده ولی اکنون در اکثر جاها این دوخت رایج می باشد تکه دوزی ان قبل از پرداختن به عمل دوخت پارچه های الوان برای دوخت کاملا شسته و از ثابت بودن رنگ و شکل آن اطمینان پیدا می کردند .

بعد با آشنایی کامل هماهنگی رنگ ها شروع به دوخت قطعات می کردند از مواد مورد نیاز برای تکه دوزی می توان به پارچه های مختلف سوزن نخ های قیطانی نخ دمسه و نخ پنبه ای اشاره نمود

تقریبا از هر نوع پارچه در مورد زمینه می توان استفاده کرد ولی بهتر است پارچه ای برای زمینه انتخاب گردد که با طرح مورد نظر و حالتی که میخواهید بدست بیاورید تناسب داشته باشد قطعات اپلیکه یا تکه دوزی را نیز می توان از انواع پارچه ها انتخاب کرد ولی باید دقت کنید که این پارچه ها دارای بافت محکم می باشند تا بعد از بریده شدن کنار های تمیز داشته باشند کار کردن با پارچه پنبه ای از همه پارچه های دیگر ساده تر است ولی پارچه هایی مثل تافته کتان و مخمل و پارچه های دیگر را میتوان با هم ترکیب نمود برای دوختن قطعات تکه دوزی از نخ ظریفی که با رنگ قطعات یک دست است استفاده می شود و اگر دوخت باید با بخیه های تزئینی انجام شود نخ را با رنگ متضاد به کار می گیرند :

تکنیک انجام کار روشهای تکه دوزی را می توان به شرح ذیل خلاصه نمود :

- ۱ - روش ساده
- ۲- نمود یک روش ساده
- ۳- روش ضخیم دوزی و برشی
- ۴- روش نمدی
- ۵- برشی مرصعی

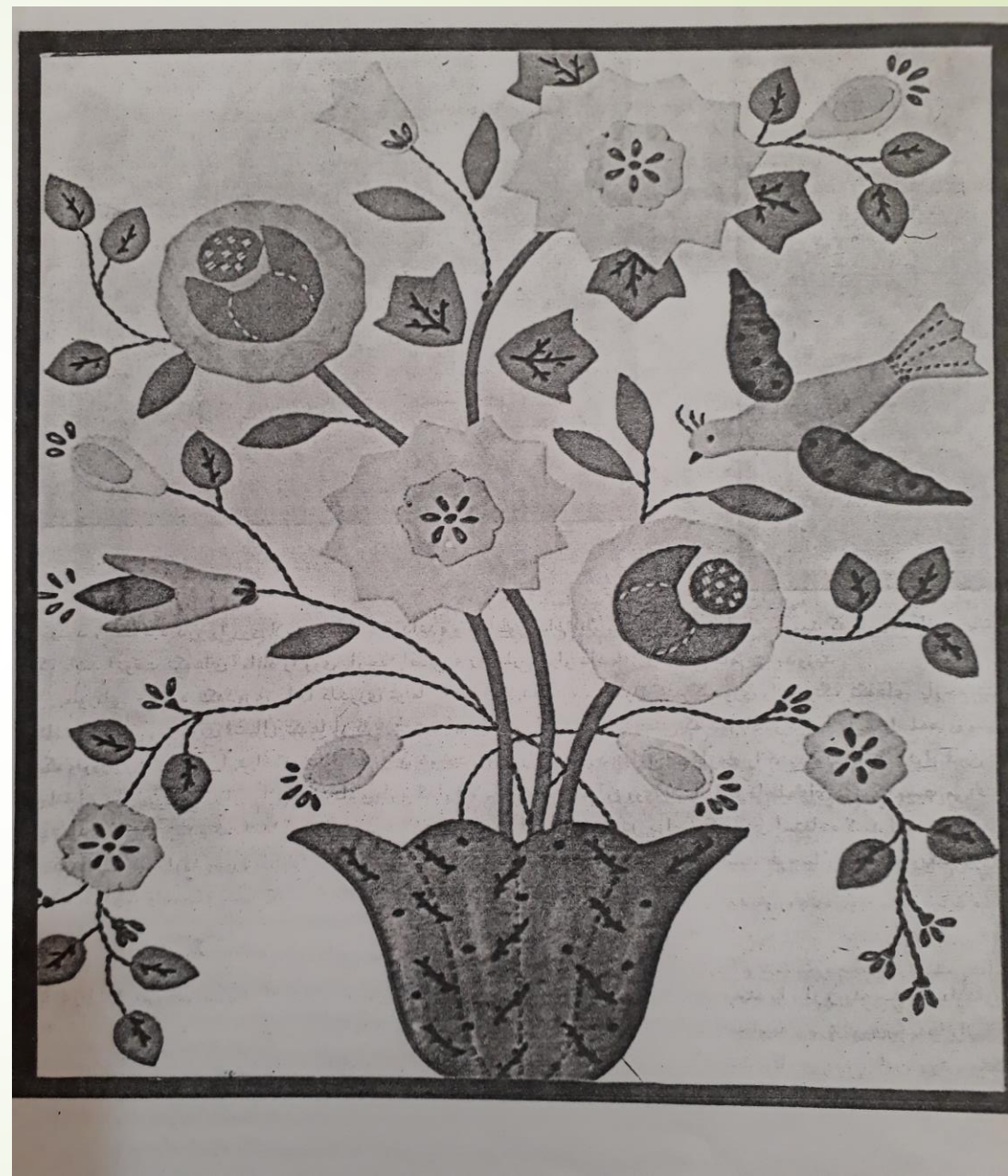
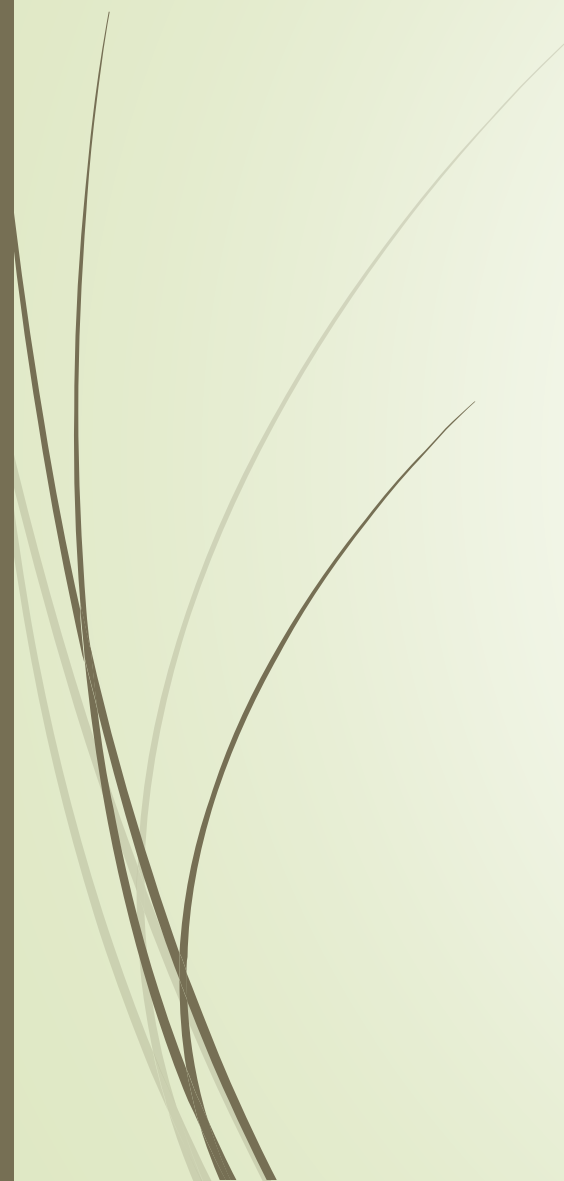

روش ساده

در این روش نخست طرح مورد نظر را که اکثرن هندسی و یا نگاره های دیگری از روی کاغذ طرح و سپس با استفاده از براده گچ یا زغال یا قالب قلم کار یا کاغذ گراف و یا کپی بر روی زمینه نقوش پردازي کنیم سپس پارچه های مورد نظر را طبق نقشه برش داده و برای اینکه کناره صافی به دست بیارید قسمت اضافی را که برای حاشیه گذاشته ایم با قیچی می بریم و آن را به تو برمی گردانیم تکه ها را بر روی پارچه زمینه سنجا ق می کنیم و درجا با بخیه لغزنده بسیار ریز آن را می دوزیم اگر یک حاشیه تزئینی در لندر دوزی مورد نظر باشد می توان آن را با نخ هم رنگ یا با رنگی متضاد بخیه زد و یا برای اینکه از بخیه شلاقی استفاده کرد و همین طور می توان بخیه های سوراخ دگمه ای را نزدیک به هم و یا دور از هم زد در این روش حتما با توجه به هماهنگی رنگ ها امری الزامی است. و نیز می توانید از پارچه های نقش دار گل یا تصویر پرندگان و یا هر طرح دیگر مورد علاقه خود با یک سانتیمتر زاپاس قیچی نمایید و آنها را روی پارچه ساده تکه دوزی کنید و اگر خاصی تکه دوزی برجسته باشد باید از اسفنج دو میلیمتری بصورت یک لا استفاده نمود و آن را بین پارچه اصلی و پارچه خاتمی قرار داد و دور طرح را کوک بگیرید و سپس روی آن را دندان موشی بزنید گاهی خاتم دوزی به صورت نقش های برجسته جلوه می کند برای این که باید روی پارچه نقش پردازي کنید و زیر طرح را یک تکه آستری با کودک وصل نمایید سپس دور طرح را در فاصله ۶ میلیمتر خط بکشید در (واقع طرح با رو خط شروع میشود).

روی خطوط طرح را چرخ کنید بعد از پشت پارچه نخ ضخیم کاموا با سوزن کانوا دوزی از لای آن خطوط بگذرانید و یا الگو را روی یک تکه لایی چسب بکشید و دور آن را قیچی کنید سپس الگو را روی پارچه اصلی بگذارید و با یک سانتی متر زاپاس پارچه را بچسبان اید بعد لیه در را روی لایه چسب برگردانید و با اتوی داغ اتو بکشید گوشه ها را به چینی که پارچه صاف و بدون چروک باشد آن وقت که تکه های آماده را روی پارچه اصلی و روی طرح قرار داده از لا با نخ نامرئی بدوزیم به طور کلی همیشه تکه دوزی را با گلدوزی تواما انجام می دهند و معمولا گلدوزی را هم رنگ تکه های پارچه تهیه می نمایند گاهی نیز برای تهیه اتصال تکه ها از دوخت ژور استفاده می کنند بدین معنی که دورتادور تکه ها را با فاصله بسیار نزدیک و ریز ژور می زنند باید اضافه نمود که برای دوخت ژور در این مورد نباید نخ پارچه را کشید بلکه باید آن را بدون نخ کشی انجام داد گاهی قیطان را در دور تا دور طرح گذار به با نخ هم رنگ آن روی آنها را با فاصله های نزدیک بست می زنند وقتی زیادی پارچه چیده شد لیه آن ریش نشود اگر می خواهید از پارچه فوتر برای تکه دوزی استفاده کنید لزومی ندارد که دورت کاراتو بگذارید چون پارچه فوتر ریش نمی شود و مانند ماه هوت می باشد کافی است طرح ها را با فوتر بریده روی محل دلخواه بگذارید و سنجا ق کنید دور طرح را دندان موشی یا قلاب دوزی نمایید.

۲ تکه دوزی روش معرق

در این روش هنرمند پس از طراحی و نقش پردازی روی زمینه کادرهای معین روی زمینه را از زمینه جدا و به اندازه آن از رنگ دیگر زمینه بریده و جایگزین می نمایند و با دقت زیاد ایجاد هماهنگی رنگها و محاسبه و برش روی بخیه های را قیطان گذاری نموده و ضمن بست دوخت های تزئینی دیگری را برای جلوه بخشیدن خاص به دوخت به کار می برد این روش مشکل را لندر دوزی ها کمتر به کار می بستند بیشتر پارچه زمینه را ماهوت تشکیل می داد و تک ها تماما هم جنس زمینه ولی به رنگ های مختلف بوده و قیطانهایی که در این دو بکار می رود بیشتر قیطان های روکش دار و ملون می باشد و در دوختهای نفیس معمولا قیطان را با گلابتون دوزی و ده یک دوزی همراه می سازند از نمونه های بسیار بارزی که از این نوع تکه دوزی در دست می باشد پرده ای از بسیار بزرگ با جنس ماهوت الوان و طرح کاملا هندسی که متعلق به سده ۱۲ هجری قمری است در موزه هنرهای تزئینی می باشد.

۳ روش ضخیم دوزی و برشی

در این روش گاهی از ۵ یا ۶ لایه از پارچه ها با رنگ های متفاوت استفاده می شود ابتدا طرح روی زمین پیاده نموده بعد با توجه به نقش زمینه قسمت هایی از لایه های رویی را بریده تا رنگ پارچه زرین نمایان شود در مورد طراحی که یک نقش اصلی در مرکز دارد باید لایه ها را بیش از شروع به دقت تنظیم کرد که بعضی اوقات ممکن است مجبور شوید که یک یا دو یا سه لایه پارچه را ببرید تا به رنگ مورد نظر طرح بررسی البته اگر قبلا با تنظیم دقیق ای پارچه های رنگی را روی هم قرار داده باشید قاعدتاً در هر نوبت بریدن بیش از یک لایه لازم نخواهد شد قطعات رنگارنگ را می توان فقط در زیر بعضی قسمت های طرح تنظیم کرد برای تمرین این نوع دوخت نخست سعی کنید فقط از سه لایه پارچه رنگی استفاده کنید و آنگاه در فضای باز زمین دو لایه کوچک به کار بگیرید به طور کلی مراحلی که در این دو بایستی مدنظر قرار گیرد به شرح زیر می باشد .

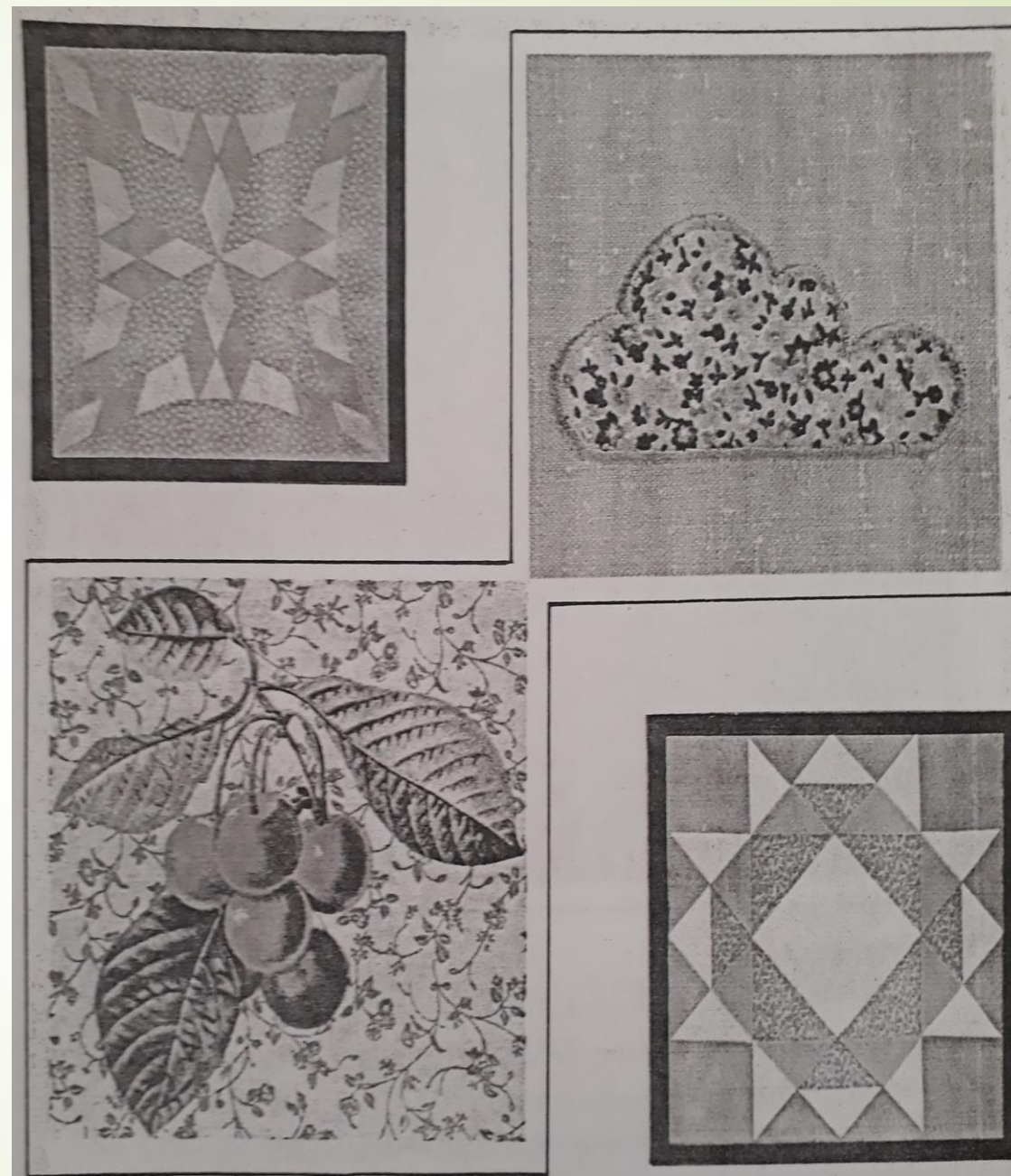
الف پس از اینکه درباره رنگ ها و تنظیم آنها تصمیم گرفتید پارچه ها را با هم در کنار ها و نیز در قطران کوک بزنید تا خوب آن را نکه دارد به برای این که رنگ زرین لایحه اولین نمایان شود قسمتی از پارچه را مطابق طرح با قیچی ببرید
ج: کنار پارچه را که باید برگردانیده شود در تمام منحنی ها و گوشه ها با قیچی بچینید و به اندازه ۳ میلی متر برگردانی با استفاده از نخ با رنگی که به پارچه بخورد کناره را با بخیه لغزنده به لایه زیرین بدوزید
د: تکه های کوچک از رنگ دیگر رامی توان در یک و یا دو لایه یا بیشتر اضافه کرد و از همان تکنیک برش برای نمایان ساختن رنگ استفاده نمود

۴ روش نمدی (فوت):

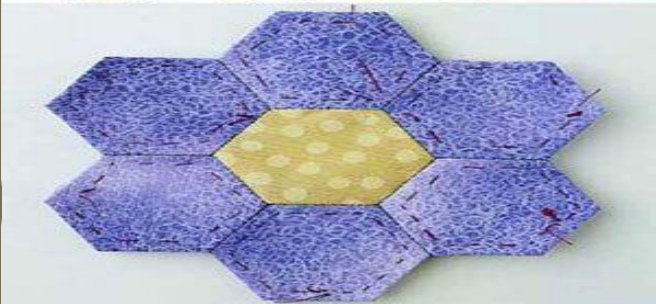
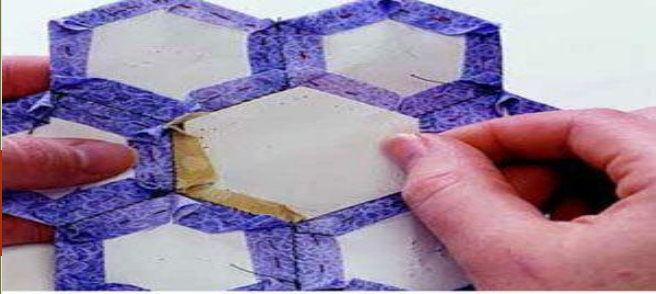
تکه دوزی یا لندر دوزی با نمد را بسیار آسان می توان اجرا کرد چون نمد هیچ وقتی ساییده و ریش ریش نمی شود نیازی به برگرداندن کناره های آن نیست قطعات را فقط در جای سنجاب کرده و با بخیه لغزنده به زمینه می دوزند تکه دوزی نمد را هنگام دوختن میتوان با چند قطره چسب نگه داشت البته جنس زمینه را باید از پارچه های ضخیم انتخاب کرد تا با جنس نمد مناسب داشته باشد نخ پشمی الوان برای برودری دوزی با تکه دوزی مناسب بوده و می توان این دو را با دوخت های دیگر همراه نمود

۵ روش روش مرصعی:

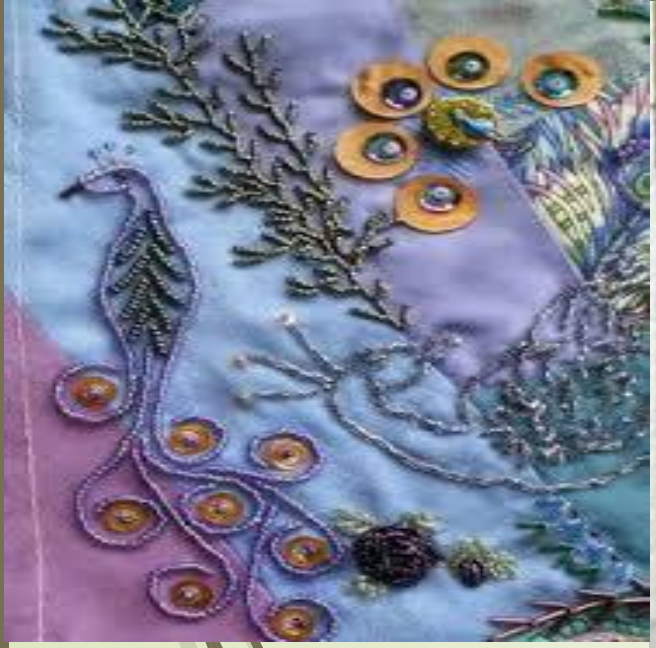
در این روش دوخت هنرمند تکه دوزی پدیده خودش را با سنگ دوزی مروارید دوزی منجوق دوزی و ملیله دوزی همراه میسازه که این لندر دوزی را لندر دوزی مرصعی میگویند

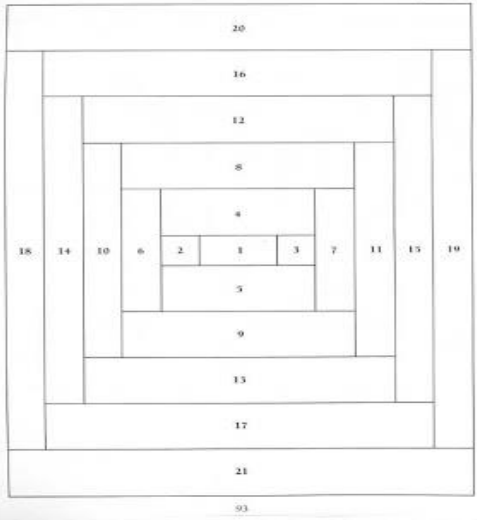
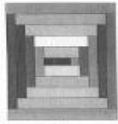

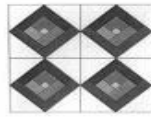

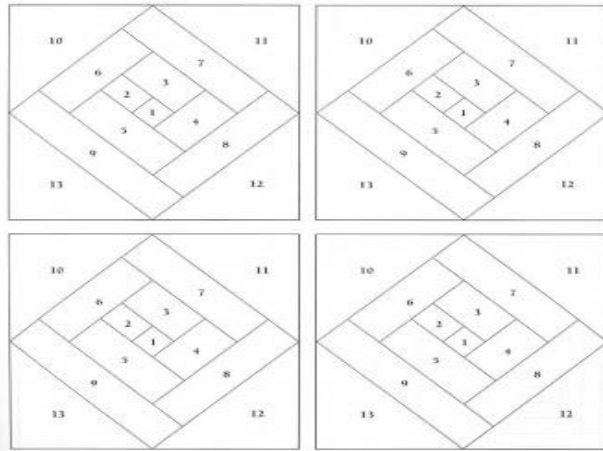
78 Skyscraper Steps

<http://groups.msn.com/PinturaMunecosManualidadesCountry/MariPaz>

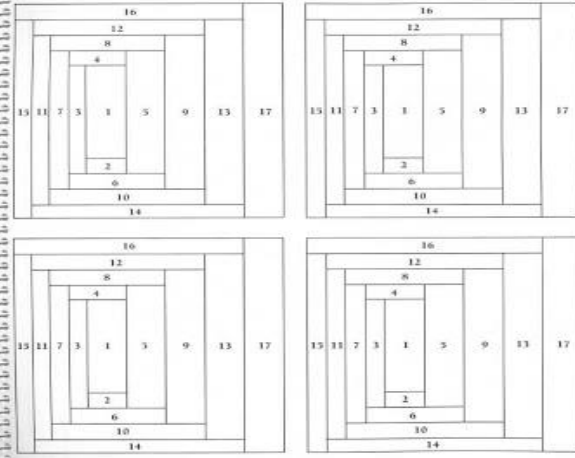
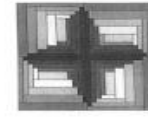

77 Log Cabin Community

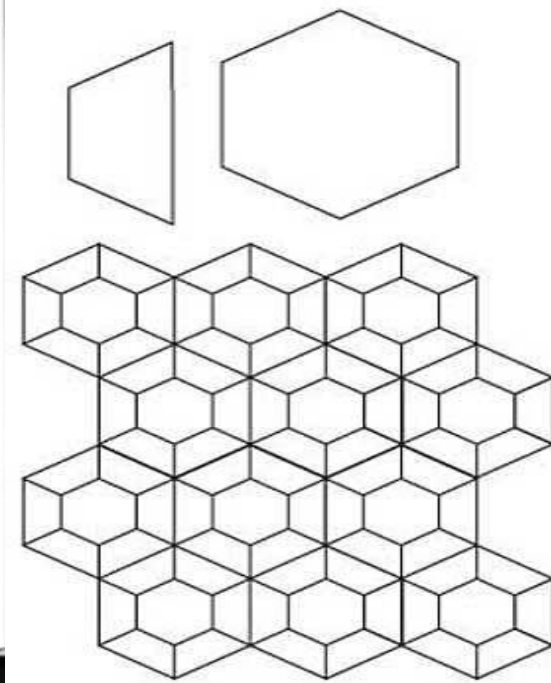

<http://groups.msn.com/PinturaMunecosManualidadesCountry/MariPaz>

76 Evening Star

<http://groups.msn.com/PinturaMunecosManualidadesCountry/MariPaz>

Сложить ряд для центрального звездца.
От центра А-Г ориентироваться на сторону квадрата 45° отрезав по 8 косых полос шириной 3,5 см каждая и сложить на них после 8 больших одинаковых рядов. Вершина всех маленьких рядов должна совпадать.

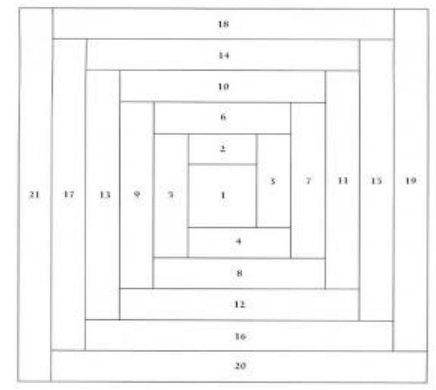
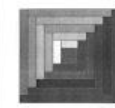
Большая ромбы для центрального звездца

Сложить из рядов большую центральную звездцу.
Ориентироваться на сторону справа, сложить все ряды попарно, и каждая из этих пар составит четверть большой звездцы, при этом в каждой группе, сложив ряды, двигаться от центра к краям и оставлять припуски на швы шириной 0,25 см. Когда закончите ориентироваться обратными сторонами. Далее сложите четверть звезды попарно, и каждая из этих пар составит половину звездцы, сложите, также же образом сложите всю фигуру из двух половин.

Центральная звездца

66 <http://sudaruchka.com/>

79 Medium Log Cabin

<http://groups.msn.com/PinturaMunecosManualidadesCountry/MariPaz>

نمونه کارهای چهل تکه دوزی و لندر دوزی استاد حیدرپور

«چهل تکه دوزی»

«گشتره دوزی»

«چهل تکه دوزی»

عنوان سر فصل :

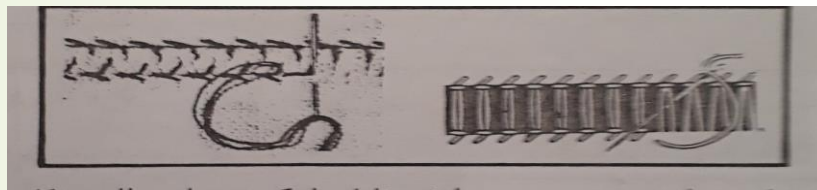
ژور دوزی شامل: ژورساده ، ژور زیگزاکی ، ژور مارپیچ

ژور دوزی

ژور دوزی را معمولا روی پارچه های کتانى و نخی انجام مى دهند محل ژور را قبلا روی پارچه تعیین کنید و نخ پارچه را به اندازه لزوم بکشید. برای دوخت می توانید از نخ دمسه یک لا و گاهی نیز از نخ الوان استفاده می نمایند.

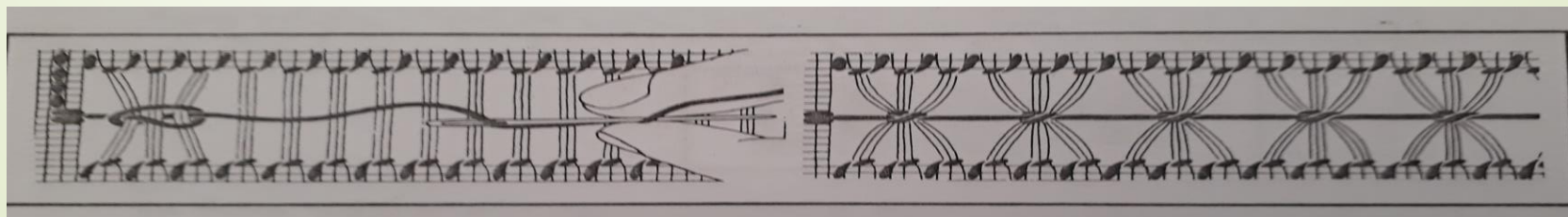
ژور دوطرفه : پس از آنکه یک سمت ژور را دوختید طرف دیگر را هم طوری ژور بدوزید که نه نخها کاملا موازی هم قرار گیرند.

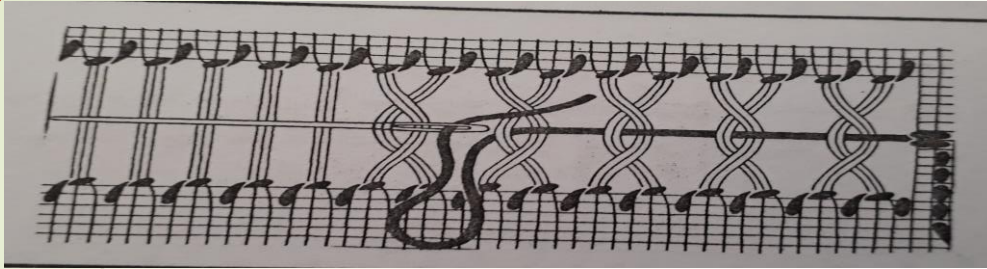
ژور زیگزاکی : ابتدا یک طرفه را ژور ساده بدوزید و سپس طرف مقابل را یک در میان مطابق شکل زیگزاگ بدوزید.

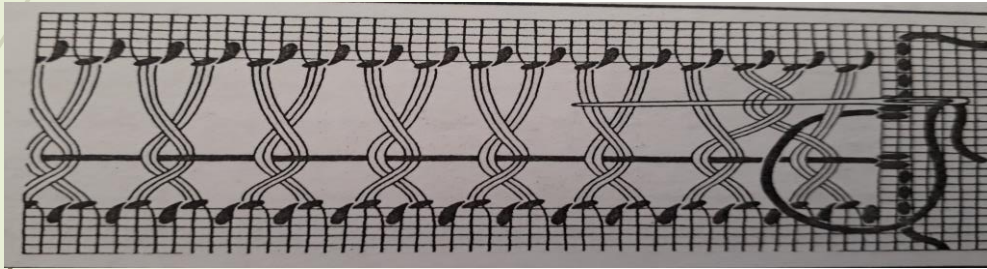
ژور گره دار : پس از دوختن بالا و پایین ژور با یک نخ نسبتا ضخیم هر بار سه تار نخ را با هم بگیرید و یک قلاب در وسط نخ مطابق شکل بدوزید.

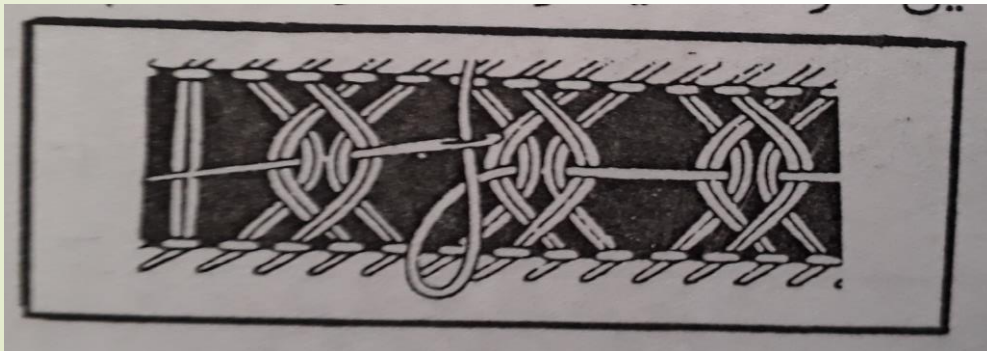
ژور ماریچ: ابتدا ژله ساده بدوزید سپس نخ ضخیم تری را از میان آنها به فرم ماریچ رد کنید.

ژور ماریچ دو طرفه: پس از دوختن دولبه ژور باید هر بار چهار تار نخ را با هم بگیرید و پس از سوزن را از میان آنها رد کنید.

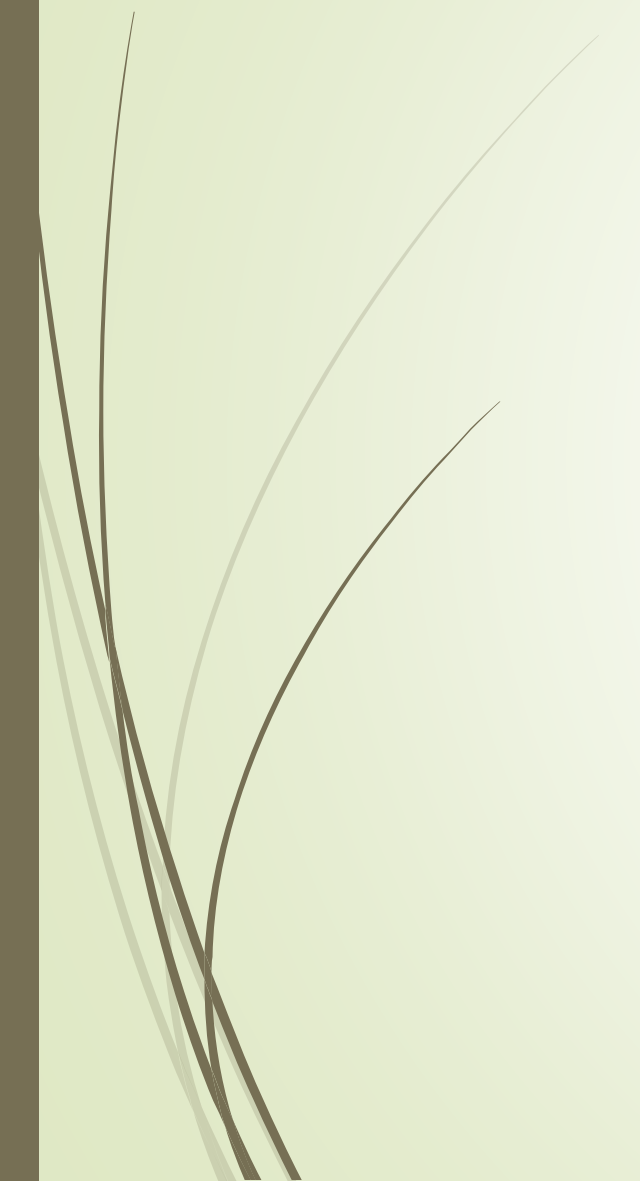

ماریچ چهار تاربی: ابتدا بالا و پایین نخ کشی را به ژور بزیند سپس مطابق شکل سوزن نخ را از میان آنها را رد کنید این هم درست مانند ماریچ دو طرف است با این تفاوت که اینجا باید دوباره انجام شود

سر فصل :
سرمه دوزی : (شامل دوخت های زنار دوزی ، ساقه دوزی پیچ)

وجه تسمیه :

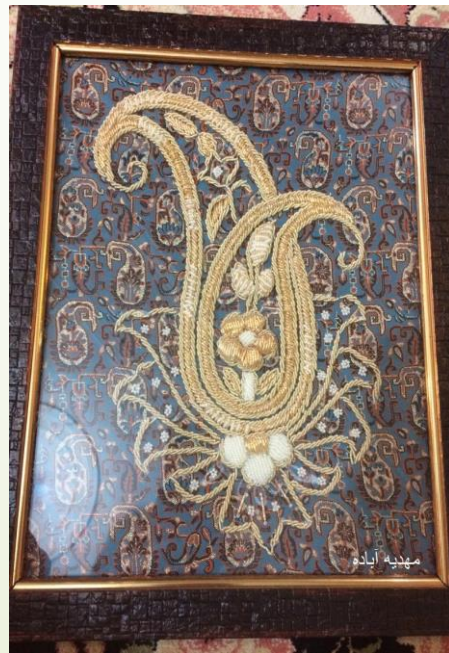
سرمه دوزی مليله دوزی گل ها و نقوش با سر مکش کردن زر دوزی و گلدوز سرمه با سرمه نبایستی اشتباه گردد البته سرمه معنای لغوی خاصی دارد که لغت نامه دهخدا و فرهنگ معین هر دو کم و بیش تعریف یکسان کرده اند سرمه سنگی است براق که بسایند و سوده آن را در چشم کشند و بهترین آن سرمه اصفهان است ولی سرمه دوزی کلا به دوخت هایی اطلاق می شود که با استفاده از انواع سرم ها انجام پذیرد و البته نخ سرم نخی است که با استفاده از طلا یا نقره یا متن طلا یا آلیاژ ها به صورت لوله ای صاف محکم با انعطاف یا به صورت چهار گوش مربعی یا مستطیلی تابیده میشود این نوع نخ حالت ارتجاعی داشته و به هر شکل ممکن حالت می گیرد سرمه در یک نگاه با مليله اشتباه میشود ولی مليله اکثرا دراری انعطاف نیست بلکه به صورت لوله ای در اندازه های مختلف ساخته می شود سرمه ای های که در قدیم مورد استفاده قرار می گرفت بیشتر از طلا یا نقره ۵۰ درصد طلا یا نقره بوده است که پس از دوره صفویه و آلیاژهایی براق جای طلا و نقره را گرفت. از تاریخچه این نوع دوخت در دوران کهن نوشته در دست نیست ولی آنچه مسلم است توجه ایرانیان به آرایش یقه لباس ها و سمبوسه های لشکری و درباری و تزئین درفش ها آنها را وادار به تولید این نوع نخ های تزئینی می نمود همچنان که کشفیات لولان در منتها الیه شرقی ایران مابعد این امر می باشد شکو تریدی در آن نیست که سرمه با عنایت به نزدیکی خاص از لحاظ نوعیت و فرم تاریخ همزمانی نیز با مليله دارد یعنی درست زمان رواج این نوع و نخ را می توان دوره اشکانیان دانست در این دوره فرآورده هایی دوخت تزئینی یکی از اقلام صادراتی ایران را تشکیل می داد و یکی از هنرهایی که اسکندر مقدونی را به حیرت واداشت بود وجود پارچه های زربفت و دوخته های تزئینی ایرانی بود که سرمه دوزی نیز یکی از این دوخت ها بوده است در دوره ساسانی نیز این هنر ادامه داشت تا اینکه در دوره صدر اسلام با عنایت به تعهدات هنرمندان ایرانی برای تولید پرده خانه خدا سرمه دوزی منتها درجه شکوفایی رسید در این دوره سوره های کوتاه و یا آیاتی از قرآن مجید به شیوه خطوط سطح محقق ریحان ثلث نسخ و طراحی و سرمه دوزی می کردند ولی روی نوشته یا قبلا نخ ضخیم ای مثل قیطان می دوختند بعد روی آن را با سرمه دوزی به صورت ساقه دوزی می پوشانند تاجلای خاصی به آن می بخشید یا در پرده نفیس خانه خدا که یادگار دوران تیموری است و اکنون در موزه ایران باستان نگهداری می شود انواع دوخت ها از جمله ابریشم دوزی گلابتون دوزی ده یک دوزی کمان دوزی شرفه دوزی و سرمه دوزی در آن دیده می شود در تمام دوره های اسلامی این دو از مجد و شکوه و والایی برخوردار بوده است دوره اوج این هنر در عصر صفوی بوده است آثار باقی مانده از این دوره خود گواهی بر این مدعاست پرده نفیسی که در موزه هنرهای تزئینی ایران نگهداری می شود و مربوط به این دوره می باشد گویای اوج تحول این رو دوزی می باشد در روی این پرده که با نقش محرابی حیوانی طراحی و نقش پردازی گردیده است انواع دوخت هایی از قبیل گلابتون دوزی مليله دوزی سرمه دوزی و ده یک دوزی دیده میشود در دوره های بعدی یعنی افشار زند و قاجار و معاصر این دوخت به سیر تحول خود ادامه داده و در این دوره ها نخهایی سرمه از لحاظ کیفی و کمی اصالت خود را از دست دادند ولی تعداد آثار باقی مانده از این دوران حکایت از ادامه رواج این دوخت دارد.

در این دوخت در اکثر موارد با دوخت‌های دیگر همراه می باشد
مثال دوخت‌هایی از قبیل پيله دوزی مليله دوزی گلابتون دوزی ده یک دوزی شرح دوزی شمسه دوزی سنگ دوزی و منجوق پولک دوزی مروارید
دوزی و غیره .
نقوش متعددی که در سرمه دوزی به کار گرفته می شوند عبارتند از انواع گل ها گلدانی و صحرایی و حاشیه ای و جناغی و انواع بته حقه ها سر بی سرو
چه گل بادامی انواع خطوط و کلمات ای خطوط طغرل معمایی مثنی دیوانی گلزار اسلیمی و ختایی نقوش حیوانی و انسانی انواع پرندگان بخصوص طاووس
چقد خوشه انگور انواع میوه ها ستاره ها ، ترنجی و نیم ترنجی کتیبه ای و غیره.

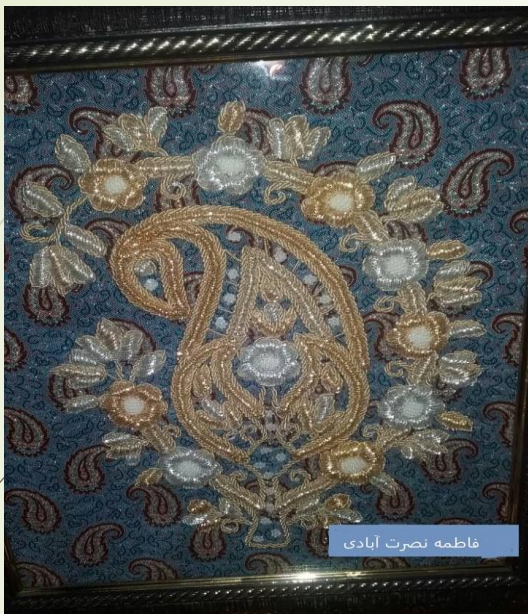

از سرمه دوزی برای تزئین انواع تابلوهای تزئینی تزیین دور یقه پیشینه سمبوسه کمر بند و کیسه های پول قلمدان شانه مسواک قیچی مهر سرمه دان رویه سینی حنابندان عروس سفره قندی در جاده جهاز عروس رومیزی کوسن و غیره استفاده می نمایند .
از مرکزی این دو خط می توان به شهرهای : اصفهان تهران بندرعباس کاشان یزد اصفهان هرمزگان و قسمتی از استان کردستان و قزوین اشاره نمود.
این دوخت معمولا بر روی مخمل ماهوت ابریشم تافته ساتن و پارچه های ابریشمی انجام می گیرد .
برای دوخت سرمه نخست طرح را روی کاغذ کشیده بر روی پارچه نقش اندازی نموده سپس طرح را به وسیله پنبه یا فتیله یا ابریشم برجسته نموده و با بسته های ریز یا چسب برزمینه محکم می نمایم سرمه هایی که در دستهای ۵ به ۲۵ الی سانتیمتری است به دقت یکی از رشته های سرم را جدا می کنیم البته موقع قیچی نمودن
باید دقت نمایم که سر نخ سرمه به جایی گیر نکند که تمام رشته باز شود سرمه را با اندازه دلخواه بریده و سوزن و نخ را توی سرمه فرو میکنیم و قسمت داخل متن را ساتن دوزی یا زرک دوزی می نمایم هنگامی که برگهای طرح بزرگ می باشد باید آنها را از طول به دو قسمت تقسیم کنیم سپس هر قسمت را با سرمه یا دوخت برگ دوزی جناغی جدا گانه میدوزیم طوری که مشخص شود باید سعی نمایم شلالها کاملا کنار هم و موازی با یکدیگر در هر قسمت دوخته شود دوخت ساقه ها به شیوه ساقه دوزی باید انجام شود با سرمه می توان انواع دوخت قلاب دندون موشی زیگزاگ دوزی همچنین انواع دوخت های تزئینی را انجام داد .
از انواع دوخت هایی که بیشتر در این دوخت به کار می رود می توان به دوخت : زنجیره ای و دوزی جناغی دوردوزی ماریچ الوان روی زنجیره دوخت ساتن دوختم عرب ساق دوزی و برگ دوزی دندان موشی و زیگزاگ هایی مختلف را نام برد از انواع سرمه های موجود می توان به سرم مات سرمه الماسی (شان شاهین) سرمه بلر سنت طلائی و نقره ای سرمه ساده باریک و ضخیم و سرمه فرانسوی اشاره نمود.

نمونه از کارهای دانشجویان

فاطمه نصرت آبادی

مہذبہ محیاپور

فاطمہ نجارزادہ

نگین علیپور

فتحیہ نظری

نجمہ حسینی

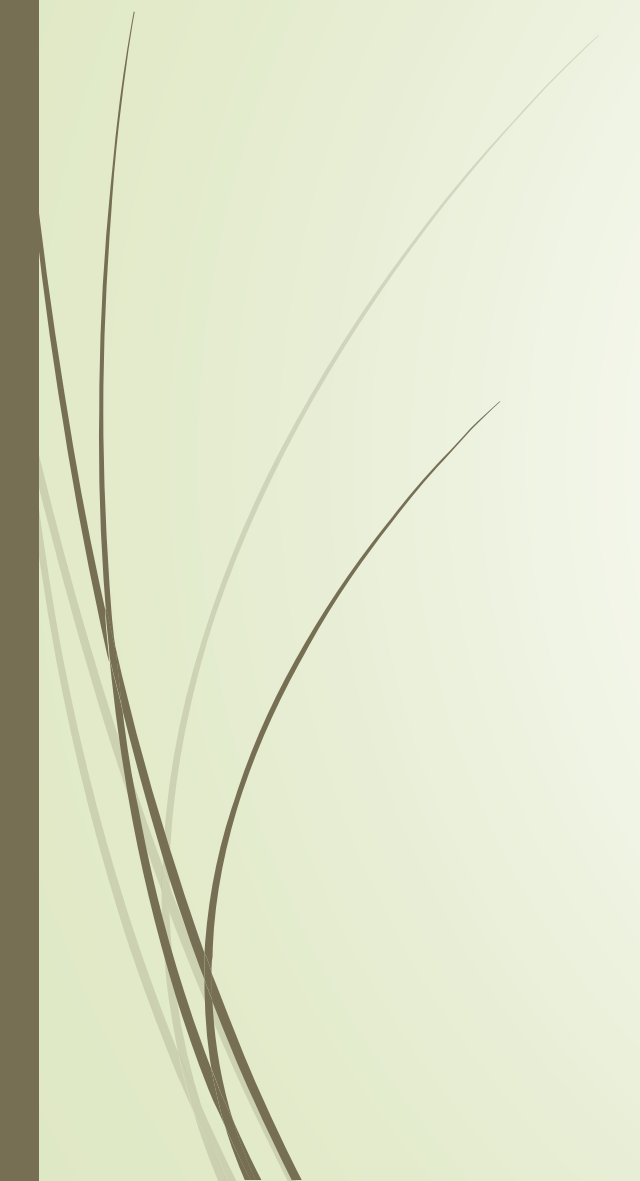

فاطمہ حسینی

نمونه سرمه دوزی استاد حیدرپور

سر فصل :
روبان دوزی و دوخت انواع گل های مناسب

لوازم مورد نیاز برای

روبانها

زمانی روبانها گرانقیمت بود و بدست آوردن آنها بسیار مشکل، ولی امروزه روبانها در انواع گوناگون از نظر رنگ، عرض و ظاهر در دسترس می باشد.

روبانها در عرضهای گوناگون از عرض ۲ میلیمتری تا ۵۰ سانتیمتری موجود می باشند، زمانیکه روی طرحهای بزرگتر کار می کنید بهتر است که از روبانهای پهن تر استفاده کنید. با ترکیب روبانها با عرض و شالوده مختلف می توانید نتیجه بهتری بدست آورید، بنابراین می توانید طبق ذوق و سلیقه خود

روبانها را تغییر دهید

و سعی کنید که روبانها از کیفیت عالی برخوردار باشند، زیرا بعضی از روبانها که از نظر کیفیت

جالب نیستند هنگام داخل کشیدن پارچه خراب و ریش ریش می شوند. روبانها باید محکم و درعین حال ظریف باشند بهتر است قبل از شروع گلدوزی نکات زیر را بخوانید.

روبان ابریشمی

روبان ابریشمی عامه پسند ترین انتخاب می باشد. با این روبان نرم و قابل انعطاف می توانید کارهایی ظریف و نرم بوجود آورید. این نوع روبانها شالوده و بافتی نرم دارند. روبانهای بُرش داده بصورت اریب را می توانید خیلی راحت به هر شکلی که بخواهید فرم دهید نتیجه خوبی با ریش ریش کردن لبه هایش می توانید بدست آورید.

روبان الیاف مصنوعی

این نوع روبان از روبانهای ابریشمی زبرتر و خشن تر می باشند، و ظاهری ضخیم دارند و مانند روبان ابریشمی به راحتی جمع نمی شوند. روبانهای پولیستر و ریون - استات اغلب در حاشیه آنها سیم نازک و ظریفی عبور داده شده و همین سبب خوب فرم دادن آنها می شود.

روبانهای کتان

روبانی کلفت و ضخیم می باشد، و اغلب برای دوخت کلاه استفاده می شود و برای گلدوزی باروبان گاهی اوقات مورد استفاده قرار می گیرد.

روبانهای ساتن

روبانهای ساتن رامی توانند هم از ابریشم و هم از الیاف مصنوعی بسازند. این روبان بافت و شالوده مخصوصی دارد که از ویژگیهای برجسته آن می باشد. روبانهای دورو ساتن بطور نسبی ارزان می باشند و بطور کلی برای کارهایی که در آنها باید روبان را تا بزنید طوری که هردو روی آن نمایان باشد مناسب است، این نوع روبانهای دورو از دورنگ مختلف در هر طرف موجود می باشند، روبانهایی که درخاتمه دریک سمت آنها ساتن و در سمت دیگر خاتمه ای راه راه و برجسته دارند اغلب یک فریبندگی و جذابی خاصی به کار شما می بخشند.

روبانهای براق

روبانهای براق تزئینی، مانند روبان اُرگاندی یا ژورژت به خاطر شفافیتشان مفید و قابل استفاده بوده و حالت سه بُعدی بیشتری به تکه گلدوزی شما اضافه می کنند.

گلدوزی با روبان

روبانهای بافته شده

این نوع روبانها مانند روبان مخمل می تواند شفافیت خاصی به طرح اضافه کند.

روبانهای رنگ شده با دست

در اینجا چند نوع روبان نام برده شده که با دست رنگ شده اند و این نوع روبانها نتیجه ای بسیار عالی را به نمایش خواهند گذاشت برای زیبایی بیشتر سعی کنید از روبانهای رنگارنگ استفاده نمایید. تا اینکه بخواهید روبان را از یک رنگ به رنگ دیگر تغییر دهید، سعی کنید از روبانهای ظریف تر سایه روشن که از رنگ تیره تر به رنگ روشن تر در یک رنگ می باشند استفاده کنید.

پارچه ها

اغلب بیشتر پارچه ها برای زمینه گلدوزی با روبان مناسب می باشند، و آنها را باید طبق طرحی که می خواهید انتخاب کنید، اگر چه زمانیکه تکه مورد نظر خود را طرح ریزی می کنید در گلدوزی با روبان باید توجه و دقت بیشتری از دیگر گلدوزیها داشته باشید، شما می توانید از روبانهای رنگارنگ استفاده کنید از پارچه ای استفاده کنید که به اندازه کافی محکم باشد تا دوخت شما را حفظ کرده و اینکه شالوده بافت به اندازه کافی شل باشد که روبان به راحتی از آن بدون اینکه خراب شود عبور کند از پارچه هایی که زود سائیده می شوند استفاده نکنید

سوزنها

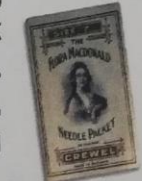
سوزنها از بالاترین اندازه به کوچکترین اندازه شماره بندی شده اند. سوزن باید یک سوراخ که به اندازه کافی بزرگ باشد تا روبان به راحتی از داخل آن عبور کند روی پارچه ایجاد نماید و سوراخ باید طوری باشد که روبان به اندازه لازم زمانی که یک کوک را فرم می دهید باز شود، اگر سوزن شما خیلی کوچک

باشد لبه های روبان سائیده و ریش ریش خواهد شد، بنابراین توصیه می کنیم که از سوزنهایی که در هر نمودار ذکر شده استفاده کنید.

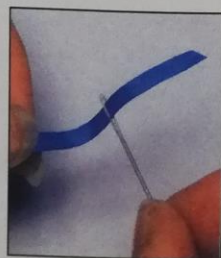

سوزن روبان دوزی

این نوع سوزنها در اندازه ۲۴-۱۳ شماره بندی شده، این سوزنها سوراخی درشت و نوک عمود و تیزی دارند، و برای بیشتر دوختها مناسب می باشند، مخصوصاً برای روبان دوزی، که سوزن باید روبان را سوراخ کند تا دوخت کامل شود، از سوزنهای شماره کوچکتر برای روبانهای پهن تر و

از سوزنهای شماره درشت تر، برای روبانهای باریکتر استفاده نمایید.

یکی از آسانترین روشهای محکم کردن روبان روی سوراخ سوزن و آماده برای روبان دوزی.

۱- انتهای روبان را بصورت اریب ببرید سپس روبان را از سوراخ سوزن عبور دهید، و سوزن را در امتداد روبان حدود ۵ سانتیمتر بکشید.

سوزن شماره ۲۴ روبان دوزی

سوزن شماره ۱۸ روبان دوزی

سوزن شماره ۲۷ قلابدوزی

سوزن شماره ۳ قلابدوزی

سوزن شماره ۲۴ پرده دوزی

سوزن شماره ۱۸ پرده دوزی

سوزن پرده دوزی

این نوع سوزنها سوراخی پهن دارند و نوک آنها کند می باشد و برای دوختهایی که لازم است سوزن از بین دوخت روبان و پارچه زمینه عبور کند مناسب می باشند، انتهای کند آنها از ریش ریش و خراب شدن روبان یا پارچه جلوگیری می کند

سوزن قلاب دوزی

این نوع سوزنها سوراخی باریک و نوک استوانه و تیزی دارند، این نوع سوزنها برای دوختهایی که با نخ خیاطی یا نخهای چند لا دوخته می شوند مناسب می باشند، شماره درشت تر این نوع سوزن را برای روبانهای باریک می توانید استفاده کنید.

لوازم دیگر

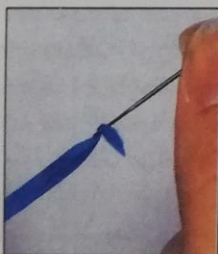
کارگاه، حلقه ویا قاب

استفاده از این وسیله بستگی به شما دارد، اگر چه، وقتی کار گلدوزی را داخل کارگاه قرار می دهید نتیجه بهتری در خاتمه کار خواهید داشت به خاطر اینکه پارچه زمینه به اندازه کافی کشیده می شود

و شما راحت تر می توانید گلدوزی کنید. از کارگاههای کوچکتر استفاده کنید تا بتوانید به راحتی در دست بگیرید. اگر از کارگاههای فزنی استفاده می کنید توجه داشته باشید که به اندازه کافی بزرگ شود تا تمام سطح طرح را بپوشاند، از کارگاههای پایه دار اگر استفاده کنید هر دو دست شما آزاد می باشد و به راحتی می توانید گلدوزی کنید. از هر نوع کارگاهی که استفاده می کنید به کیفیت آن توجه داشته باشید که از نوع خوب و مرغوب باشد تا پارچه را محکم نگه دارد.

آماده کردن سوزن و روبان

۴- اکنون روبان محکم شده و آماده برای شروع کار گلدوزی می باشد.

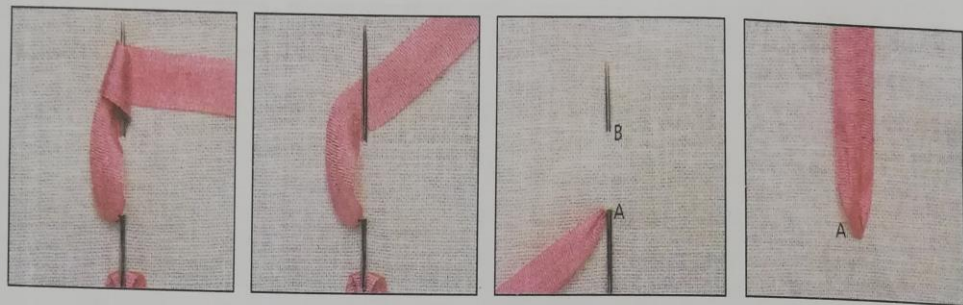
۳- سوزن را داخل روبان فشار دهید، انتهای روبان را در یک دست بگیرید، و سوزن را با دست دیگر بکشید تا کره روی سوراخ سوزن فرم بگیرد.

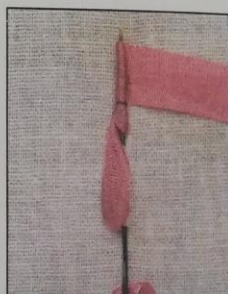
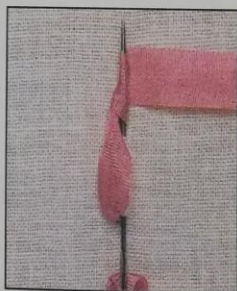
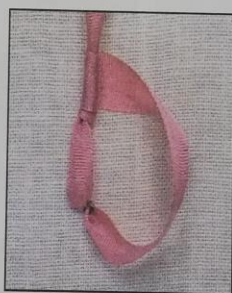
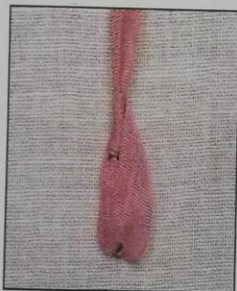
۲- نوک سوزن را روی روبان حدود ۵ میلیمتر از ناحیه بُرش داده انتهای روبان قرار دهید.

دوخت ترکیبی گره ملیله ای- و زنجیره جدا

- ۱- روبان را از محلی که برای پایه دوخت در نظر گرفته اید نقطه A به جلو آورید.
- ۲- سوزن را درست از سمت چپ نقطه A به سمت پشت در پشت نوک سوزن قرار دهید.
- ۳- روبان را از چپ به راست بکشید، آن را از طرف نوک سوزن در جهت حرکت عقربه های ساعت بپیچید.

۸- سوزن را بکشید تا روبان به شکل یک گره ملیله ای محکم در انتهای زنجیره جدا فرم بگیرد.

۷- روبانهای پیچیده شده را در جای خود نگه دارید (انگشت نمایان نمی باشد) و سوزن را بکشید، با دقت پیچهای روبان را روی سوراخ سوزن آزاد کنید.

۶- مرحله ۴ و ۵ را برای تعداد پیچهای مورد نیاز تکرار کنید مطمئن شوید که روبان در اطراف سوزن صاف قرار بگیرد.

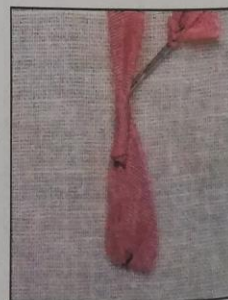
۵- روبان را به آرامی بکشید طوری که روبان پیچیده شده در مجاور سوزن به راحتی قرار بگیرد ولی سفت نکشید.

۱۰- روبان را بکشید و در پشت پارچه خاتمه دهید، گره ملیله ای همراه با زنجیره جدا کامل شده.

۹- سوزن را از نوک گره ملیله ای به پشت پارچه ببرید.

علامت زن روی پارچه

مداد علامت زن پارچه

این علامت همیشه باقی نمی ماند، و برای نسبتاً ظریف هستند مناسب می باشد، طرح را روی کاغذ الگو بکشید، سپس طرح را زیر پارچه روی یک سطح صاف قرار دهید و هر دو پارچه و طرح را به سطح بچسبانید و طرح را روی سطح پارچه علامت بزنید. می توانید از یک چهارچوب یا جعبه روشن استفاده کنید تا خطوط طرح را راحت تر ببینید و آن را بکشید.

مداد معمولی مشکی

از یک مداد متوسط نوک تیز و نرم برای علامت زدن روی پارچه های رنگی روشن استفاده کنید برای پارچه های تیره از یک مداد نرم و سفید استفاده کنید، و خطوط را به آرامی روی پارچه بکشید.

مداد با زمینه گچی

این نوع علامت زنها برای پارچه های تیره مناسب می باشد و بعداً با برس می توانید علامتها را پاک کنید و یا شسته و تمیز کنید، از این علامت زن روی پارچه های ابریشمی استفاده نکنید، زیرا ممکن است که لکه سفید رنگی روی آنها باقی بماند.

روش انتقال طرح

رسم کردن بطور مستقیم

این روش برای پارچه هایی که رنگ روشن دارند و نسبتاً ظریف هستند مناسب می باشد، طرح را روی کاغذ الگو بکشید، سپس طرح را زیر پارچه روی یک سطح صاف قرار دهید و هر دو پارچه و طرح را به سطح بچسبانید و طرح را روی سطح پارچه علامت بزنید. می توانید از یک چهارچوب یا جعبه روشن استفاده کنید تا خطوط طرح را راحت تر ببینید و آن را بکشید.

کوک زدن

اگر چه زمان می برد، این روش نتیجه بهتری به جای می گذارد زیرا علامتها ثابت و همیشگی نمی باشند، طرح را روی کاغذ الگو بکشید، سپس طرح رسم شده را از سمت روی پارچه بالای پارچه قرار دهید. با نخ رنگ مخالف در امتداد خطوط طرح را با کوکهای ریز بدوزید. سپس خطوط دوخته شده را به وسیله نوک سوزن علامتگذاری کنید و کاغذ را بردارید. کوکها را بعداً که کارتان تمام شد بردارید.

درفش، پیچ گوشتی

از این وسیله برای ایجاد سوراخ روی پارچه هایی که بافتی سفت و محکم دارند و یار محلی که از روبان پهن استفاده می کنید مفید می باشد این روش ابتدا درست کردن سوراخ فرسوده شدن روبان را کم می کند.

استوانه ها

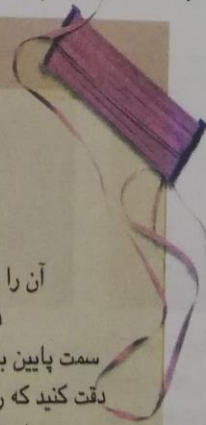
لوازمی از قبیل نی نوشابه، چوب کوکتل، چوب کباب، هریک را می توانید همراه با دیگر لوازم برای گلدوزی با روبان داشته باشید. زمانیکه در هنگام دوخت روبان حلقه ای آن را زیر روبان قرار دهید کمک می کند که ارتفاع دوختها یکسان شوند.

گیره های لاستیکی

از یک تکه لاستیک نرم استفاده کنید و از آن برای گرفتن سوزن زمانیکه از یک قسمت سفت و محکم می خواهید روبان را بکشید استفاده کنید.

نکات مهم و مخصوص

قبل از شروع کار، روبان را از نظر اینکه ببینید قابل شستشو می باشد یا خیر امتحان کنید، یک تکه کوتاه از روبان مورد نظر را ببرید و آن را مرتباً از داخل پارچه عبور دهید و ببینید که خراب می شود یا خیر. اگر از کارگاه استفاده می کنید زمانیکه نمی خواهید روی گلدوزی کار کنید آن را داخل کارگاه باقی نگذارید. زمانیکه گلدوزی شما کامل شد ممکنه بخواهید در خاتمه کار را اتو بزنید، تکه گلدوزی شده را طوری که سمت روی آن به سمت پایین باشد روی یک بالشتک محکم قرار دهید، و به آرامی اطراف طرح را اتو بزنید دقت کنید که روی روبانها را اتو نکشید، اگر دیدید که هنوز هم نیاز به اتو کردن دارد به روبانی که استفاده می کنید بستگی دارد، کار را بکشید و روی یک میز اتو یا چیزی همانند با سوزن وصل کنید، کمی با آب مرطوب کنید و بگذارید تا خشک شود.

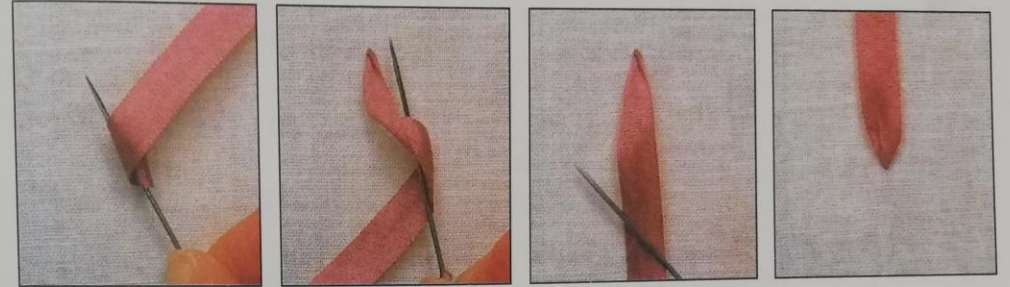

انتقال طرحها

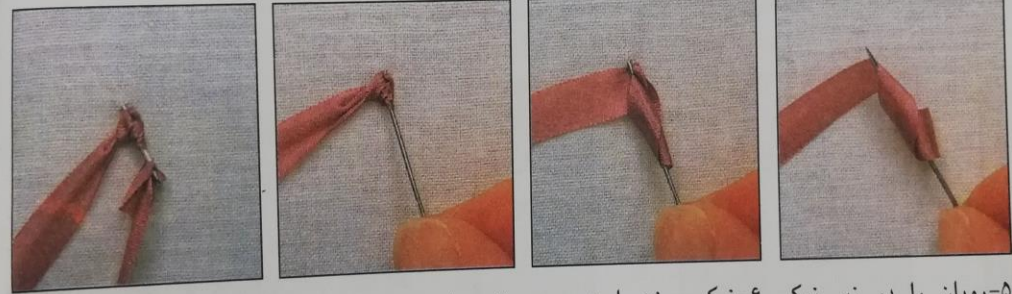
چندین روش برای انتقال طرحها وجود دارد و بستگی به نوع پارچه ای که استفاده می کنید دارد. برای گلدوزی با روبان در طرحهای بزرگ آسانترین روش این است که خطوط طرح را با کلیه علامتها یا نقطه ها که در روی طرح موجود است بکشید. بعضی از علامتها امکان دارد که شما را دچار زحمت کند و مشکل باشد برای مثال، از یک نقطه یا دایره تکی برای مرکز گل استفاده کنید یا اینکه تمام گل را بکشید.

گره کولونیال

۱- روبان را در پشت پارچه محکم کنید، و آن را از محلی که می خواهید گره را قرار دهید بیرون آورید.
۲- روبان را با دست راست شل نگه دارید، نوک سوزن را روی روبان قرار دهید.
۳- سوزن را در زیر روبان در جایی که می خواهید داخل پارچه فرو کنید بگیریید.
۴- با دست چپ روبان را روی نوک سوزن قرار دهید حلقه را اطراف سوزن کوچک کنید.

۵- روبان را در زیر نوک سوزن قرار دهید، اکنون روبان به شکل عدد هشت همانند تصویر اطراف سوزن فرم گرفته.
۶- نوک سوزن را به سمت پشت حدود ۱ تا ۲ رشته از نخ پارچه دورتر از جایی که می خواهید بیرون آورید ببرید.
۷- روبان پیچیده را در مقابل پارچه سفت بکشید و شروع به بردن سوزن به پشت کنید. ادامه دهید.
۸- روبان را سفت نگه دارید به فرو کردن سوزن از داخل گره به سمت پشت پارچه

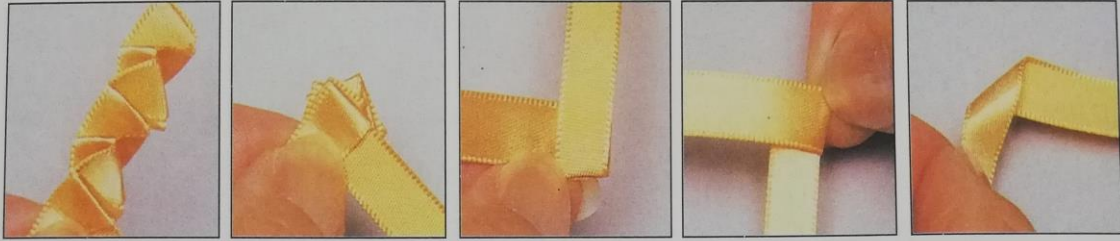
۹- گره و حلقه را روی پارچه با انگشت شست نگه دارید و به کشیدن روبان ادامه دهید. (در اینجا انگشت نمایان نیست)

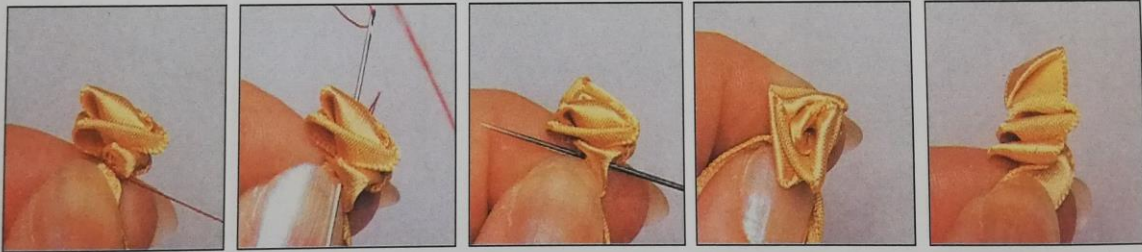
۱- گره کولونیال کامل شده

رُز ارغنون زرد طلایی

این رُز زمانی جذاب می باشد که برای ساخت آن از روبان دورو استفاده کنید، این رُز ضخیم می باشد، و برای ساخت روبان به سمت پشت و جلو تا می شود، بنابراین هردو سمت روبان نمایان می شود، قبل از شروع نخ خیاطی هم رنگ با روبان را از داخل سوزن عبور دهید و آماده کنید.

۱- روبان را بصورت یک زاویه راست در مرکز تا بزنید و آن را بصورت یک زاویه راست به سمت تا را در جای خود نگه دارید.
۲- نیمه پایین روبان را روی نیمه بالا تا بزنید، دقت کنید که تا روی لبه روبان قرار بگیرد، آن را در جای خود نگه دارید.
۳- دوباره، نیمه پایین را روی نیمه بالا تا بزنید، دقت کنید که تا روی لبه روبان قرار بگیرد، آن را در جای خود نگه دارید.
۴- مرحله ۲ و ۳ را برای تعداد ۵- هر دو انتهای روبان را تاها را مورد نیاز تکرار کنید (در اینجا ۷ بار تکرار شده و تاها را آزاد کنید. روبان را می توانید تا ۴۰ بار تا بزنید).
۵- هر دو انتهای روبان را تاها را مورد نیاز تکرار کنید محکم دریک دست بگیرید و تاها را آزاد کنید. روبان را می توانید تا ۴۰ بار تا بزنید. خود نگه دارید. تا در جای خود نگه دارید.

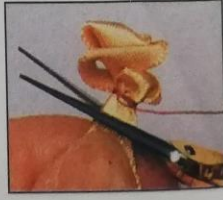

۶- هنوز انتهای روبان در یک دست می باشد، شروع به کشیدن انتهای همانند ۸- هردو انتها را با هم بگیرید یک دست می باشد، شروع به کشیدن انتهای همانند ۹- نخ را بکشید، سوزن را از ۱۰- نخ را بکشید، یک کوک به کشیدن یک انتها با دست بگیرد و تاها نزدیک انگشتان داخل هردو تکه روبان از دیگر کنید. قرار بگیرند. نزدیک انتهای رُز عبور دهید.

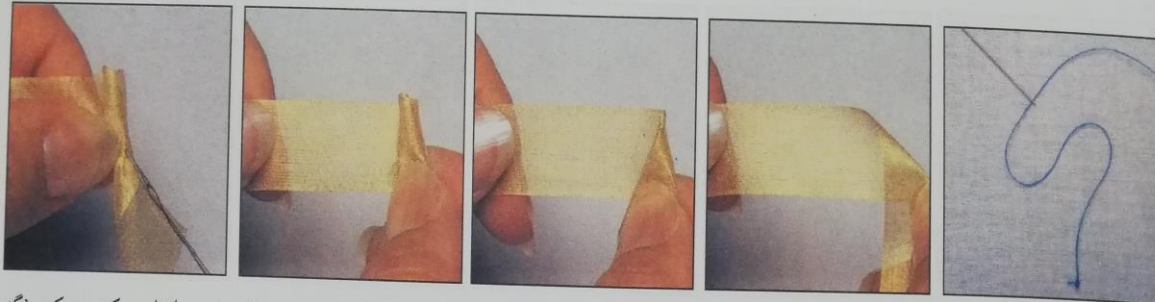
۱۲- انتها را با انگشت صاف کنید و رُز را روی پارچه با چند کوک کوچک در انتها وصل کنید. رُز کامل شده.

۱۱- نخ را از انتها بکشید و خاتمه دهید، اضافه روبان را قیچی کنید و کمی از انتها را باقی بگذارید.

ساخت رُز با تا زدن روبان

۱- سوزن را با نخ خیاطی
۲- مرکز گل، روبان را بطور
۳- روبان را با دست چپ نگه
افقی نگه دارید، انتهای سمت
دائره‌وار دیگر ببیچید و مرکز
گل را فرم دهید.
۵- همانطور که محکم نگه
داشته اید، سوزن را از داخل
همه لایه های روبان در لبه
پایین عبور دهید.

۲- مرکز گل، روبان را بطور
افقی نگه دارید، انتهای سمت
راست را بطور اریب تابزنید دست
راست بگیرد، تا را
طوری که انتهایی به طول محکم
در جهت حرکت عقربه
۱/۵ ساعت داشته باشید یک بار
ببیچید.

۶- نخ را بکشید، دوتا کوک
۷- گلبرگها، وسط گل را
۸- روبان تا شده را یک بار
دیگر روی همه لایه ها بزنید
نخ را آویزان باقی بگذارید.
درست راست بگیرد، لبه
بالای روبان را با دست دیگر
به سمت پشت و پایین تا
بزنید.

۹- از نخ که آویزان گذاشته
۱۰- نخ را بکشید و دومین کوک
بودید استفاده کنید و سوزن را
از داخل تمام لایه های روبان
در انتهای رُز عبور دهید.

۱۲- روبان تا شده را یک بار
اطراف مرکز ببیچید.

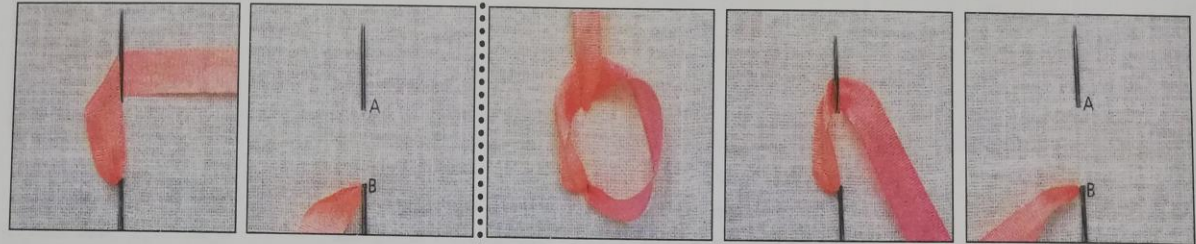
۱۱- لبه بالای روبان را یک
بار دیگر به سمت پشت و
پایین تابزنید.

دوخت زنجیره جدا

این دوخت را اغلب کوک دانه مرواریدی می نامند، کوک زنجیره جدا یک دوخت حلقه ای می باشد.
شما با روشهای مختلف قراردادن روبان اطراف سوزن می توانید نتایج گوناگونی بدست آورید.

روش ۲

۱- روبان را از نقطه A به سمت
جلو آورید، سوزن را تا آنجایی
که امکان دارد از نزدیک
نقطه A به پشت پارچه ببرید
و از نقطه B بیرون آورید.

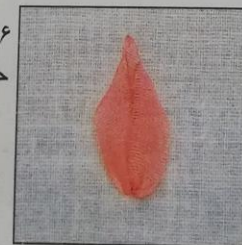
۲- شروع به کشیدن سوزن
را در پشت نوک
شروع به کشیدن سوزن
و روبان کنید.
۳- سوزن را از نقطه A به
جلو آورید و تا آنجایی که
امکان دارد از نزدیک نقطه
A به پشت ببرید و از نقطه
B بیرون آورید.

۴- به کشیدن ادامه دهید
تا حلقه مورد نظر شکل
حلقه به سمت پشت ببرید.
بگیرد، اگر میزان کشش را
محکم تر کنید روبان باریکتر
نمایان خواهد شد.

۵- سوزن را درست دورتر از
نقطه A به پشت ببرید.
۶- روبان را به سمت خودتان
همانطور که نشان داده شده
در جای خود نگه دارید.
تا بزنید.

۶- روبان را درست دورتر از
حلقه به پشت پارچه ببرید.
دوخت زنجیره جدا
کامل شده.

۵- به آرامی روبان را بکشید.

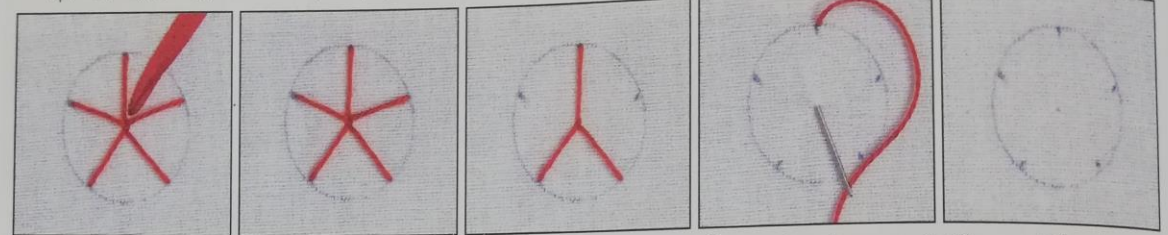
روش ۱

۶- روبان را بکشید.
دوخت زنجیره جدا
کامل شده.

رُز لانه عنكبوتی

این دوخت آسان، شالوده رُز را با پیچاندن روبان از زیر و روی پره های قالب روی کار که به وسیله دوخت مستقیم دوخته شده می سازد، نکته مهم این است که همیشه از تعداد پره های نامساوی استفاده کنید، در اینجا از پنج پره استفاده شده، ولی اگر رُز درشتی بخواهید ممکن است که تعداد پره های بیشتری لازم باشد.

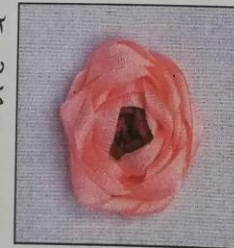
۱- یک دایره بکشید و مرکز را با یک نقطه علامت بزنید، تصور کنید که یک ساعت است و لبه بیرونی را با نقطه هایی در نواحی ساعت ۱۲، ۲، ۵، ۷، ۱۰ یک دایره بکشید و آن ۲- سوزن را نخ بکشید و از نخ را بکشید، و دوخته های مستقیم را ۳- نخ را بکشید، و دوخته های مستقیم از محل علامت ساعت ۱۲ به جلو آورید، و از مرکز دایره ساعت ۵ و ساعت ۷ به مرکز ۲ به همین روش تا از نزدیک مرکز از بین دو پره دایره بدوزید. مرکز بدوزید، نخ را در پشت محکم کنید، ولی آویزان باقی بگذارید.

۶- از داخل در جهت عکس حرکت عقربه های ساعت روبان را از رو و پشت پره های قالب روی کار پیچید سپس روبان را به پشت پارچه ببرید، و با نخ آویزان در پشت محکم کنید.

۷- روبان را محکم بکشید طوری که قالب روی کار در مرکز نمایان نباشد.

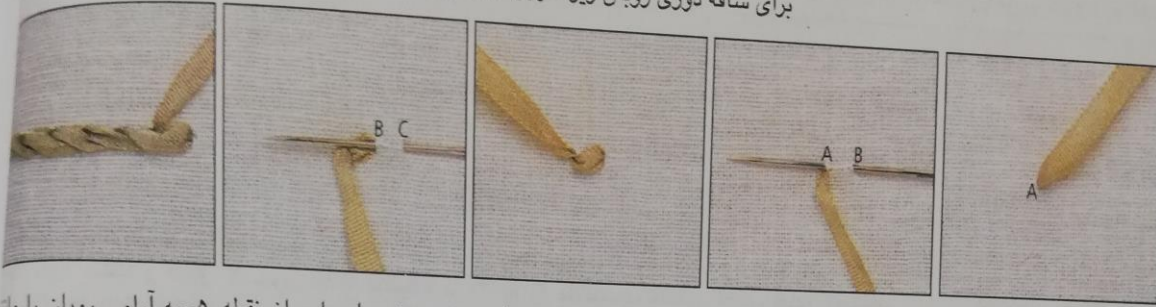
۸- یک تا دو دور به همین روش کار کنید، روبان را از زیر و رو بطور متوالی پیچید سپس روبان را به پشت پارچه ببرید، و با نخ آویزان در پشت محکم کنید.

رُز لانه عنكبوتی کامل شده

دوخت ساقه دوزی

ظاهراین دوخت بسیار شبیه به دوخت اطراف طرح می باشد و اغلب هر دو تغییر پذیرند، در کوک ساده روبان همیشه بالای سوزن قرار می گیرد. برای ساقه دوزی روبان زیر سوزن قرار می گیرد.

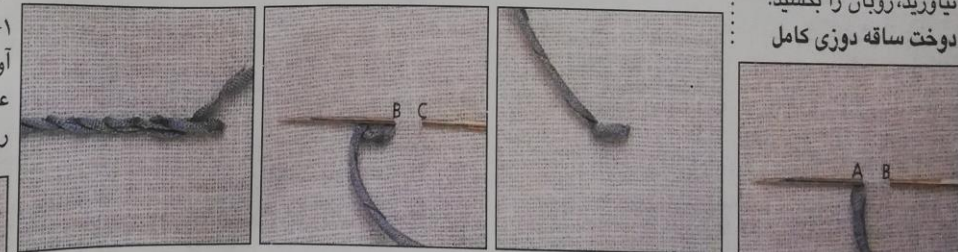

۱- روبان را از نقطه **A** به سمت چپ پارچه آورید. ۲- سوزن را از نقطه **B** به سمت چپ پارچه آورید. ۳- همانطور که روبان را در مقابل پارچه نگه داشته آید روبان را در زیر سوزن قرار بگیرید، آن را با انگشت روی پارچه صاف نگه دارید. ۴- سوزن را دوباره از نقطه **C** به **B** ببرید، روبان را در زیر سوزن قرار دهید و آن را با انگشت روی پارچه صاف نگه دارید. ۵- به آرامی روبان را تا مقابل پارچه بکشید، به همین روش سوزن قرار دهید و آن را با انگشت روی پارچه صاف نگه دارید. روبان پیچ نخورد.

دوخت ساقه دوزی - پیچ

۶- برای آخرین کوک، سوزن را به پشت ببرید ولی بیرون نیاورید، روبان را بکشید. دوخت ساقه دوزی کامل

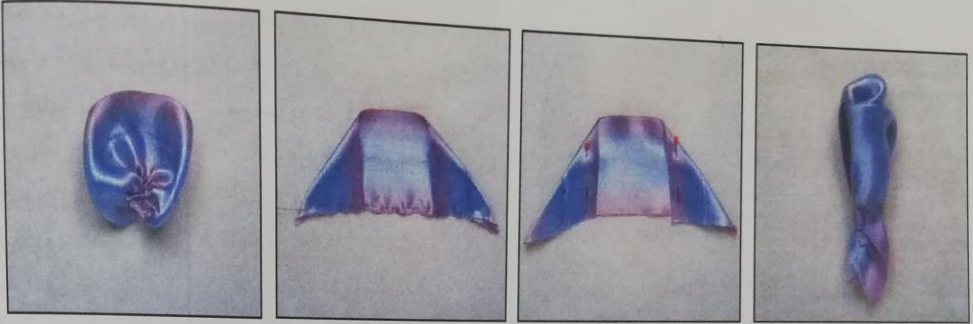

۱- روبان را از نقطه **A** به جلو آورید، سوزن را در جهت حرکت عقربه های ساعت طوری که روبان پیچد بچرخانید. ۲- سوزن را از نقطه **B** به سمت چپ پارچه آورید. ۳- همانطور که روبان را در مقابل پارچه نگه داشته آید و دوباره روبان را زیر سوزن قرار دهید و آن را با انگشت در مقابل پارچه نگه دارید. ۴- سوزن را از نقطه **C** به **B** ببرید و به همین روش سوزن قرار دهید و آن را با انگشت در مقابل پارچه نگه دارید. ۵- روبان را مانند قبل بکشید و به همین روش ادامه دهید و توجه داشته باشید که روبان را برای هر کوک پیچید. ۶- برای آخرین کوک سوزن را به پشت ببرید ولی بیرون نیاورید و روبان را بکشید. دوخت ساقه دوزی - پیچ کامل

ساخت قدم به قدم رُز با تا کردن و جمع کردن روبان

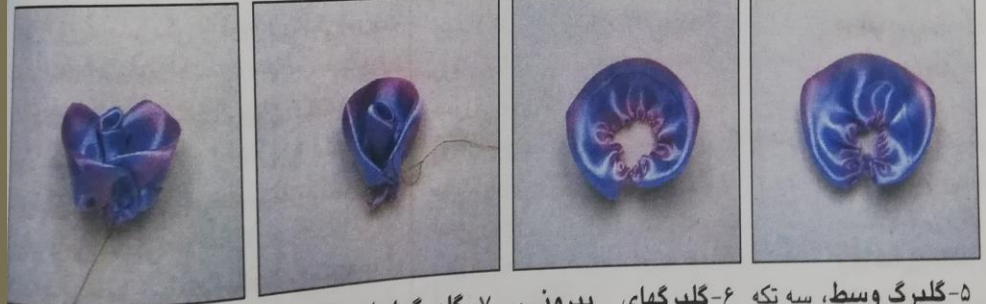

۱- مرکز، از روبان یک تکه به طول ۱۰ سانتیمتر ببرید یک رُز با چهار گلبرگ با تا کردن روبان طبق توضیحات صفحات ۱۱ و ۱۲ درست کنید.

۲- گلبرگهای داخلی، از روبان یک تکه به طول حدود ۱۵ سانتیمتر ببرید، هر انتها را به سمت پشت تا زده و سنجاق بزنید.

۳- با استفاده از نخ ضخیم یک ردیف کوک ساده در امتداد لبه پایین روبان بدوزید.

۴- نخ را بکشید و محکم کنید، سه عدد گلبرگ دیگر به همین روش درست کنید.

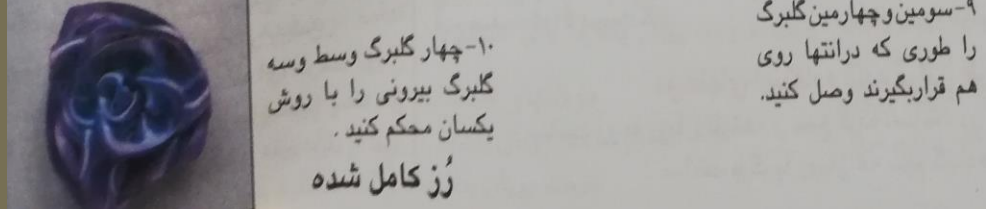

۵- گلبرگ وسط، سه تکه روبان هریک به طول ۱۸ سانتیمتر ببرید، چهار گلبرگ وسط و سه گلبرگ بیرونی، روبان هریک به طول ۲۰ سانتیمتر ببرید همانند روش گلبرگهای داخلی درست کنید.

۶- گلبرگهای بیرونی، یک عدد گلبرگ داخلی را اطراف مرکز رُز ببیچید، انتها را کمی روی هم قرار دهید، و در انتها با یک کوک کوچک محکم کنید.

۷- گلبرگها را وصل کنید

۸- دومین گلبرگ را وصل کنید، آن را تا نیمه اطراف انتها ببرید و مانند قبل در جای خود محکم کنید.

۹- سومین و چهارمین گلبرگ را طوری که در انتها وصل هم قرار بگیرند وصل کنید.

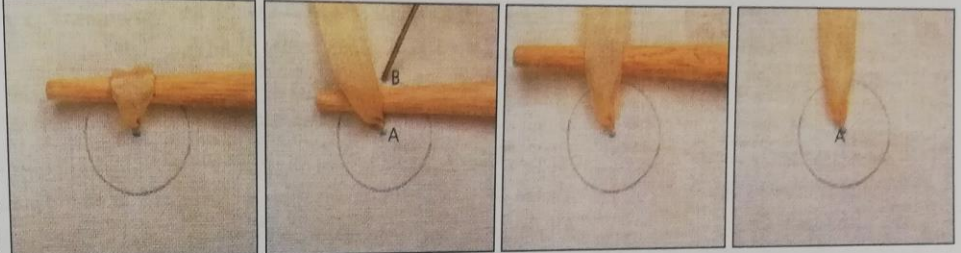
۱۰- چهار گلبرگ وسط و سه گلبرگ بیرونی را با روش یکسان محکم کنید.

رُز کامل شده

روش قدم به قدم ساخت گل با دوخت مستقیم حلقه ای

اگر دوست دارید که از تقارن دوختها را یکسان نگه دارید آنها را روی یک استوانه مانند چوب کوکتل، انگشتان یا یک میل درشت قرار دهید. در این نمودار از چوب کوکتل استفاده شده است.

۱- روبان را حدود ۱/۵ میلیمتر از محل علامت مرکز از نقطه A به جلو آورید، روبان را از پارچه بیرون آورده آید روی پارچه بخوابانید.

۲- چوب کوکتل را در زیر روبان نزدیک محلی که از نقطه B به پشت پارچه قرار دهید.

۳- روبان را روی چوب کوکتل نگه دارید، سوزن را از نقطه B به پشت پارچه داشته باشید که روبان پیچ نخورد.

۴- به ننگ داشتن روبان در جای خود ادامه دهید، و با دقت روبان را بکشید، توجه داشته باشید که روبان پیچ نخورد.

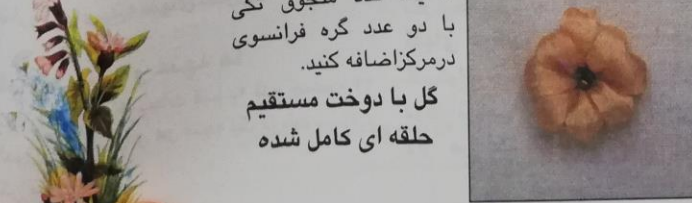
۵- قبل از اینکه چوب کوکتل را بردارید، روبان را حدود ۱/۵ میلیمتر دورتر از مرکز بطور مستقیم از مقابل نقطه A به جلو آورید.

۶- چوب کوکتل را بردارید مرحله ۴-۲ را دنبال کنید و دومین دوخت را بطور مستقیم در مقابل اولین دوخت بدوزید.

۷- دوخت را به همین روش به فاصله کمی از دوخت اول بدوزید.

۸- دوخت را بطور مستقیم در مقابل این دوخت بدوزید.

۹- چهار دوخت دیگر بدوزید و آنها را بین دوختهای قبل قرار دهید.

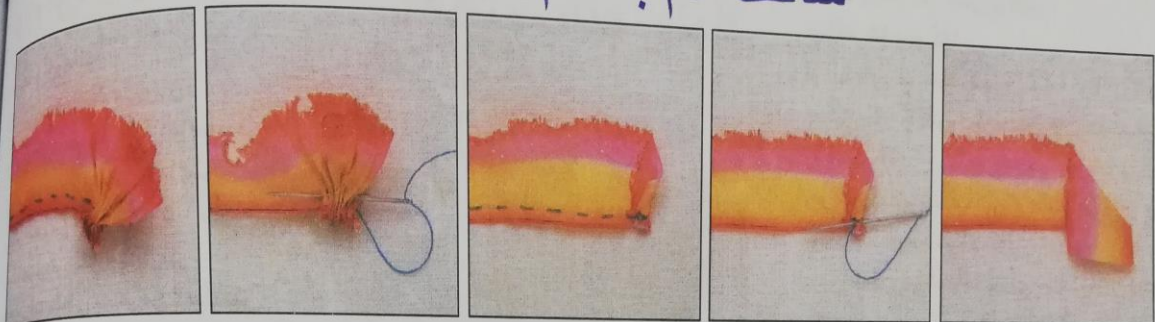
۱۰- یک عدد منجوق تکی با دو عدد گره فرانسوی در مرکز اضافه کنید.

گل با دوخت مستقیم حلقه ای کامل شده

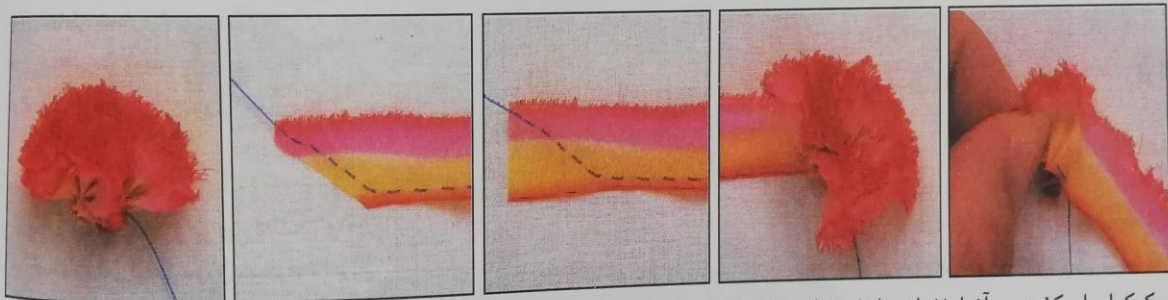

ساخت قدم به قدم گل‌های میخک

۱- روبان را بصورت افقی ۲- انتهای آن را سه بار پیچید و در لبه فرسوده شده در بالا قرار بگیری نگیه دارید. ۳- از انتهای تا شده شروع کنید و کوکهای زیر و رو را با ۲ تا ۳ کوک کوچک روی تمام لایه ها را بدوزید و محکم کنید. ۴- نخ را بکشید و روبان را محکم جمع کنید، و در انتهای آن را ۲ تا ۳ کوک کوچک از داخل تمام لایه ها محکم کنید. ۵- کوک زیر و رو را در امتداد نگیه به طول ۱۶ سانتیمتر ببرید آن را در امتداد عرض از وسط تا کنید، انتهای روبان تا شده را بریزید، انتهای تا شده را بصورت اریب فرم دهید. کوک بزنید.

۶- کوکها را بکشید و آنها را محکم نگیه دارید، طوری که لبه پایین روبان یکسان باشد قسمت جدید جمع شده را در جهت عکس حرکت عقربه های ساعت روی مرکز لوله شده پیچید. ۷- از داخل تمام لایه ها در انتهای آن مانند قبل محکم کنید، و به همین روش تا در انتهای آن اریب کوکها را تا ۴ میلیمتر مانده به بالای لبه خاتمه دهید. ۸- کوک زیر و رو را در امتداد لبه تا حدود ۲ سانتیمتری از انتهای روبان بدوزید سپس در انتهای آن اریب کوکها را تا ۴ میلیمتر مانده به بالای لبه خاتمه دهید. ۹- اضافه روبان را قیچی کنید و حدود ۲ میلیمتر از روبان را بعد از کوکهای زیر و رو باقی بگذارید. ۱۰- نخ را بکشید و مانند قبل محکم کنید، نخ را آویزان باقی بگذارید.

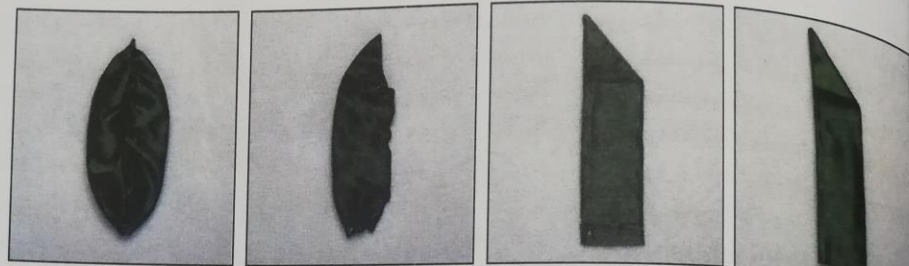
۱۱- نخ را از محلی که برای مرکز گل می باشد به سمت پشت پارچه ببرید، گلبرگها را پخش کنید، و نخ را از داخل گل به جلو آورید. دقت کنید که دوخت هیچیک از گلبرگها را نگیرد.

۱۲- چند تا کوک دیگر بزنید و گل را در جای خود محکم کنید.

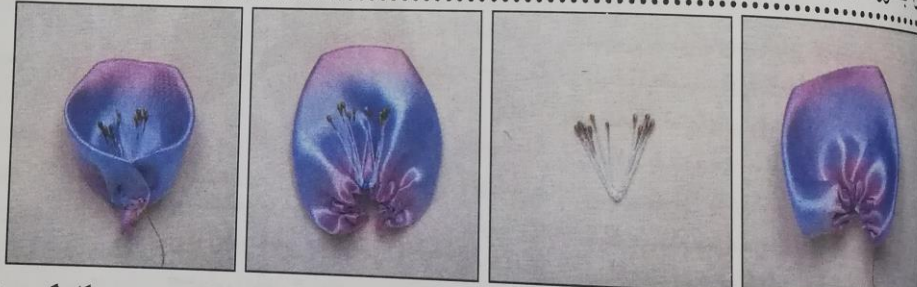
گل میخک کامل شده

ساخت قدم به قدم برگ با روبان لبه سیمی

ساخت قدم به قدم غنچه با تا و جمع کردن روبان

۱- از روبان لبه سیم دار یک نگیه به طول ۱۶ سانتیمتر ببرید آن را در امتداد عرض از وسط تا کنید، انتهای روبان تا شده را بریزید، انتهای تا شده را بصورت اریب فرم دهید. کوک بزنید. ۲- انتهای خام و نمدوخته را تا بزنید و از نزدیک انتهای تا شده در امتداد لبه و سرتاسر انتهای تا شده را کوک بزنید. ۳- نخ را کمی بکشید و با ۴- روبان را باز کنید چند عدد کوک کوچک محکم بصورت برگ فرم دهید. برگ کامل شده

۱- پنج نگیه روبان به طول ۱۶ سانتیمتر ببرید و پنج گلبرگ مانند روش گلبرگهای ناشی رز درست کنید. ۲- ۱۲ عدد پرچم را با هم بگیرید و آنها را کمی از وسط پیچید و از وسط تا بزنید. ۳- یک دسته پرچم را در لبه پایین یک گلبرگ در مرکز قرار دهید و در جای خود کوک محکم کنید. دوخته را زیاد محکم نکشید. ۴- هر انتهای گلبرگ را در لبه پایین یک گلبرگ در مرکز قرار دهید و در جای خود کوک محکم کنید. دوخته را زیاد محکم نکشید.

۶- سومین گلبرگ را بصورت ۷- دومین غنچه را به همین شل اطراف غنچه پیچید و روش درست کنید، و سومین مانند قبل محکم کنید. گلبرگ را حذف کنید.

غنچه گل کامل شده

۵- نخ را آویزان رها کنید دومین گلبرگ را اطراف اولین گلبرگ پیچید و در انتهای آن مانند قبل محکم کنید.

ساخت قدم به قدم غنچه روکش شده

۱- یک عدد مهره درشت را روی پارچه محکم کنید، نخ را از داخل مهره دوبار عبور دهید و آن را محکم نگه دارید. جلو آورید.

۲- گلبرگهای داخلی، از روبان عرض ۷ میلیمتری استفاده کنید، و آن را حدود ۴ میلیمتر دورتر از مهره از نقطه A به امکان دارد عرض آن را خوب باز کنید.

۳- روبان را روی مهره قرار دهید، و دقت کنید که روبان صاف باشد و تا آنجایی که دورتر از مهره از نقطه A به امکان دارد عرض آن را خوب باز کنید.

۴- نوک سوزن را در مرکز روبان حدود ۳ میلیمتر دورتر از مهره در نقطه B قرار دهید. یک دوخت روبان را فرم دهید.

۵- انگشتان را روی مهره قرار دهید و روبان را بکشید و یک دوخت روبان را فرم دهید.

۶- روبان را تا آنجایی که امکان دارد از نزدیک نقطه A به جلو آورید، روبان را پشت پارچه ببرید. در امتداد یک سمت مهره بخوابانید، روی اولین دوخت قرار دهید.

۷- سوزن را از داخل روبان در دست دورتر از نقطه B به A به جلو آورید، روبان را پشت پارچه ببرید.

۸- مرحله ۶ و ۷ را درست دیگر مهره تکرار کنید.

۹- گلبرگهای بیرونی، روبان را تغییر دهید و با روبان عرض ۴ میلیمتری یک دوخت روبان در امتداد یک سمت بدوزید، از نزدیک دوختهای قبل شروع کرده و خاتمه دهید.

۱۰- یک دوخت روبان در سمت دیگر بدوزید، و حدود سه چهارم سرتاسر غنچه خاتمه دهید.

۱۱- کاسبرگ، روبان را تغییر دهید، و درست از زیر انتهای گلبرگها شروع کنید، و یک دوخت روبان در امتداد یک سمت غنچه بدوزید.

۱۲- درست دیگر با روش یکسان یک دوخت روبان بدوزید، انتهای روبان را درست پشت محکم کنید.

یک غنچه رُز کامل شده

ساخت قدم به قدم رُز با ترکیب روش تا کردن روبان و روش رُز لانه عنکبوتی

۱- مرکز، طبق توضیحات مرحله ۸- اصفحه ۱۱ ساخت رُز با تا کردن روبان، رُز را به قطر تقریباً ۱۱ میلیمتر درست کنید.

۲- درخاتمه، نخ را اطراف انتهای مرکز رُز ببچید و به انتهای روبان کوک بزنید. انتهای روبان و نخ را آویزان یکنان و قرار دادن مقدار کمی برای مرکز پره ها را بدوزید.

۳- قالب کار برای گلبرگهای بیرونی، با استفاده از نخ خیاطی همانند تصویر بالا پنج کوک مستقیم با فاصله یکسان و قرار دادن مقدار کمی برای مرکز پره ها را بدوزید.

۴- مرکز را سوراخ کنید، با استفاده از یک درفش یک سوراخ در مرکز قالب کار ایجاد کنید.

۵- با استفاده از سوزن پره دوزی، انتهای روبان و نخ رُز ساخته شده را داخل سوراخ مرکز قالب کار فرو کنید و انتها را در پشت پارچه محکم کنید.

۶- گلبرگهای بیرونی، روبان را تغییر دهید و آن را از زیر رُز ساخته شده بین دوتا پره به عکس حرکت عقربه های ساعت ببرید. بعد قرار دهید.

۷- روبان را یکبار ببچید و آن را روی پره بعد در جهت بدید و سوزن را در زیر پره بعد قرار دهید.

۸- دوباره یک پیچ به روبان ساعت ببرید.

۹- اطراف دایره ببچید و یک پیچ را به روبان بین مهره فرم دهید.

۱۰- به پیچیدن ادامه دهید تا پره ها بطور کامل پوشانده شوند، سپس روبان را به پشت ببرید و محکم کنید.

رُز کامل شده.

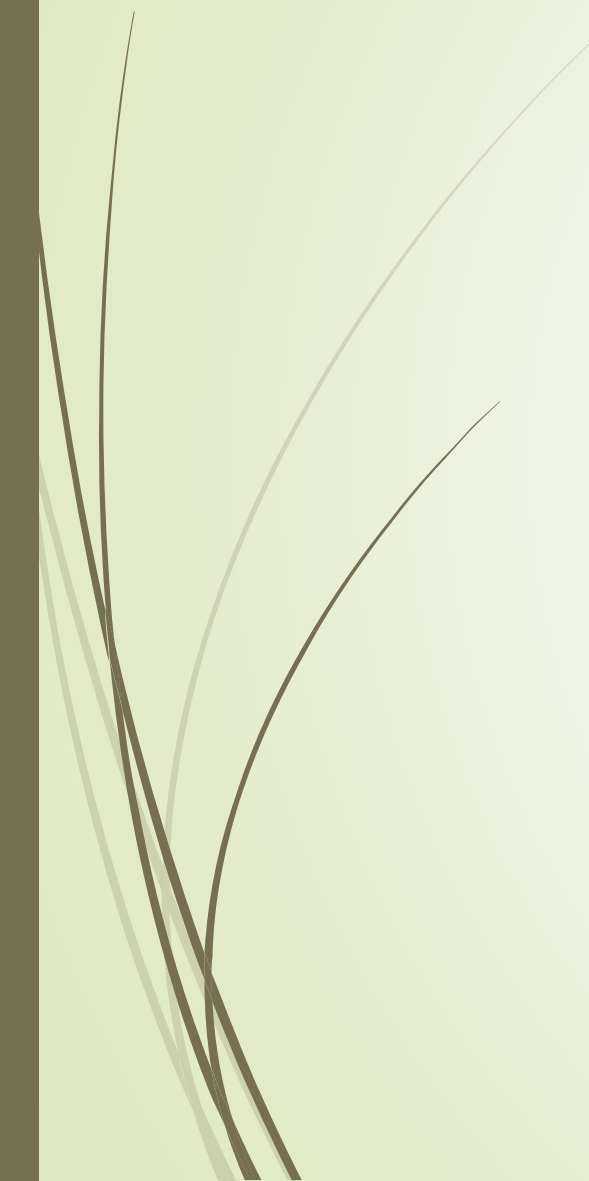

نمونه کار روبان دوزی

استاد حیدر پور

سر فصل :
سنگ دوزی و انواع آن (پولک - منجوق - مروارید - ملیله - سنگ)

قبل از شروع کار دوخت مقدماتی لازم است، (که البته ما در کتاب آموزش هنر سرمه دوزی و مروارید دوزی به شرح آن پرداخته ایم) که با هم مرور می کنیم.
در ابتدا باید وسایل مورد نیاز را تهیه کرد که عبارتند از:

۱- پارچه: چون این بار بحث اصلی ما دوخت روی لباس است، پارچه مورد نیاز لباسی است که می خواهیم روی آن کار کنیم. بسته به سلیقه افراد می توان روی لباس کامل دوخته شده کار را انجام داد و یا قبل از اینکه لباس را به صورت کامل بدوزیم، روی تکه هایی که می خواهیم دوخت مروارید دوزی انجام شود، طرح را پیاده کرده و دوخت را انجام دهیم.

نکته: در ابتدا بهتر است کار دوخت را روی یک تکه پارچه انجام دهید تا دوخت را یاد گرفته و بعد به صورت تمیز و کامل روی پارچه اصلی و لباس پیاده کنید.
۲- لایه چسب: برای بهتر شدن کار، پشت قسمتی از پارچه را که می خواهیم دوخت انجام شود لایه چسب می زنیم.

نکته: لایه چسب را برای هر پارچه و لباس استفاده نمی کنند از لایه چسب برای پارچه هایی که نازک هستند و دوخت روی آنها با مشکل روبرو می شود، استفاده می کنیم. پس از اتمام دوخت، اگر لایه چسب از زیر لباس نمایان بود آن را از پارچه جدا می کنیم.

- ۳- کاربن یا کاغذ روغنی: می توان برای پیاده کردن طرح روی پارچه از کاربن استفاده کرد.
- ۴- سوزن مروارید دوزی
- ۵- نخ هم رنگ پارچه
- ۶- قیچی
- ۷- مروارید، ملیله، پولک و غیره که بستگی به نوع دوخت و سلیقه افراد دارد.

حال با مرور کردن وسایل، مبحث دوخت و آماده کردن طرح روی لباس را شروع می کنیم.

پیاده کردن طرح روی لباس یا پارچه

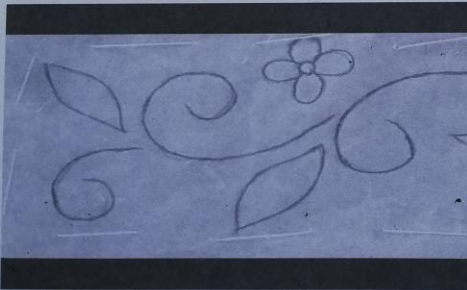
بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:

- ۱- چگونه طرحی، مناسب با نوع لباس تهیه کنیم.
- ۲- چگونه طرح را روی لباس پیاده کنیم.
- ۳- نکات لازم در مورد طراحی و پیاده کردن آن را روی کار یاد می گیریم.

روش کار:

برای طراحی روی لباس ابتدا بسته به نوع لباس (پیراهن، کت-دامن، و یا ...) و جایی که می خواهیم دوخت انجام دهیم طرح را می کشیم، به طور مثال برای یک پیراهن که قصد داریم سر تا سر آن کار دست شود، می توان یک طرح بزرگ و تمام قدی کشید یا برای لباسی که فقط روی یقه کار می کنیم، یک طرح کوچک و ظریف متناسب با مدل یقه کافی است.
حال بعد از کشیدن طرح، نوبت پیاده کردن آن روی لباس است. این کار را به دو صورت می توان انجام داد:

۸- پیاده کردن طرح با کاغذ روغنی: طرح را روی کاغذ روغنی کشیده و سپس روی لباس (جایی که می خواهیم دوخت انجام شود) کوک می زنیم و دوخت را شروع می کنیم.

نکته: اگر طرح کوچک و ظریف باشد با مشکلی مواجه نمی شویم؛ ولی اگر طرح بزرگ و کلی باشد، در موقع دوخت باید مراقب باشیم، تا اولاً دوخت جمع و یا کشیده نشود و ثانیاً در قوس ها (مانند قوس سینه) به همان حالت قوس دار

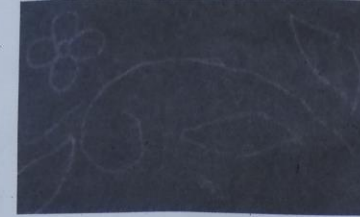
دوخته شود تا دوخت کیس دار نشود.

نکته: اگر از کاغذ روغنی استفاده می کنید دقت کنید تا دوخت معکمی داشته باشید، زیرا هنگام بیرون کشیدن کاغذ ممکن است دوختها کشیده شود و از ظرافت کار شما کم شود.

نکته: در روش استفاده از کاغذ روغنی بعد از اتمام کار هنگام بیرون کشیدن کاغذ از زیر دوخت، دست خود را روی دوخت نکه می داریم و ملایم کاغذ را بیرون می کشیم. جاهایی که دوخت ریز و نزدیک به هم است و کاغذ به راحتی بیرون نمی آید، می توان از سر سوزن یا موپین استفاده نمود.

۱۲ پیاده کردن طرح با کاربن: در این روش باید دقت بیشتری کرد. ابتدا لباس را روی میز یا

جایی که زیر کار محکم باشد، پهن می‌کنیم. بعد کاربن را روی لباس (قسمتی که می‌خواهیم طرح را بیاندازیم) می‌گذاریم، و سپس طرح را قرار می‌دهیم. حال با دقت کامل که طرح و کاربن و لباس، جابجا نشوند، شروع به پیاده کردن (کشیدن) آن روی لباس می‌کنیم. بعد از اتمام کار،

شروع به دوخت می‌کنیم.

نکته: باید دقت داشته باشیم گاهی اوقات اثر کاربن روی لباس باقی می‌ماند و با شستن از بین نمی‌رود.

نکته: در استفاده از کاربن، اولاً باید از کاربنی که تشابه رنگی با رنگ لباس دارد استفاده کنیم؛ و ثانیاً در موقع کشیدن طرح دقت کنیم تا خطوط نازکتر و بدون لرزش دست باشد. تا بعد از اتمام دوخت، رنگ‌ها کمتر خود را نشان دهند و قابل دید نباشند.

مبحث دوم:

ملیله شکسته دوزی

بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:

- ۱- چگونگی دوخت ملیله شکسته را یاد می‌گیریم.
- ۲- نکات لازم در مورد دوخت ملیله شکسته را یاد می‌گیریم.

روش کار:

روش دوخت ملیله شکسته نیز به روش ساقه دوزی انجام می‌شود. به این صورت که ۴ الی ۵۰

عدد ملیله شکسته را از سوزن رد کرده و به حالت اریب به سمت راست کار فرو می‌کنیم. بعد با کمی فاصله از سمت چپ دوخت بیرون می‌آوریم.

نکته: هنگامی که سوزن را داخل کار فرو

می‌بریم، رعایت فاصله سوزن با ملیله شکسته الزامی است تا اولاً کار تمیز و با دقت دوخته شود و ثانیاً

باعث پارگی نخ نشود.

نکته: ملیله شکسته را در انواع دوخت ساقه دوزی ساده، دور دوزی و پر دوزی کل، برک دوزی ساده و یناقی،

کیسویاف، رکبرک دوزی، پرتو دوزی، پنبه گنیشکی، اریب دوزی، تک دوزی و زیگزاگ دوزی می‌توان

استفاده کرد.

منجوق دوزی

پس از مطالعه این درس خواهیم توانست:

- ۱- با دوخت منجوق آشنا می شویم.
- ۲- نکات منجوق دوزی را یاد می گیریم.

روش کار:

دوخت منجوق به روش ساقه دوزی انجام می شود. یعنی ۴ الی ۵ عدد منجوق را داخل سوزن

کرده و به حالت اریبی به سمت راست، داخل کار می کنیم. بعد با کمی فاصله از

سمت چپ دوخت بیرون می آوریم.

نکته: منجوق را در انواع دوفت ساقه دوزی ساده، دور دوزی و پر دوزی کل، برگ دوزی ساده و پناقی، کیسوباف، رگبرگ دوزی، پرتو دوزی، پنبه کنبشکی، اریب دوزی، تک دوزی و زیگزاک دوزی می توان استفاده کرد.

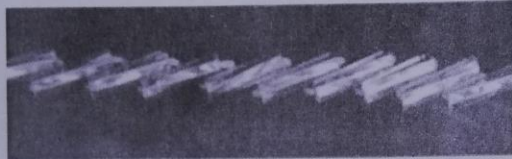
ملیله دوزی

بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:

- ۱- چگونگی دوخت و کار با ملیله را یاد می گیریم.
- ۲- با نکات ملیله دوزی آشنا می شویم.

روش کار:

روش دوخت ملیله به روش مدل ساقه دوزی ساده است. یعنی بعد از اینکه ملیله را داخل سوزن

کردیم، روی کار می خوابانیم و با کمی فاصله از آن (ملیله)، کمی مایل به راست، سوزن را داخل کار می کنیم و از سمت

چپ دوخت با مقداری فاصله بیرون می آوریم. دوخت را تا پایان کار ادامه می دهیم.

نکته: در صورت امکان اگر از اجناس دیگری بجای ملیله استفاده شود بهتر است، چون لبه های ملیله تیز

است و به مرور زمان باعث پارگی نخ می شود و دوفت از بین می رود. پس در صورتی که ضرورتی برای

استفاده از ملیله ندارید و می توانید جنس دیگری مانند ملیله شکسته را بکار ببرید، بهتر است.

نکته: اگر فاصله ای ایجاد نکنیم، دوفت جمع شده و کار زیبایی ندارد و نیز ممکن است باعث پاره شدن نخ

شود.

نکته: برای دوفت ملیله از انواع دوفت ساقه دوزی، زیگزاک دوزی، پرتو دوزی، کیسوباف، اریب دوزی، پنبه

کنبشکی، برگ دوزی، و رگبرگ دوزی می توان استفاده کرد.

دوخت‌های پایه

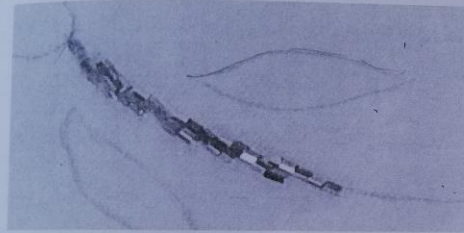
بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:

۱- دوخت‌های اولیه و پایه مروارید دوزی را انجام دهیم.

۲- با نکات هر درس آشنا می‌شویم.

روش کار:

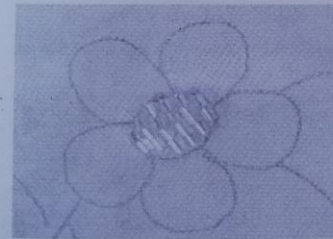
۱- ساقه دوزی ساده: ابتدا سوزن را از انتهای طرح بیرون آورده و جنسی که می‌خواهیم استفاده

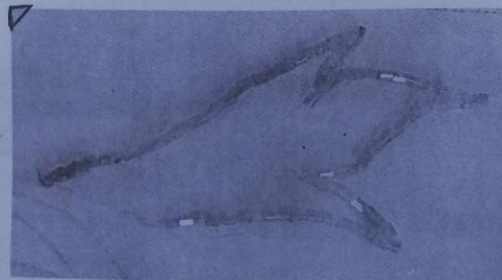
کنیم (مثلاً منجوق) را داخل سوزن کرده و کمی مایل به سمت راست طرح داخل کار فرو می‌کنیم. سپس سوزن را از طرف چپ دوخت اولیه (با کمی فاصله از آن) بیرون می‌آوریم. این کار را تا پایان طرح مورد نظر ادامه می‌دهیم.

۲- دوخت گل: دوخت گل در سه مرحله انجام می‌شود:

الف) مغزدوزی: در ابتدای دوخت باید محور گل را با سنگ تزئینی یا مروارید و یا هر نوع جنسی که مایل به استفاده از آن هستیم، پر کرد.

ب) دوردوزی گل: دوخت این مرحله به دو صورت انجام می‌گیرد:

دوردوزی ساده: دور گلبرگ یا برگ را می‌توان با هر نوع جنسی بصورت ساده بدوزیم. به این صورت که ابتدا سوزن را از یک طرف گلبرگ یا برگ بیرون آورده و به اندازه دور گلبرگ یا برگ، از

جنس مورد نظر برمی‌داریم. حال سوزن را از طرف دیگر آن داخل پارچه فرو می‌بریم.

۱) برای اینکه دوخت محکم شود مابین اجناس دوخته شده را چندین بست می‌زنیم.

بست: دوختی که با نخ یک لا برای ثابت کردن کار انجام می‌دهند.

نکته: این دوخت بیشتر برای گلبرگ و برگهای کوچک استفاده می‌شود.

نکته: دوردوزی ساده را به صورت دیگری هم

می‌شود انجام داد. به این روش که بنس مورد

نظر را تک تک با فاصله‌ای منظم از هم

می‌دوزیم.

دوردوزی به صورت ساقه دوزی: در این روش هر جنس قابل استفاده را (مانند منجوق،

ملیله، ملیله شکسته) به صورت ساقه دوزی دور

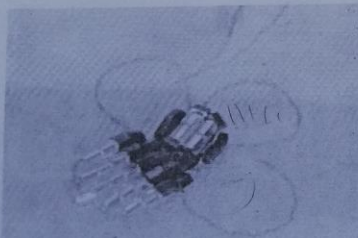
گلبرگ یا برگها می‌دوزیم.

نکته: این دوخت بیشتر برای گلبرگ و

برگهای بزرگ استفاده می‌شود.

ج) پردوزی گل: دوخت این مرحله به سه صورت است:

پردوزی ساده عمودی: در پردوزی ساده عمودی سوزن را از وسط گلبرگ بیرون آورده

و هر نوع جنس مورد نظر را به تعدادی که تا سر

گلبرگ را پر کنند، به سوزن می‌کنیم و گلبرگ را

از وسط می‌دوزیم. این کار را تا پایان پرشدن

گلبرگ ادامه می‌دهیم.

نکته: در مراحل بعدی دوخت گلبرگ،

یک عدد از بنس مورد استفاده را از هر

طرف کم می‌کنیم و مابین آنها را بست می‌زنیم.

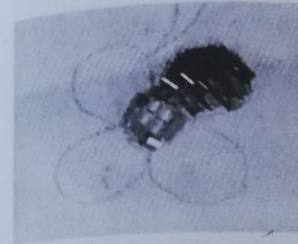
نکته: از این دوخت برای پردوزی برگ استفاده نمی‌شود.

۱) پردوزی ساده افقی: در این نوع دوخت سوزن را از یک طرف گلبرگ یا برگ بیرون

آورده و جنس استفاده شده را تا حدی که به آن طرف گلبرگ یا برگ برسد، داخل

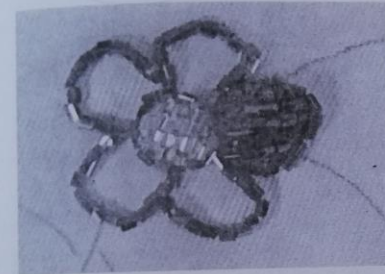

سوزن می‌کنیم و سوزن را در طرف مقابل فرو می‌بریم. این کار را ادامه می‌دهیم تا گلبرگ یا برگ پر شود.

نکته: در هر بار از این دوخت به اندازه پهنای گلبرگ یا برگ از جنس مورد نظر استفاده می‌کنیم.

پردوزی برجسته: در این دوخت ابتدا الگوی گلبرگ یا برگ را روی پشم شیشه انداخته و برش می‌زنیم، سپس این پشم شیشه را

روی آن می‌دوزیم. اگر بخواهیم برجسته‌تر باشد، زیر گلبرگها یا برگ را مقدار بیشتری پشم شیشه می‌گذاریم و مابقی کار را مانند پردوزی ساده عمودی ادامه می‌دهیم تنها با این تفاوت که برای برجسته شدن کار بعد از

اندازه زدن یکی الی دو عدد از جنس مورد نظر را اضافه‌تر می‌دوزیم. در انتهای کار اگر قسمتی از کار خالی بود آن را پر می‌کنیم.

نکته: در برجسته دوزی برای پشم شیشه می‌توان از پنبه استفاده کرد.

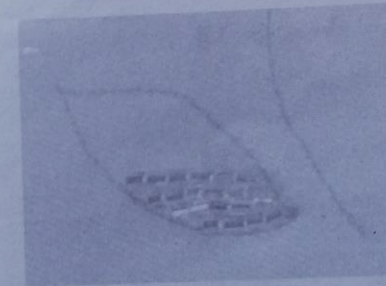
نکته: نظر به سلیقه افراد می‌توان وسط کل را نیز برجسته دوخت.

نکته: در دوخت کل و برگ می‌توان بدون استفاده از دور دوزی، آنها را پردوزی کرد.

برگ دوزی: دوخت برگها به دو صورت انجام می‌شود:

الف) دوخت ساده برگها: این مدل دوخت بدین صورت است که سوزن را از انتهای برگ

بیرون آورده ۳ یا ۴ عدد از جنس مورد استفاده را (مثلاً منجوق، مليله شکسته) داخل سوزن می‌کنیم و به حالت اریب در قسمت راست برگ فرو می‌بریم. این کار را تا پایان برگ ادامه می‌دهیم. در رجهای بعدی به نسبت پهنای برگ تعداد جنس مورد نظر را اضافه و یا کم می‌کنیم.

ب) دوخت جناقی برگها: روش دوخت جناقی به این نحو است که سوزن را از سربرگ بیرون می‌آوریم ۴ یا ۵ عدد از جنس مورد استفاده را (مثلاً منجوق، مليله شکسته) داخل سوزن کرده و آن را به طور مستقیم به سمت پایین می‌دوزیم. برای ادامه دوخت سوزن را از سمت چپ برگ با فاصله کمی از دوخت اولیه بیرون می‌آوریم. جنس استفاده شده را

داخل سوزن می‌کنیم و آن را در پائین دوخت ابتدایی به حالت اریب داخل می‌کنیم. این بار سوزن را از سمت راست برگ بیرون آورده و کار را تکرار می‌کنیم. این روش تا پایان برگ ادامه می‌یابد.

نکته: این دوخت را می‌توان با انواع جنسها مانند مروارید، مليله، و یا ... انجام داد و یا حتی بسته به سلیقه افراد) مثلوطی از دو جنس باشد. به طور مثال در یک ردیف مروارید و در ردیف بعد مليله شکسته و یا در هر رنج (دوخت) از دو عدد مليله شکسته و دو عدد مروارید استفاده کرد.

۴۸- گیسو باف: این مدل دوخت به این صورت است که ساقه را یک دور ساقه دوزی می‌کنیم و

دوباره همین ساقه را با دوخت ساقه دوزی اما برعکس حرکت دوخت قبلی می‌دوزیم.

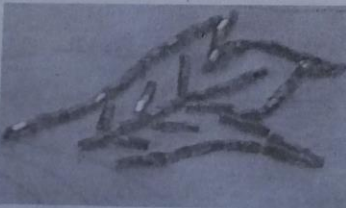
۴۹- تک دوزی: روش دوخت به این صورت است که یکی یکی، یا دو عدد دو عدد جنس مورد

نظر را در سطح کار می‌دوزیم.

۵۰- رگبرگ دوزی: به وسیله این مدل می‌توان رگبرگهای برگ را دوخت؛ به این صورت که جنس

مورد نظر را به اندازه لازم داخل سوزن کرده و به حالت رگبرگ داخل برگ را می‌دوزیم. (این مدل دوخت یکی از حالات پردوزی برگهاست).

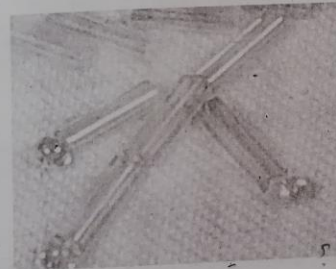
۷- زیگزاگ دوزی: این دوخت بیشتر برای دور و حاشیه‌ها به کار می‌رود. جنس قابل استفاده را به صورت زیگزاگ دور حاشیه می‌دوزیم.

۸- پرتو دوزی: از این دوخت می‌توان به عنوان دور بیرونی برگها و گلها استفاده کرد. سرمه‌ها را به اندازه مناسب برش می‌دهیم و آنها را از انتهای بیرونی برگ به صورت اریب به سمت بالا و بیرون می‌دوزیم.

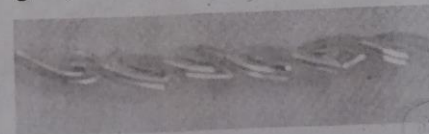
۹- پنجه گنجشکی: این دوخت به این گونه است که ابتدا ۳ یا ۴ عدد جنس قابل استفاده را داخل سوزن کرده و به صورت صاف می‌دوزیم. سوزن را دوباره از دوخت اولیه بیرون آورده و این بار جنس مورد استفاده را به صورت اریب به سمت راست می‌دوزیم. مجدداً سوزن را از همان دوخت اولیه بیرون آورده و جنس مورد استفاده را به صورت اریب به سمت چپ می‌دوزیم.

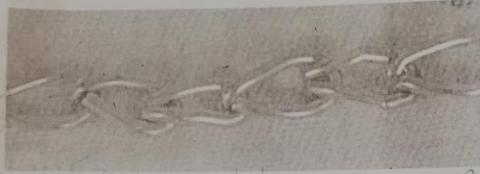
۱۰- اریب دوزی: این روش دوخت بیشتر برای پردوزی ساقه‌ها و حواشی به کار می‌رود. به این صورت که سوزن را از طرف چپ کار بیرون آورده و ۴ الی ۵ عدد از جنس مورد نظر (به نسبت بزرگی و کوچکی کار) را داخل سوزن کرده و در طرف راست به حالت اریب داخل می‌کنیم. این کار را تا پایان دوخت ادامه می‌دهیم.

۱۱- ساقه دوزی پیچ: این دوخت مانند ساقه دوزی ساده انجام می‌شود با این تفاوت که جنس مورد استفاده یکی دو عدد بیشتر از مدل ساده می‌شود و سوزن‌ها را به هم نزدیک‌تر می‌زنیم تا در هم پیچ خورده و حالت جالب‌تری به خود بگیرند.

۱۲- زنجیره دوزی: این روش دوخت به این ترتیب است که سوزن را از پایین کار بیرون آورده و سرمه را داخل آن می‌کنیم (سرمه ۱/۵ سانتی متری) حال شصت خود را روی سرمه گذاشته و سوزن را در کنار دوخت اولیه فرو می‌کنیم و آنگاه در بالای دوخت که گرد شده سوزن را بیرون می‌آوریم و دوخت را به همین صورت ادامه می‌دهیم.

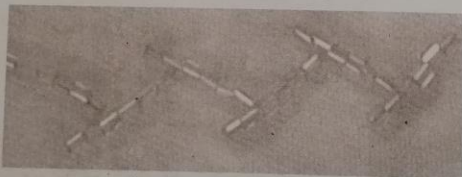
نکته: از ایناسی مانند مرورید ریز یا منبوق هم استفاده می‌شود. در دوخت این مدل از هر جنسی که استفاده شد باید در نظر داشت که تعدادشان در هر دوخت یکی باشد. مثلاً در هر زنجیره از ۵ عدد منبوق استفاده شود.

نکته: در پایان کار یک بست کوچک روی آخرین ملقه می‌زنیم تا ملقه به همان حالت باقی بماند.

نکته: در پایان هر دوختی در پشت کار پندین بست کوچک زده تا دوخت ثابت شده و دوختها باز نشوند.

نکته: از این روش دوخت برای لباس هم می‌توان استفاده کرد.

۱۳- شاخه درختی: روش دوخت به این صورت است که ابتدا جنس مورد نظر را به تعداد دلخواه (مثلاً ۵ تایی) داخل سوزن کرده و به حالت اریب می‌دوزیم. برای دوخت بعدی سوزن را در نزدیکی انتهای دوخت قبلی با کمی فاصله از آن بیرون می‌آوریم و مثل قبل می‌دوزیم.

با این تفاوت که حالت اریب این بار در جهت مخالف دوخت قبلی است.

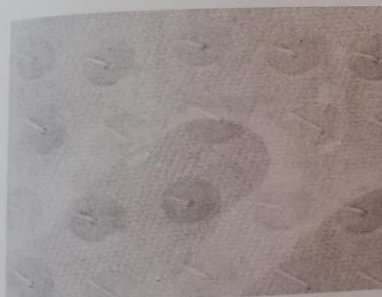
- بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:
- ۱- دوخت انواع پولک را یاد می‌گیریم.
  - ۲- با نکات دوخت پولک‌ها آشنا می‌شویم.

روش کار:

پولک دارای انواع طرح‌های مختلف است. (طرح‌هایی مانند ساده، برگ، صدف، و غیره که به صورت تک تک توضیح می‌دهیم.)

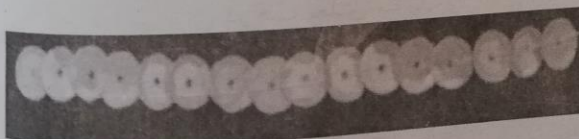
پولک دوزی طرح ساده: پولک ساده را می‌توان به چندین روش دوخت:

الف) مدل اول: که پولک‌ها تنها دوخته می‌شوند. ابتدا پولک را از داخل سوزن رد کرده و

روی کار می‌خوابانیم، سپس با کمی فاصله سوزن را داخل کار فرو می‌کنیم. حال برای دوخت پولک بعدی سوزن را با کمی فاصله از دوخت اول بیرون آورده و مانند پولک قبلی می‌دوزیم.

ب) مدل دوم: که پولک‌ها را به صورت پولک ماهی روی هم می‌دوزیم. اولین پولک را از

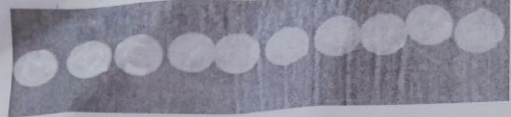

سوزن رد کرده، روی کار می‌خوابانیم. سپس سوزن را از جهتی که برای ادامه کار در نظر

گرفته‌ایم داخل کار کرده و با فاصله‌ای به اندازه یک کوک ریز از پایین پولک اول بیرون می‌آوریم. حال پولک دومی را مانند پولک اول می‌دوزیم. مابقی پولک‌ها را نیز به همین روش می‌دوزیم. این کار و این روش باعث می‌شود که حالت پولک‌ها مثل پولک ماهی روی هم خوابیده شود.

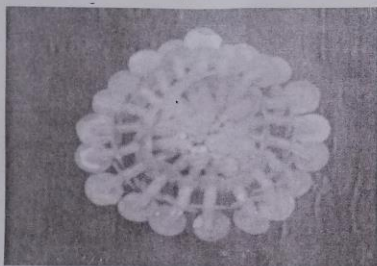
نکته: در این دو مدل دوخت، نخ نمایان است. اگر بخواهیم کار تمیزتری داشته باشیم و نخ پیدا نباشد می‌توانیم از نخ نامرئی استفاده کنیم.

ج) مدل سوم: که همراه با مليله شکسته یا منجوق دوخته می‌شود. ابتدا پولک و منجوق یا مليله شکسته‌ها را به تعداد دلخواه (مثلاً یک یا ۳ عدد منجوق) وارد سوزن کرده و روی کار می‌خوابانیم.

حال سوزن را از داخل سوراخ پولک رد کرده و داخل پارچه فرو می‌کنیم تا دوخت کامل شود. (منجوق یا مليله شکسته‌ها به صورت دایره‌ای روی پولک قرار می‌گیرند.)

د) مدل چهارم: این مدل برای مغز گلها و یا ایجاد یک گل و پردوزی آن بکار می‌رود. روش دوخت به این صورت است که ابتدا به روش‌هایی که مغز گلها را می‌دوزیم، وسط دایره (که همان مغز گل یا خود گل است) را هم دوخت

انجام می‌دهیم. سپس سوزن را از مرکز دایره از کنار دوخت بیرون می‌آوریم. حال به نسبت بزرگی یا کوچکی دایره، ۲ عدد یا بیشتر از آن، مليله شکسته یا منجوق و بعد از آن پولک وارد سوزن می‌کنیم. این کار را تکرار می‌کنیم تا پولک به سر دایره برسد (یعنی به اندازه شعاع دایره، این اجناس را وارد سوزن می‌کنیم). بعد سوزن را داخل کار فرو کرده و دوباره از مرکز دایره بیرون می‌آوریم و مرحله قبل را تکرار می‌کنیم. این کار را تا اتمام دایره ادامه می‌دهیم.

نکته: اگر دایره بزرگ باشد می‌تواند بر تعداد مليله شکسته یا منجوق‌ها افزود. یعنی ۳ یا ۴ عدد از آنها را وارد سوزن کنیم و به نسبت، تعداد اضافه کردن اجناس تا رسیدن به سر دایره بیشتر می‌شود.

نکته: گاهی اوقات مغز گل یا خود گل به صورت نیم دایره است که دوخت را از یک طرف نیم دایره شروع کرده و به طرف دیگر تمام می‌کنیم.

ه) مدل پنجم: ابتدا یک پولک داخل سوزن کرده، سپس ۴ یا ۵ عدد مليله شکسته یا منجوق

وارد سوزن می‌کنیم و دوباره یک پولک به سوزن می‌افزاییم. حال اجناسی را که به سوزن است، روی

پارچه خوابانده و سوزن را وارد کار می‌کنیم. برای دوخت‌های بعدی ابتدا ۴ یا ۵ عدد مليله شکسته یا منجوق را وارد سوزن کرده و سپس پولک را داخل می‌کنیم.

نکته: می‌تواند این مدل دوخت را برای دیگر طرح‌های پولک هم بکار گرفت.

مروارید دوزی

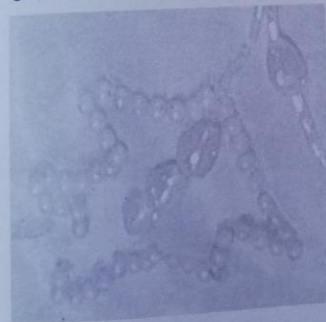
بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:

- ۱- با انواع مروارید آشنا می شویم.
- ۲- با دوخت مرواریدها آشنا می شویم.
- ۳- نکات لازم در مورد مروارید دوزی را یاد می گیریم.

روش کار:

مرواریدها در سایزهای مختلف موجود است که به نسبت کار و احتیاج آن را تهیه و برای دوخت استفاده می کنیم.

دوخت به این صورت انجام می شود که مروارید را از سوزن رد کرده و روی کار خوابانده، سپس با فاصله ای از آن، سوزن را داخل کار می بریم.

نکته: می توان سه یا عدد فردی از مرواریدها را داخل سوزن کرده و سوزن را کنار جای اول آن داخل می کنیم. این کار باعث دایره ای شدن مرواریدها می شود.

نکته: مرواریدها نیز پندین مدل مانند دایره یا ساده، تراش، اشک، کندمی دارد که این دوختها در مورد همه یکسان است.

مبحث هشتم: سنگ و سنگ دوزی

بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:

- ۱- با انواع سنگها آشنا می شویم.
- ۲- طرز استفاده سنگها را یاد می گیریم.
- ۳- نکات لازم در مورد استفاده از سنگها را یاد می گیریم.

روش کار:

سنگ دارای چندین نوع مختلف است که با هم مرور می کنیم:

سنگ های پایه دار: بیشتر استفاده این سنگها روی پارچه ترمه است، به دلیل اینکه پایه سنگ

در تماس با آب زنگ می زند معمولاً روی لباس کار نمی شوند.

برای دوخت این نوع سنگ ابتدا سوزن را از یک طرف سوراخ های پایه زد کرده و از طرف دیگر بیرون می آوریم و داخل کار می کنیم. بهتر است برای محکم شدن سنگ دو یا سه بار دوخت را تکرار کنیم. سپس طرف دیگر پایه را به همین روش می دوزیم.

سنگ های بدون پایه: این سنگها مخصوص لباس هستند. پایه ای ندارند و برای ثابت کردن آن،

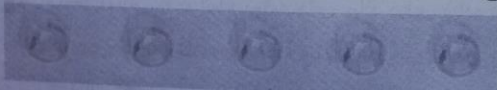

روی خود سنگ دو سوراخ موجود است.

سوزن را از سوراخ سنگ رد کرده و داخل

کار می کنیم. بهتر است برای ثابت شدن سنگ این کار چندین بار تکرار کنیم. سپس همین روش را برای سوراخ مقابل به کار می بریم.

سنگ های چسبی: این سنگها فاقد سوراخ هستند و برای استفاده از آنها روی کار از چسب

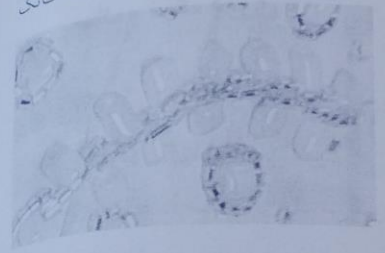
تفنگی استفاده می شود.

نکته: سنگهای چسبی دو نوع ساده و

کله قندی دارد. ساده ها را می توان به صورت تک تک استفاده کرد، اما کله قندی ها چون حالت پایه دار هستند به صورت تک جلوه جالبی ندارند و بیشتر برای وسط کار استفاده می شوند.

سنگ‌های تزئینی: این سنگها در انواع و اقسام مختلفی موجود است که هم به صورت تک‌تک روی کار استفاده می‌شود و هم می‌توان آن را در مجموع کاری مانند قسمتی از گل بکار گرفت. (۷۵)

مبحث نهم:

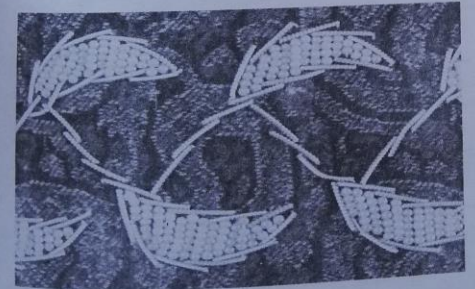
بلرسان و دوخت آن

بعد از مطالعه این درس خواهیم توانست:

- ۱- با بلرسان و شکل آن آشنا می‌شویم.
- ۲- طرز دوخت بلرسان را یاد می‌گیریم.
- ۳- نکاتی را در مورد دوخت بلرسان یاد می‌گیریم.

روش کار:

بلرسان شبیه سرمه است با این تفاوت که بلرسان فتر فشرده شده تری نسبت به سرمه است و از انسجام بیشتری برخوردار است. از این جنس هم در لباس و هم در ترمه استفاده می‌شود.

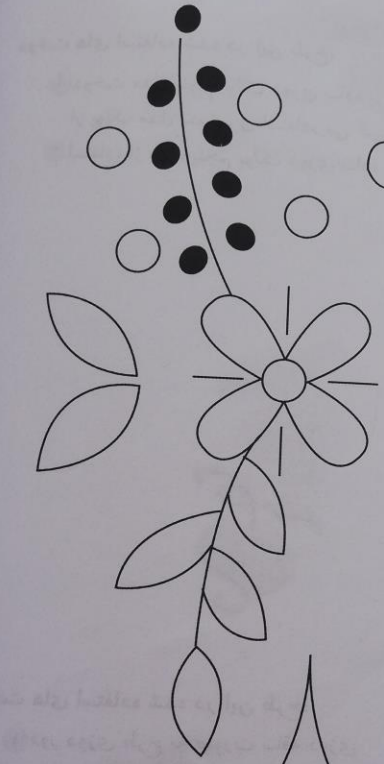

برای استفاده از بلرسان ابتدا آن را در اندازه نیم سانتیمتری برش می‌زنیم، سپس به روش ساقه‌دوزی دوخت می‌کنیم. یعنی پس از رد کردن بلرسان از سوزن، سوزن را کمی مایل به سمت راست داخل کار کرده و از سمت چپ با کمی فاصله از دوخت قبلی بیرون می‌آوریم.

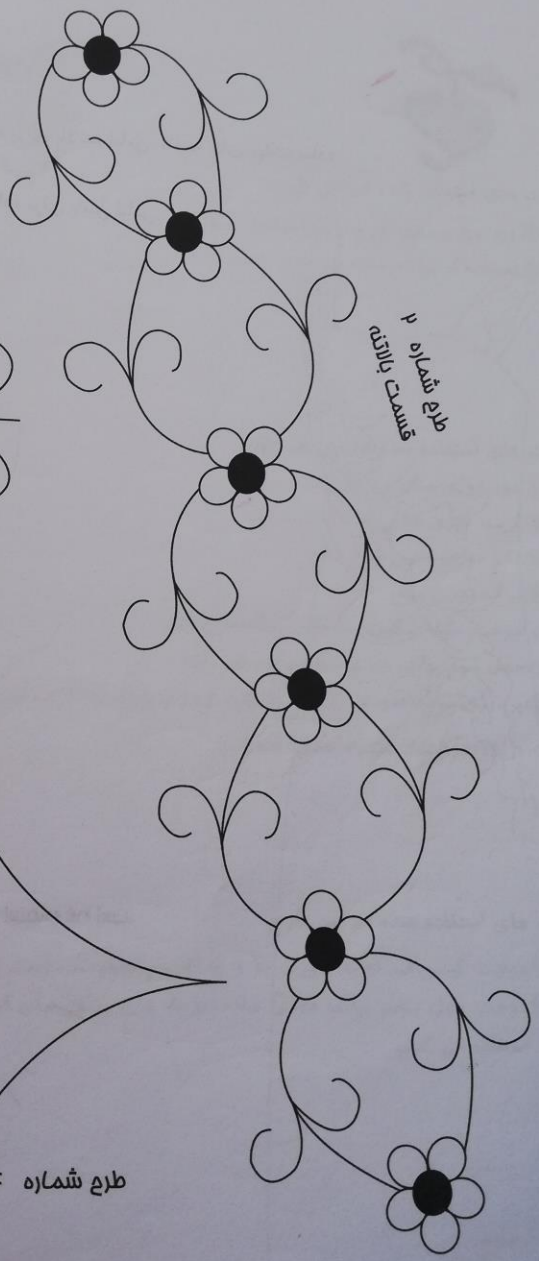
نکته: بلرسان را در انواع دوقته‌های ساقه‌دوزی ساده و پیچ، کیسویاف، رگبرگ دوزی، پرتو دوزی، دور دوزی و پر دوزی گل، برگ دوزی ساده و یناقی، اریب دوزی، پنبه کنبشکی، تک دوزی و زیگزاگ دوزی می‌توان استفاده کرد.

نکته: بلرسان هم مانند سرمه به علت فتری بودنش، ممکن است در اثر کشیدگی باز شود. البته این حالت در بلرسان به ندرت اتفاق می‌افتد ولی باید مراقب بود با شیء یا جایی برخورد و کشیده نشود.

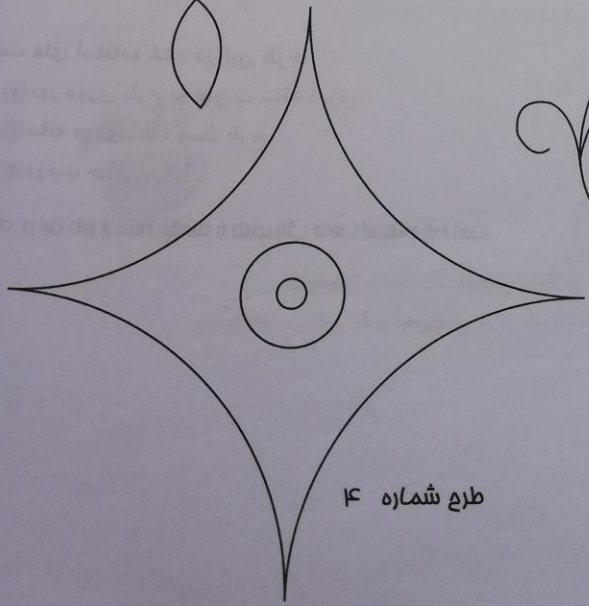
طرح شماره ۱

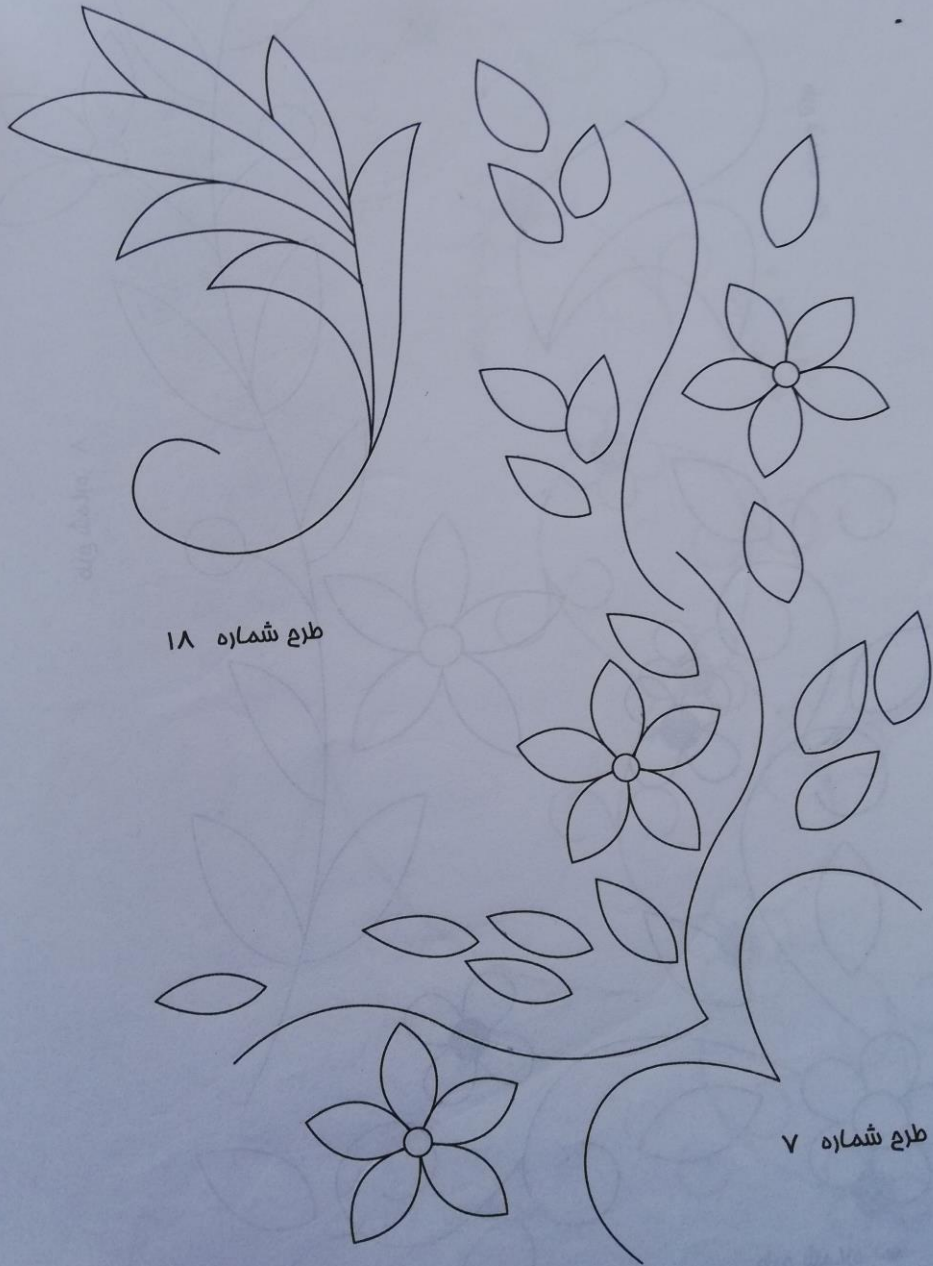
طرح شماره ۲
فصلت بالانه

طرح شماره ۴

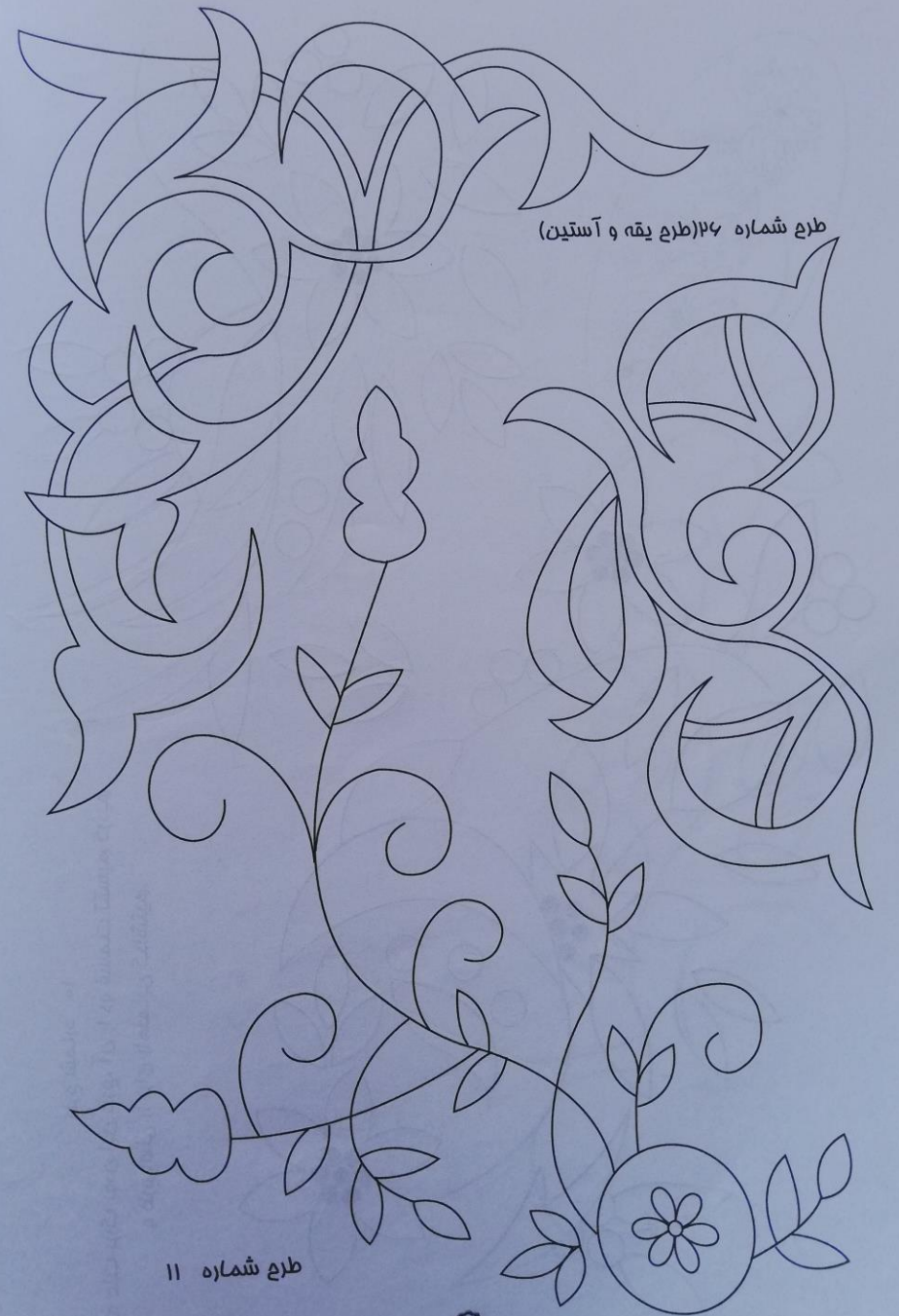

طرح شماره ۱۸

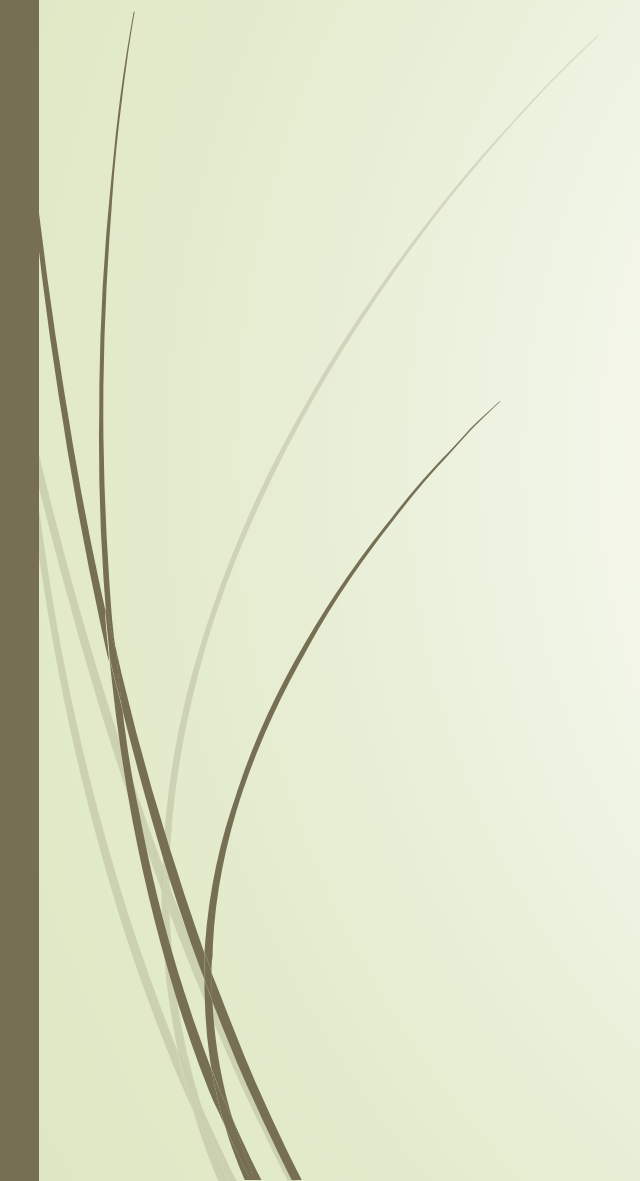

طرح شماره ۷

طرح شماره ۲۶ (طرح یقه و آستین)

طرح شماره ۱۱

سر فصل :
آجیده دوزی یا پنبه دوزی

آجیده دوزی یا لای دوزیه یا پنبه دوزی یکی از رودوزیهای ایرانی است که ریشه عمیقی در هنرهای سنتی ایران دارد . درباره سابقه و قدمت این هنر اطلاعات زیادی در دست نیست و قدیمی ترین مدارکی که پیرامون آن داریم به زمان هخامنشیان مربوط می شود و این معنا از آنجا برمی آید که در قسمت زیر تسمه های تیر دان های عصر هخامنشی با یک لایه پارچه پنبه ای شده آستر داده می شود تا سنگینی وزن آن باعث آزار شانه حمل کننده نشود.

در دوره اشکانیان و ساسانیان نیز این هنر رواج داشته و حجاریهای این دوره خود گواه بر این مدعاست در دوره اسلامی تا دوره صفوی این دو مانند سایر دوخت ها از رواج نسبی برخوردار بوده و بصورت های مختلف کاربردی تولید و مصرف می شده است. اما دوره صفوی دوره اوج این هنر می باشد در این باره پیترو و دلا واله در سفرنامه خود به اوج این هنر در دوره صفویه نیز اشاره کرده و ضمن تشریح البته ایرانیان در عصر صفویه نوشته است :

حلیقه ای که ایرانیان فقط در زمستان بر روی پیراهن می پوشانده اند و به علت کوتاهی دیده نمی شود غالباً از نخ پنبه ای بوده وحالتی رنگین و پر نقش و نگار داشته و معمولاً هم از داخل آن مختصرپنبه دوزی می کرده اند .

شاردن میر در سیاحت نامه خود اشاراتی به استفاده ایرانیان از پنبه دوزی برای ضخیم تر ساختن لباس های زمستانی در ایران عصر صفوی کرده و متذکر گردیده جنس پارچه لباس ایرانیان عصر صفوی از ابریشم یا کتان و جنس تنبان های زنانه از ابریشم بوده و بکلیجهو قبا آسترکلفت میدوختند و میان رویه و آستری لباس یک لایه پنبه ای میگذاشته اند تا به این طریق به حرارت آن بیافزایند.

آنچه باعث زیبایی لایه دوزی ایرانی می شود برجستگی های نقوش است زیرا درپنبه دوزی دو لایه پارچه لایه ای از پنبه خیلی نازک واتین و یا مواد مشابه دیگر در بین آستر و رویه قرار می گیرد و اگر دوخت با اسلوب صحیح انجام شود در هیچ قسمتی از لایه چروک خوردگی و یا برآمدگی به وجود نخواهد آمد.

در دوره صفویه افشاریه زندیه و قاجاریه هنرمندان آجیده دوزی برای رویه پارچه قلمکار ریز نقش انتخاب و آن را به شکل خاصی بخیه دوزی می نمودند که نمونه های از این نوع دوخت بیشتر برای تزیین رو بالشتی البسه کلاه ها به درویشی و شیکلاسه .بازمانده از این دوران حکایت از عظمت هنرمندان و آفریده های دست آنها دارد بقچه سوزنی سجاده روانداز روتختی از وسایل آشپزخانه و غیره استفاده به عمل می آید .پارچه مصرفی بیشتر ابریشمی پنبه ای نخی مخمل ساتن کتان تافته اطلسی و پارچه های از نوع و جنس مختلف که بطرز منظمی برش و بغل هم تکه دوزی میگرددیده می باشد .از نقوش مختلف رایج در هنر می توان به نقوش هندسی گل و مرغ گل وبنه ای نیم طره ای و ترنجی و غیره اشاره نمود.

در گذشته استان های کرمان و خراسان از مراکز اصلی این نوع رودوزی بوده است و در حال حاضر نیز استان کرمان به ویژه شهر ماهان مرکز اصلی این نوع روزی است و در ماهان نوعی کلاه درویشی تولید میگرددکه آن را پنبه دوزی نموده و بر روی آن با خطوط موازی ظریف نقش های برجسته به وجود می آورند. علاوه بر اینها آجیده دوزی که در اکثر نقاط ایران رایج میباشد و تنوع در این هنر بیش از سایر هنر ها دیده می شود در هنر پنبه دوزی یا آجیده دوزی دو اصل مهم را باید همیشه به خاطر داشت یکی انتخاب دقیق و هماهنگی رنگها و دیگری به کار بردن قطعات بیشتر که حاصل این دواصل یک پنبه دوزی پرکار و استادانه است.

تکنیک های آجیده دوزی

آجیده دوزی به روش های مختلفی انجام می گیرد :

۱-روش ساده بدون لایه وسط :

برای اجرای کار ابتدا طرح را روی کاغذ کشیده و با سوزن سوراخ سوراخ می نماید البته برای این کار از چرخ خیاطی (بدون آن که سوزن را نخ کنیم) استفاده می کنیم .سپس با چه رویه را روی سطح صاف پهن می کنیم و پارچه آستری را روی پارچه روی گذاشته و بخیه میزنیم و آنگاه طرح را روی آستری قرار داده و با کمک براده زغال یا براده گچ رنگی نقش پردازی میکنیم سپس با سوزن و نخ های پنبه بیرنگ و کوتاه طرح های روی آستری را به آستر ورویه میدوزیم و بدین ترتیب کارآجیدوزی برش ساده انجام می پذیرد در این نوع دوخت گاهی به جای نخ های پنبه ای از نخ های ابریشمی الوان نیز استفاده می نمایند و آجیده دوزی را با ابریشم دوزی زینت دوچندان می بخشند.

آجیده دوزی لایه دار

برای شروع کار ابتدا پارچه روی را روی سطح صافی پهن می کنیم و لایه پنبه را روی آن قرار می دهیم. این دو لایه را وبهم کوک میزنیم پارچه آستری را روی لایه پنبه ای پهن میکنیم و سه لایه را با سوزن و هم وصل می نمایم آنگاه فاصله های لایه ها را کوک می زنیم. سپس طرحی و نقش پردازی نموده و شروع به دوخت مینمایم. پنبه دوزی را می توان به صورت دستی یا در داخل کارگاه یا قاب انجام داد اگر از قاب استفاده می کنید ابتدا بالا و پایین پارچه را با نوارهای قاب بدوزید و با کوک زدن (با نخ محکم) پارچه را محکم کنید تا پارچه در حین کار در اثر کشیده شدن شل نشود.

دوخت پنبه دوزی به صورت کوک زدن های کوتاه است و دو طریقه برای این نوع دوخت می باشد. یکی به روش دوخت جداگانه است ابتدا سوزن را به پایین فشار دهید تا از هر سه لایه عبور کند سپس به طرف بالا برگردانید به خاطر داشته باشید که همیشه یکدست باید در زیر پارچه برای تنظیم فاصله دوخت باشد کوکها باید تمام به فاصله اندازه مساوی زده شوند. روش دیگر دوخت بدین ترتیب است که با سوزن چند کوک یک اندازه (۲ یا ۳ کوک) پشت سر هم بزنید قبل از آنکه سوزن را از پارچه بیرون بکشید. برای این نوع دوخت معمولا از سوزنهای بلند استفاده می شود.

آجیده دوزی لایه دار با رویه تکه دوزی یا چهل تکه دوزی:

در اوایل این نوع پنبه دوزی قطعات بطریق در هم و بدون فرم خاصی طرح ریزی می گردید ولی خیلی زود استادان این فن با برش قطعات بصورت یک فرم و منظم یک دگرگونی اساسی را در این هنر به وجود آوردند.

در این مسیر بزودی مشخص گردید که استفاده از برش های شش گوش به خصوص در پنبه دوزی یک امری غیرقابل اجتناب است در تمام طراحیهای زیبایی مدل موزاییک از همین نوع برش شش گوش استفاده شده است. در طراحیهای بعدی از برش های به شکل لیوان و از رنگ های متضاد تیره و روشن استفاده گردیده و بدین ترتیب جلوه بهتر و زیباتری به طراح ها داده شده.

پیشرفته بعدی در طراحی دو تکه ای است که برش ها بصورت مورب مربع و مستطیل بوده و این نوع برش شروع فصل جدیدی در هنر پنبه دوزی می باشد. یکی از طرحهای رایج در آجیده دوزی طرحهای چهل تکه با برش مورب است با استفاده از برش مورب مثلث ها در چهار قطعه مربع شکل طراحی شده اند که در داخل این چهار قطعه در لوزی دیگر فرم گرفته اند

یکی دیگر از طرحهای متداول پنبه دوزی نوع سه قطعه ای است که قطعه بصورت نه قطعه مربع شکل ساده و یک اندازه تقسیم شده اند.

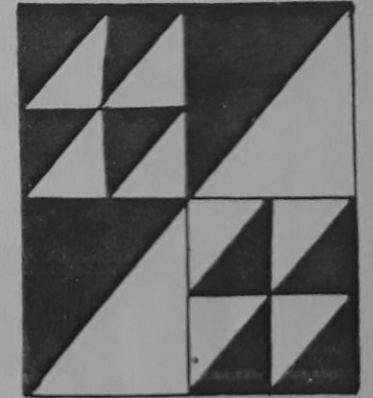
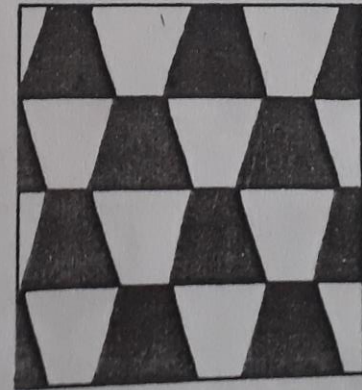
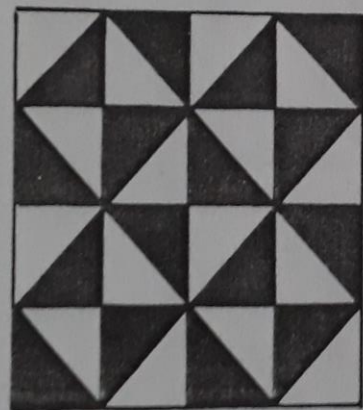
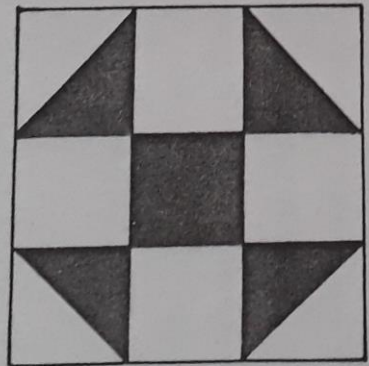
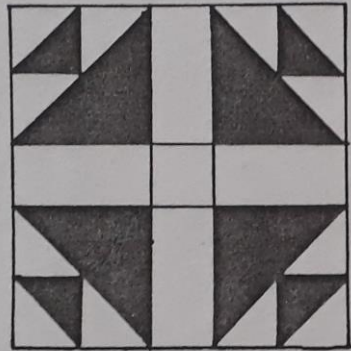
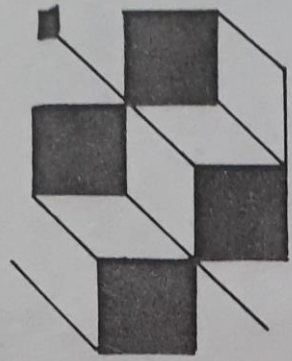
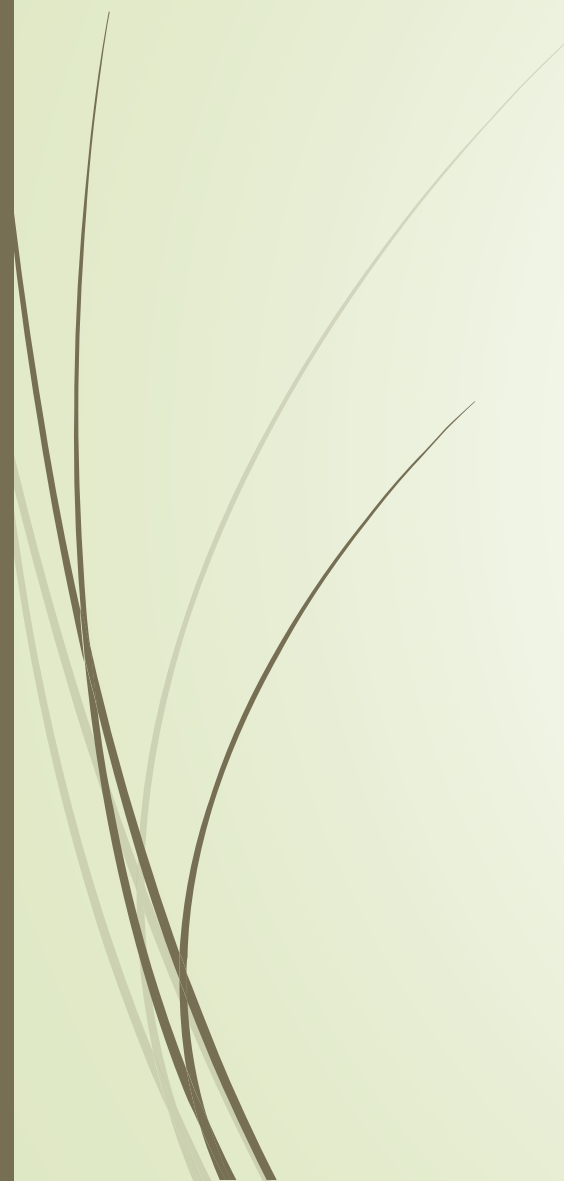
در این مدل تنوع طرح ها در انتخاب مربع ها و رنگ های تیره و روشن است

در این نوع دوخت نخست رویه را مطابق میل تکه دوزی نموده و سپس رویه مزبور را روی سطح صاف پهن و لایه گذاری نموده و آستر را به لایه قرار داده بخیه می زنیم و عمل دخترا پس از طراحی و نقشه پردازی انجام می دهیم.

پنبه دوزی بشیوه برجسته

در پنبه دوزی برجسته از دو لایه پارچه استفاده می شود ولی لایه داخلی ندارد در صورتیکه برای گرمای بیشتر نیاز به لایه داخلی باشد میتوان بعد از اتمام پنبه دوزی آن را اضافه کرد . دو روش برای این نوع پنبه دوزی هست یکی روش پنبه دوزی برجسته که در آن خطوط طراح را دوخت و بعد داخل آنها را با پنبه پر میکنند تا برجسته شود و روش دیگری است که خطوط طراح را در دو خط دوخته و پس از آن از داخل کانال ها بند پنبه ای و فتیله و یا نخ کلفت پشمی رد میکنند تا خطوط برجسته شود . برای پنبه دوزی برجسته بهتر است از طرح هایی استفاده کرد که از نقش های کوچک تشکیل شده اند زیرا نقش های بزرگ پس از اتمام کار جلوه و زیبایی نقش های کوچک را نخواهد داشت به هر حال ابتدا باید پارچه آستری را با پارچه روی به هم کوک زده انگار نقش طراح مورد نظر را روی آستری کشیده پس از آن خطوط طرح را بدوزی به طوری که دوخته شد^د دختر شامل دو پارچه شود و زمانیکه تمام طرح کاملا دوخت شد داخل نقش ها را با پنبه پر کنید برای پر کردن باید سوراخ ورودی کوچک در آستری باز کرد و به آرامی پنبه را به کمک سوزن به در داخل نقش فرو کرد و باید دقت یک عمل پر کردن نقش یکنواخت و مرتب انجام شود در روش دیگر پس از آماده کردن پارچه رویه که معمولا ساتن یا تافته از پارچه آستری آنها را به هم کوک زده و نقش مورد نظر را روی آستر بکشید خطوط نقش را باید او را د دوبله کشید و میزان جدایی خطوط بستگی به قطر بند پنبه ای دارد که مورد استفاده قرار می گیرد و پس از آن روی خطوط را به کمک یک سوزن کلفت داخل خطوط طراحی بکشید.

نمونه کارهای آجیده و پنبه دوزی استاد حیدرپور

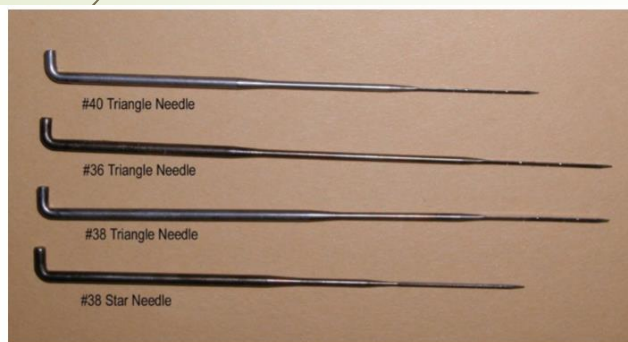

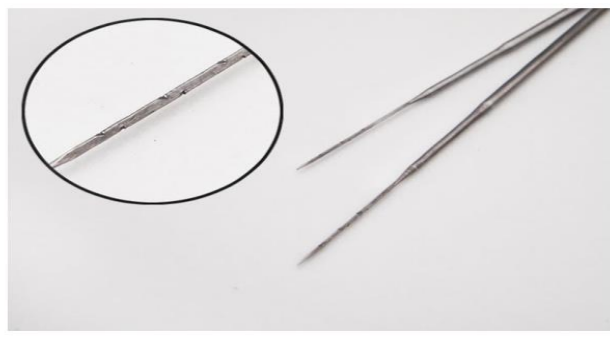
کچه کاری چیست؟

هنر زیبایی کچه دوزی با استفاده از ابزار خاصی صورت می گیرد که در زیر آمده است. اولین ابزار برای کار سوزن مخصوص کچه دوزی است که با سوزن های معمولی متفاوت است و بر روی خود یک سری حفره و برآمدگی هایی دارد که با ایجاد ضربه های مداوم بر روی الیاف پشمی موهری باعث فشرده شدن آن می شود. این سوزن ها بسته به سایز کاری که در دست دارید متفاوت است و دستگاه هایی نیز هستند که از چند سوزن یکجا استفاده شده که برای کارهای بزرگتر استفاده میشود و باعث بالا رفتن سرعت کار میشود که به آنها پانچ می گویند. باید توجه شود که سوزن های ظریف برای کارهای ظریف بهتر عمل میکنند.

سوزن کچه

انواع پانچ

ابزار مورد نیاز بعدی فرچه است. البته شما میتوانید از یک ابر یا فوم فشرده هم برای این کار استفاده کنید. از فرچه به عنوان زیر کار استفاده می شود. به این صورت که الیاف را مستقیم و یا با بر، واسطه پارچه ای که قصد داریم روی آن کچه کاری انجام بدهیم روی فرچه گذاشته و با استفاده از سوزن بر روی آن ضربه می زنیم.

برای شروع کار شما به الیاف پشمی احتیاج دارید. این الیاف در رنگ های مختلف در بازار موجود هستند و در دو نوع طبیعی و مصنوعی عرضه می شوند.

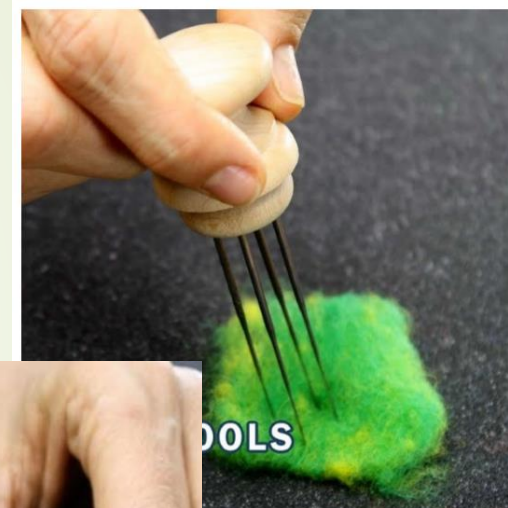

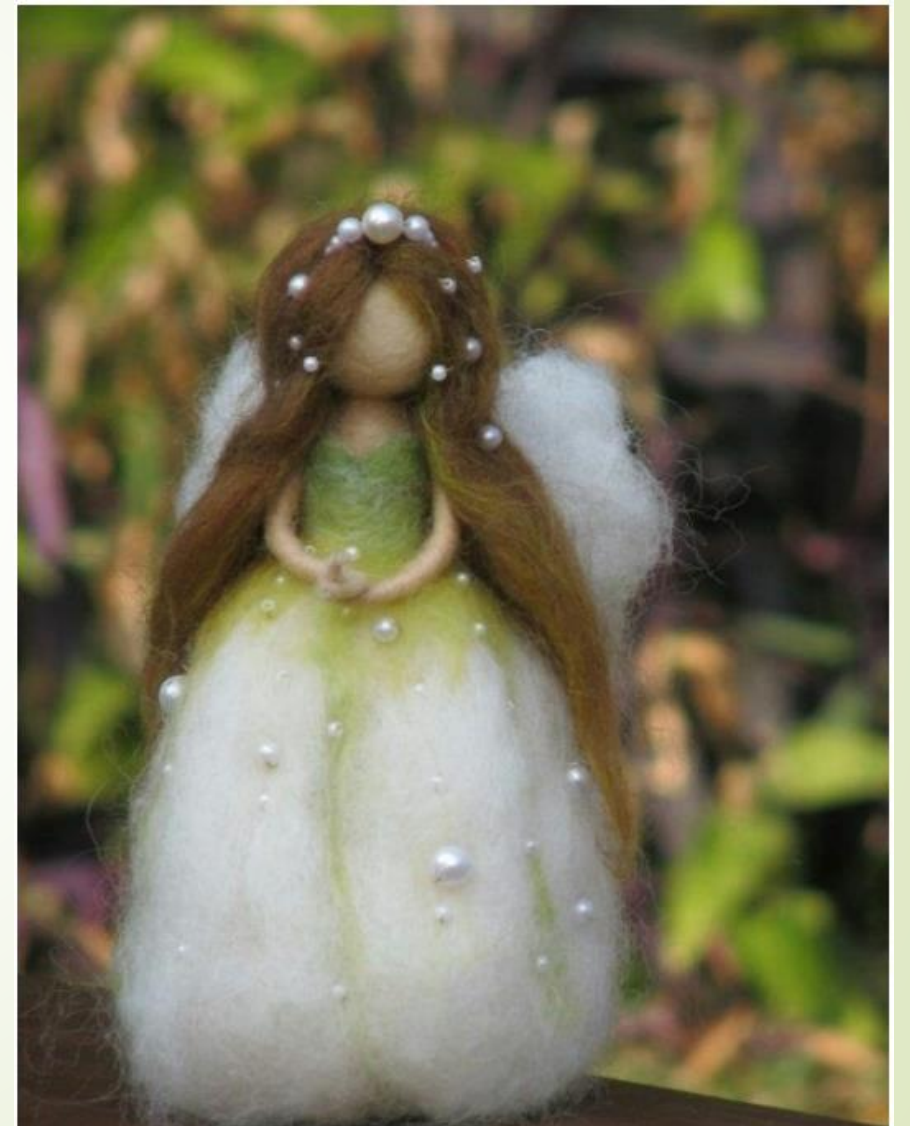
نحوه شروع کار

نحوه استفاده از پانچ

در ادامه نمونه ساخته شده.

ساخت گل با الیاف کچه نه تنها سخت نیست بلکه هیجان بسیار زیادی هم دارد. کچه دوزی یکی از شاخه های نمد دوزی هست که از قدیم الایام در ایران رواج داشته. از هنر کچه دوزی برای تزیین روی انواع شال و لباس استفاده میشه. توصیه می کنم قبل از این که کار ساخت گل با الیاف کچه رو شروع کنید در مورد گلی که قرار هست ساخته بشه کمی تحقیق کنید. عکس گل یا خود گل رو از نزدیک ببینید تا تجسم ما از گل مورد نظر واقعی تر باشه. مواد و وسایل مورد نیاز برای ساخت گل با الیاف کچه پلاستیک ضربه گیر حباب دار محلول آب گرم و صابون زرد و سبز و سفید ، الیاف کچه در رنگ های قرمز آموزش ساخت گل با الیاف کچه نکته ای که اول کار باید گوشزد کنم اینه که برای کندن الیاف حتما دست شما خشک باشه. چرا که در غیر این صورت الیاف به دستتون می چسبه و کار سخت میشه.

طبق تصویر اول کمی از پلاستیک حباب دار رو زیر دستتون پهن کنید. بعد مقداری از الیاف کچه به رنگ قرمز رو جدا کنید و روی پلاستیک قرار بدین.

۱۲. الیاف رو به قطر سانتیمتر باز کنید

گل رز نمدی با تصاویر مرحله به مرحله :
چون قراره گل آنتوریوم ساخته بشه باید رگه هایی روی گل ایجاد آن را کمی ، رشته های نازکی از رنگ سبز را پاره کنید بشه. بنابراین بین دستهای خود رول کنید و روی کار قرار بدین. نحوه قرارگیری رشته ها هم از پایین به سمت مرکز گل هست. برای هر گلبرگ دو تا سه رگه سبز رنگ آماده کنید.

حالا نوبت اضافه کردن رگه سفید رنگ روی کار هست. مقداری الیاف سفید رو جدا کنید و از پایین روی بقیه الیاف ها قرار بدین. الیاف سفید رو جدا کنید و از پایین روی بقیه الیاف ها قرار بدین. حالا محلول آب و صابون رو داخل یه آبفان بریزین و روی کار اسپری کنید. بعد یه لایه دیگه از پلاستیک حباب دار رو روی کار قرار بدین و شروع کنید به مالش دادن الیاف ها. به آرامی و دفعات زیاد این کار رو انجام بدین تا الیاف ها در هم کاملا منسجم بشن. حباب ۵۰ بعد از این که حدود پلاستیک، بار گلبرگ رو مالش دادین دار رو خیلی آروم از روی کار بردارین و به صورت مستقیم و به آرامی گلبرگ رو مالش بدین. گلبرگ رو دقیقا مثل گل آنتوریوم حالت بدین.

همونطور که در تصویر می بینید با یک دست پایین گل رو گرفته و با دست دیگه خیلی آروم سر گل رو بکشید تا مثل یه مخروط تیز بشه. بعد از این دوباره کمی مالش بدین تا الیافها کاملا در هم نفوذ کنن. حالا نوبت می رسه به مرحله امتحان. باید گل رو تست کنید و اگر نتیجه رضایت بخش بود مجاز هستین به مرحله بعد برین. در غیر این صورت باید به مالش الیاف ادامه بدین. برای تست کردن به این صورت عمل کنید. کمی از الیاف رو با ناخن بلند کنید و بکشید. اگر تارهای الیاف به راحتی از سطح کار جدا نشد و در هم تنیده شده بود یعنی این که کار مالش دادن تمومه. دیگه نوبتی هم که باشه نوبت درست کردن مرکز گل هست. یه لایه ضخیم از پشم زرد و یا لایه ضخیم از پشم سبز رو جدا کنید. اون ها رو طوری روی هم قرار بدین که پشم زرد در بالا قرار بگیره. بعد بین دو دستتون بزارین و داخل هم تابش بدین. به الیاف زرد رنگ کمی آب و صابون اسپری کنید و مثل تصویر قسمت زرد رنگ رو تاب بدین. تا خوب فرم بگیره

مرکزی رو که آماده کردین وسط کار قرار بدین. گل رو به آرومی برعکس کنید. مقداری از الیاف سبزی که در پایین گل وجود داره رو پشت گل برگردونید. مجددا اسپری آب و صابون بزنید و پشت گل رو مالش بدین تا الیاف سبز به خورد کار بره.

دیگه کار تمومه. حالا گل رو بردارین و بین دو ۳۰ تا ۲۰ بار بین دستتون رول کنید. قسما سبز رنگ گل هم باید کاملا رول بشه چون قراره ساقه گل رو تشکیل بده. حالا باید گل شسته بشه. تا حالا اسپری آب گرم و صابون روی کار بوده و از الان باید درجه آب تغییر کنه. اول گل رو زیر آب گرم بگیرین و بعد آب سرد رو باز کنید و گل رو زیر آب بشورین. بگیرین و بعد آب سرد رو باز کنید و گل رو زیر آب بشورین. در این مرحله گل بافت سفت و سختی رو پیدا می کنه برعکس زمانی که اسپری گرم روی کار می زدین. بعد از شستن اول با یه حوله گل رو خشک کنید و بعد صبر کنید تا کاملا خشک بشه. حتی میتونید یه سنجاق مخصوص به پشت کار وصل کنید و مانتو و حتی در سایز کوچک روی یقه ، پالتو، این گل رو روی کت لباستون وصل کنید و از زیبایی اون لذت ببرین. ساخت گل با الیاف کچه آسون و جذابه دیدین

منابع:

۱-منتخب صبا

۲-هنر آموزش جامع گلدوزی با روبان (مترجم اکرم ذاکری)

۳-آموزش پولک دوزی و منجوق دوزی روی لباس (انسپه زاهدی)

۴- منابع اینترنتی

